

Inventarisatie beheer & gebruik

Natura 2000-gebied Zwarte Meer

Rijkswaterstaat

28 oktober 2025

Project Inventarisatie beheer & gebruik
Opdrachtgever Rijkswaterstaat

Document Natura 2000-gebied Zwarte Meer
Status Definitief 02
Datum 28 oktober 2025
Referentie 128201/25-016.845

Projectcode 128201
Projectleider Drs. L.G. Turlings
Projectdirecteur Drs. M. Klinge

Auteur(s) A.C.P. Brekelmans MSc
Gecontroleerd door Drs. L.G. Turlings
Goedgekeurd door Drs. L.G. Turlings

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Daalsesingel 51c
Postbus 24087
3502 MB Utrecht
+31 (0)30 765 19 00
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel inventarisatie beheer en gebruik	5
1.3	Leeswijzer	5
2	BEKNOPTE BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000-GEBIED	6
2.1	Kenmerken	6
2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	7
3	METHODE	9
3.1	Stap 1: Voorbereiding data-inventarisatie	9
3.2	Stap 2: Data-inventarisatie	10
3.3	Stap 3: Data-analyse en rapportage	10
4	RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE GEBRUIK	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Recreatie	14
4.2.1	Evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden, stranden) (cat. 1)	14
4.2.2	Cat. 0-gebruiken	15
4.2.3	Nieuwe activiteiten	21
4.2.4	Gedragscode recreatie IJsselmeergebied	25
4.3	Visserij	26
4.3.1	Aalvisserij (cat. 1)	26
4.3.2	Zegenvisserij (cat. 1)	31
4.3.3	Peuren (cat. 1)	33
4.4	Civiele activiteiten en overige	34
4.4.1	Baggeren (havens, sluizen, vaargeul en toegangseuilen jachthavens) (cat. 1)	34
4.4.2	Terreinbeheer: stranden en recreatiegebieden t.b.v recreanten (cat. 1)	36
4.4.3	Terreinbeheer rietmoeras (cat. 2)	36
4.4.4	Muskusrattenbestrijding i.v.m. dijken (cat. 1)	38
4.4.5	Huidig peilbeheer (cat. 2)	40
4.4.6	Professioneel dronegebruik (cat. 2)	44
4.4.7	Bestaande lozingen (cat. 2)	45

4.4.8	Vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer (cat. 2)	46
4.4.9	Cat. 0-activiteiten	47
4.4.10	Nieuwe activiteiten	57
4.5	Toetsingskaders	59
4.6	Samenvatting	61
5	RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE BEHEERMAATREGELEN	64
5.1	Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid	64
5.1.1	KRW-maatregelen die bijdragen aan Natura 2000-doelstellingen	64
5.2	Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000	67
5.2.1	Rietherstel Kampereiland	68
5.2.2	Aangepast beheer van rietmoeras	70
5.2.3	Herstel en uitbreiding glanshaver- en grote vossenstaarthooilanden	72
5.2.4	Verbeteren rietkraag noord-oostoever Zwarte Meer	73
5.3	Beheermaatregelen buiten het beheerplan	73
5.3.1	Beschermingsplan grote karekiet	73
5.4	Regulier beheer	75
5.5	Samenvatting beheer	77
6	BRONNENLIJST	79
	Laatste pagina	81
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Informatiebijeenkomst 9 november 2022	1
II	Informatiebehoefte per partij	5

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Rijkswaterstaat is voortouwnemer van 25 Natura 2000-gebieden in de Nederlandse Rijkswateren, en verantwoordelijk voor de beheerplannen voor deze gebieden. In 2017 is een beheerplan vastgesteld voor het IJsselmeergebied bestaande uit zes Natura 2000-gebieden waaronder het Zwarte Meer, en begin maart 2024 is dit beheerplan voor een periode van zes jaar verlengd.

Ter voorbereiding van het opstellen van de volgende generatie beheerplannen dienen de vigerende beheerplannen geëvalueerd te worden om inzicht te krijgen in de succes-en faalfactoren van het gevoerde beheer. Voordat deze evaluatie kan plaatsvinden zal eerst het gebruik en beheer geïnventariseerd moeten worden. Deze inventarisatie zal als input dienen voor de evaluatie van het doelbereik.

Deze rapportage bevat de inventarisatie van beheer en gebruik van één van deze 25 Natura 2000-gebieden: Zwarte Meer. De inventarisatie van dit gebied hangt nauw samen met de inventarisatie van IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, Veluwerandmeren en Ketelmeer & Vossemeer, die in een apart document worden behandeld.

1.2 Doel inventarisatie beheer en gebruik

De inventarisatie van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer heeft meerdere doelen:

- het geven van overzicht van alle gegevens die beschikbaar zijn van het huidige gebruik en de beheersmaatregelen. Dit betreft geen compleet overzicht, maar een inventarisatie op basis van beschikbare kennis binnen scope en tijd van het project.
 - het gaat om gebruik en beheer dat plaatsvindt of heeft plaatsgevonden binnen het Natura 2000-gebied tijdens de vigerende beheerplanperiode (2017 - 2023). Ook wordt er zeer beperkt ingegaan op activiteiten met externe werking, die buiten het Natura 2000-gebied hebben plaatsgevonden, en daarmee van invloed zijn op de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied;
- het identificeren van kennisleemte en eventuele aanbevelingen hoe deze gedicht kunnen worden;
- het dienen als input voor de evaluatie van de doelstellingen;
- het dienen als input voor de actualisatie van de opvolgende beheerplannen.

In deze inventarisatie beheer en gebruik wordt enkel op hoofdlijnen een link gemaakt met de instandhoudingsdoelstellingen. In een los rapport wordt de evaluatie uitgevoerd van de instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied.

1.3 Leeswijzer

Als eerst wordt in hoofdstuk 2 een beknopte beschrijving gegeven van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer. Vervolgens is de methode van deze inventarisatie beheer en gebruik uitgewerkt in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 zijn de bevindingen voor de inventarisatie van alle aanwezige gebieden uiteengezet. In hoofdstuk 5 is hetzelfde gedaan voor de beheermaatregelen.

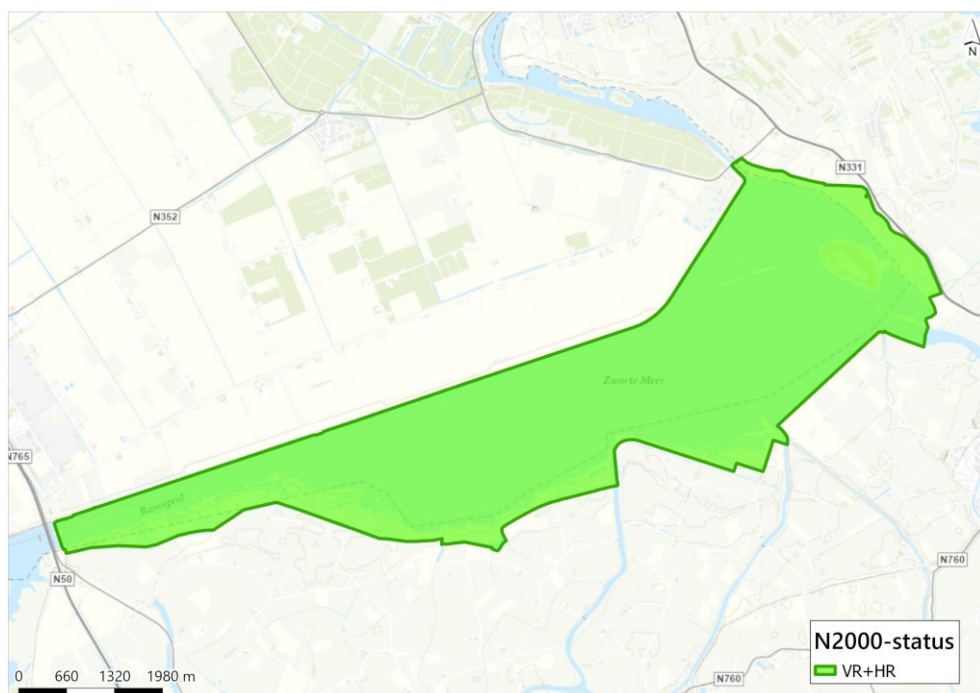
2

BEKNOPTE BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000-GEBIED

2.1 Kenmerken

Het Zwarte Meer ligt in de voormalige IJsseldelta tussen de Noordoostpolder en het Kampereiland. Het is een groot, ondiep randmeer dat grotendeels bestaat uit open water met watervegetaties van voedselrijke milieus. Aan de zuidkant ligt een groot rietmoeras, in het oostelijk deel een kunstmatig eiland (het Vogeleiland) en enkele restanten van biezenvelden en in het noordoostelijke deel twee eilanden: de Snörre en Kraggenoog. Langs de oevers zijn brede rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. Plaatselijk komen grote zeggenmoerassen van voedselrijke milieus voor. De graslanden bestaan voor een groot deel uit typen van (matig) voedselrijke standplaatsen, overstromingsgraslanden met kivietsbloemen, kamgrasweiden en glanshaverhooilanden.

Afbeelding 2.1 Het Natura 2000-gebied: Zwarte Meer (VR +HR)

2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied zijn ervoor om de bijdrage te borgen die het gebied levert aan het op landelijk niveau realiseren van een gunstige staat van instandhouding. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Zwarte Meer zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Zwarte Meer en hebben betrekking op habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten. Het Zwarte Meer is aangewezen voor vier habitat(sub)typen, zes habitatrichtlijnsoorten (waarvan één een aanmelding), zes broedvogelsoorten en 17 niet-broedvogelsoorten. In onderstaande tabellen zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels weergegeven.

Aangezien de otter de status 'aanmelding' heeft zal deze soort niet mee worden genomen in het verdere rapport - het rapport kijkt immers terug op afgelopen beheerplanperiode waarin deze soort nog geen instandhoudingsdoel had in het Zwarte Meer.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen Natura 2000-gebied Zwarte Meer. Behoudsdoelstelling: =, verbeterdoelstelling: >. Bron: natura2000.nl, 2023

Habitattypen	Habitatsubtype	Oppervlakte	Kwaliteit
H3140 - kranswierwateren	-	=	=
H3150 - meren met krabbenscheer en fonteinkruid	-	>	>
H6430B - ruigten en zomen	harig wilgenroosje	=	=
H6510B - glanshaver- en vossenstaartheoïlanden	grote vossenstaart	>	>

Tabel 2.2 Instandhoudingsdoelstellingen habitatrichtlijnsoorten Natura 2000-gebied Zwarte Meer. Behoudsdoelstelling: =, verbeterdoelstelling: >. Een * staat voor een prioritaire soort. Bron: natura2000.nl, 2023

Habitatrichtlijnsoort	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1134 - bittervoorn	=	=	=
H1145 - grote modderkruiper	=	=	=
H1149 - kleine modderkruiper	=	=	=
H1163 - rivierdonderpad	=	=	=
H1318 - meervleermuis	=	=	=
H1355 - otter	aanmelding		

Tabel 2.3 Instandhoudingsdoelstellingen broedvogels Natura 2000-gebied Zwarte Meer. Behoudsdoelstelling: =, verbeterdoelstelling: >. Een * bij het aantal duidt op een regionaal doel: dit doel geldt voor meerdere gebieden. Bron: natura2000.nl, 2023

Broedvogels	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A021 - roerdomp	6	>	>
A029 - purperreiger	20	>	>
A119 - porseleinhoen	7	>	>
A292 - snor	50	>	>
A295 - rietzanger	270	=	=
A298 - grote karekiet	40	>	>

Tabel 2.4 Instandhoudingsdoelstellingen niet-broedvogels Natura 2000-gebied Zwarte Meer. Behoudsdoelstelling: =, verbeterdoelstelling: >. f: foerageergebied, s: slaapplaats, r: rustplaats. Bron: natura2000.nl, 2023

Niet-broedvogels	Populatie*	ISD	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A005 - Fuut	170	f	>	>
A017 - Aalscholver	330	f	=	=
A034 - Lepelaar	3	f	=	=
A037 - Kleine zwaan	2	s, r, f	=	=
A041 - Kolgans	740	s, r, f	=	=
A043 - Grauwe gans	630	s, r, f	=	=
A050 - Smient	1.300	s, r	=	=
A051 - Krakeend	90	f	=	=
A052 - Wintertaling	470	f	=	=
A054 - Pijlstaart	10	f	=	=
A056 - Slobeend	10	f	=	=
A059 - Tafeleend	240	f	=	=
A061 - Kuifeend	1.700	f	=	=
A125 - Meerkoet	1.800	f	=	=
A156 - Grutto	behoud	s, r	=	=
A197 - Zwarte stern	10 (max.)	f	>	>
A702 - Toendrarietgangs	behoud	s, r	=	=

* Het gemiddelde seizoensmaximum (gemiddelde van de maximale aantallen die in een periode van meerdere jaren zijn geteld, meestal in januari) of het gemiddelde seizoensgemiddelde (per jaar wordt een gemiddelde berekend over de gehele verblijfsperiode, dat wordt vervolgens gemiddeld over meerdere jaren). Indien het een seizoensmaximum betreft is dit aangegeven met '(max.)'.

3

METHODE

3.1 Stap 1: Voorbereiding data-inventarisatie

Ter voorbereiding op de data-inventarisatie is een overzicht gemaakt van alle benodigde informatie per activiteit met daarbij de relevante informatiehouders en/of belanghebbenden in alle zes de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied (namelijk: IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossemeer en het Zwarte Meer). Als markering van de start van de data-inventarisatie, heeft op 9 november 2022 een informatiebijeenkomst plaatsgevonden (zie onderstaand tekstkader).

Informatiebijeenkomst 9 november 2022

Op 9 november 2022 is er een informatiebijeenkomst georganiseerd voor gegevenshoudende organisaties. Tijdens deze bijeenkomst werd de opdracht geïntroduceerd en werden de organisaties voorbereid op informatieverzoeken. Voor de informatiebijeenkomst zijn ruim vijftig mensen van circa dertig verschillende partijen uitgenodigd (zie bijlage 6I).

Naast het informeren van de gegevenshoudende organisaties over de opdracht en de aankondiging van de informatieverzoeken, is tijdens de informatiebijeenkomst ook informatie opgehaald van de verschillende aanwezige partijen. Hierbij is specifiek gevraagd naar (1) de (typen) informatie die volgens de aanwezigen opgehaald dient te worden per activiteit, (2) de partijen die (naar verwachting) over de betreffende gegevens beschikken en (3) hoe relevant verschillende activiteiten (beheer en gebruik) worden geacht ten aanzien van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen.

Veel van de benodigde informatie is versnipperd aanwezig bij verschillende partijen, in verschillende systemen en/of procedures. Via de volgende stappen is geprobeerd om zoveel mogelijk informatie op een efficiënte manier te achterhalen:

- 1 creëren van een overzicht van alle in het beheerplan opgenomen activiteiten in alle zes de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied;
- 2 vaststellen van de benodigde informatie per activiteit;
- 3 bepalen van de relevante partijen om te benaderen voor de informatiebehoefte;
- 4 toetsing van benodigde informatie per activiteit en de relevante partijen bij RWS.

Het resultaat van stap 1 is een overzicht van de informatiebehoefte per partij (informatiehouder). Dit overzicht is weergegeven in bijlage II.

3.2 Stap 2: Data-inventarisatie

Na de voorbereidende fase volgde de fase waarin informatiehouders werden benaderd met concrete en gerichte vragen over de informatiebehoefte. Vaak betrof dit de volgende informatie over een activiteit:

- locatie waar de activiteit wordt uitgevoerd;
- intensiteit (aantallen, frequentie en periode);
- trend in ten minste de beheerplanperiode (2017 - 2023);
- vergunningen en overtredingen (indien van toepassing).

Overtredingsgegevens komen veelal uit het Boa Registratie Systeem (BRS) van omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV). Van andere omgevingsdiensten zijn geen gegevens uit het BRS ontvangen. Uit de aangeleverde gegevens van OFGV kan niet afgeleid worden wat de handhavingsinspanning was tijdens de vigerende beheerplanperiode. Algemeen beeld is dat handhaving heel beperkt is, gezien de beperkte capaciteit van de handhavingsdiensten. Het dient in acht te worden genomen dat het aantal overtredingen uit het BRS van OFGV een onderschatting is van het daadwerkelijk aantal overtredingen.

Alle informatiehouders zijn in eerste instantie per telefoon benaderd. Vervolgens is een verduidelijkende mail gestuurd, waarin de informatiebehoefte uiteen is gezet. Met een aantal informatiehouders is gezien de grote informatievraag vervolgens ook een interview gehouden. De wijze waarop contact is geweest met de verschillende organisaties, is opgenomen in bijlage II. Een aantal organisaties bleek slecht te bereiken. Elke partij is, bij het uitblijven van een reactie of informatie, ten minste tweemaal herinnerd. In samenspraak met RWS is in een aantal gevallen besloten de inspanning, bij het herhaaldelijk uitblijven van een reactie, te staken.

3.3 Stap 3: Data-analyse en rapportage

Per Natura 2000-gebied is de ontvangen informatie van de informatiehouders (inclusief de levering van Rijkswaterstaat Midden-Nederland) beoordeeld op:

- de mate waarin de geleverde informatie de beheerplanperiode tot heden dekt (2017 - 2023);
- de mate waarin de geleverde informatie het gehele relevante oppervlak in het Natura 2000-gebied dekt;
- in hoeverre er uit de geleverde informatie is af te leiden of er wijzigingen zijn opgetreden in aard, omvang, tijd, ruimte en/of intensiteit van de activiteiten;
- in hoeverre er uit de geleverde informatie is af te leiden of voorwaarden, voorschriften en/of mitigerende maatregelen worden nageleefd. Gegevens bestaan soms wel, maar zijn niet geleverd in verband met AGV-gevoelige informatie, de wens tot het ontvangen van een vergoeding in ruil voor de informatie en/of het herhaaldelijk niet reageren op de informatieverzoeken.

Dit heeft geleid tot een (intern) document over de aanwezige datagaten en aanbevelingen voor het vullen van de datagaten middels aanvullende monitoring en/of het opvragen van aanvullende gegevens.

De verkregen informatie is gerapporteerd in voorliggende informatie over beheer en gebruik. Daarbij is per activiteit een oordeel gegeven over de informatiebeschikbaarheid. De informatiebeschikbaarheid is bepalend voor het detail van de uitwerking van een activiteit.

Voorliggende inventarisatie beheer en gebruik heeft als doel om de informatie over alle activiteiten die benoemd zijn in de huidige Natura 2000-beheerplannen te actualiseren. In een separate ecologische evaluatie is de invloed van de relevante activiteiten op het (al dan niet) behalen van de instandhoudingsdoelstellingen nader uitgewerkt. Deze ecologische evaluatie is expliciet niet hetzelfde als de Nadere effectenanalyses die ten grondslag liggen aan de huidige beheerplannen. Dit staat verder toegelicht in onderstaand tekstkader.

Alle relevante informatie waar in voorliggende rapportage over de inventarisatie van het beheer en gebruik naar wordt gerefereerd, is opgenomen in een online database (dataviewer).

Ecologische evaluatie is geen Nadere effectenanalyse 2.0

Voor de ecologische evaluatie van succes- en faalfactoren is het belangrijk om te realiseren dat dit geen nadere effectenanalyse is zoals uitgevoerd voor de eerste generatie beheerplannen. In de nadere effectenanalyses (Witteveen+Bos & Bureau Waardenburg 2011a & 2011b) zijn systematisch alle vormen van gebruik op effecten beoordeeld. In de ecologische evaluatie worden vanuit de instandhoudingsdoelstellingen alleen die vormen van gebruik en beheer betrokken die van invloed zijn geweest op het (al dan niet) realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Als er een (mogelijk) effect van gebruik blijkt, dan moet het in het nieuwe beheerplan opnieuw getoetst worden. Dit zal plaatsvinden in de vrijstellingstoets. We doen geen effectbeoordeling, en geven dus ook niet aan of een activiteit wel of niet mag gaan plaatsvinden.

4

RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE GEBRUIK

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het gebruik in het Zwarte Meer behandeld. De activiteiten die hier plaatsvinden, zijn onderverdeeld in drie verschillende groepen: recreatie, visserij en civiele- en overige activiteiten. In het huidige beheerplan zijn alle activiteiten, waarvoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in het Zwarte Meer in de basis niet uitgesloten zijn, ingedeeld in vier categorieën. Deze staan verder toegelicht in tabel 4.1. Met categorieën 1 tot en met 4 wordt onderscheid gemaakt tussen vergunningsvrije gebruiken met en/of zonder specifieke voorwaarden, vergunningplichtige gebruiken en niet-vergunningplichtige gebruiken waarvoor passende maatregelen vereist zijn.

Voor het gebruik wordt per onderdeel beschreven wat de beschikbaarheid en kwaliteit van de beschikbare gegevens is, hoe de activiteit in aard en intensiteit is veranderd, of er aan de voorwaarden of mitigerende maatregelen wordt voldaan, en wat een mogelijk effect is van dit gebruik op het doelbereik. In de dataviewer horend bij deze rapportage, wordt per onderdeel in detail gerapporteerd over de informatiebeschikbaarheid inclusief een kwaliteitsoordeel.

Tabel 4.1 Onderverdeling activiteiten in categorieën

Categorie	Beschrijving
categorie 1	vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden
categorie 2	vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden
categorie 3	vergunningplichtige activiteiten die (afzonderlijk) vergunningplichtig blijven
categorie 4	niet-vergunningplichtige activiteiten, wel mitigatie vereist

Aanvullend op categorie 1 tot en met 4 is in de inventarisatie beheer en gebruik voor het huidige beheerplan een 'categorie 0' gedefinieerd. Deze categorie omvat alle gebruiken die voorkomen in het Zwarte Meer, maar in de getoetste situatie geen significant effect hadden op de instandhoudingsdoelstellingen. Daarom zijn deze gebruiken niet-vergunningplichtig en vereisen ze ook geen passende maatregelen. Wel dient hierbij opgemerkt te worden dat alle activiteiten zich dienen te houden aan het toegangbeperkend besluit (zie onderstaand tekstkader). Categorie 0 omvat een groot aantal gebruiken. In deze inventarisatie is beoordeeld of de activiteit in betekende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie (zie Voortoets, Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos, 2008).

Tot slot is een aantal nieuwe activiteiten beschreven die mogelijk effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen, maar die nog niet zijn opgenomen in het huidige beheerplan. Ook deze gebruiken worden middels deskundigenoordeel beoordeeld op het (mogelijk significante) effect op de instandhoudingsdoelstellingen.

Toegangbeperkend besluit

Om natuurwaarden te behouden of te herstellen binnen een Natura 2000-gebied, is het belangrijk de flora en fauna in het gebied niet te verstoren en/ of beschadigen/ vertrappen. De toegang tot sommige delen van een Natura 2000-gebied kan daarom geheel of gedeeltelijk beperkt worden. Dit wordt vastgesteld in het toegangbeperkend besluit. In dit besluit staat beschreven wat wel en niet mag in een gebied.

In het beheerplan IJsselmeergebied wordt voor het Zwarte Meer drie locaties genoemd waar recreatie in potentie kan zorgen voor een zodanige verstoring van rust- en broedgebieden van watervogels dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten. Voor alle drie de gebieden wordt een procedure middels een Toegangbeperkend besluit (TBB) ex artikel 2.5 van de Wet natuurbescherming (tegenwoordig art. 2.45 van de Omgevingswet (Ow)) voorbereid:

- 1 Zwarte Meer-Noord;
- 2 Zwarte Meer-Oost;
- 3 Zwarte Meer-Zuid (afbeelding 4.1).

Alle drie de gebieden waren ooit afgesloten als beschermd Natuurmonument en Staatsnatuurmonument. De exacte begrenzing (tijd en locatie) van bovenstaande gebieden is in de procedure uitgewerkt en ecologisch onderbouwd. De ecologische onderbouwing is begin 2025 afgerond. Hierin wordt gesteld dat voor alle gebieden in procedure een TBB noodzakelijk is, waarbij het gebied voor het hele jaar gesloten zou moeten worden voor alle vormen van menselijk gebruik of alle activiteiten op het water. Voor enkele activiteiten die uitgevoerd worden binnen het TBB-gebied geldt hierop een uitzondering omdat er geen negatieve effecten worden verwacht. Een voorbeeld hiervan is de excursie naar het Vogeleiland onder leiding van Natuurmonumenten. De begrenzing is ook voor de meeste gebieden geoptimaliseerd, waarbij rekening wordt gehouden met een bufferzone voor verstoring en/of al aanwezige begrenzingen. Voor meer detail over begrenzing en ecologische onderbouwing wordt verwezen naar Tauw (2025). In de huidige situatie is een deel van het gebied Zwarte Meer-Oost reeds middels markeringen afgesloten. Dit betreft een kleiner gebied dan het beoogde TBB-gebied. Bij gebied Zwarte Meer-Zuid is een zone vanaf de oever afgesloten. Dit betreft ook niet het gehele beoogde TBB-gebied (Tauw, 2025).

Aan de hand van de onderbouwing in het rapport van Tauw (2025) kan het Ministerie van LNV het besluit op grond van de Omgevingswet (art. 2.45 lid 1 en 2 Omgevingswet) tot afsluiting gaan nemen. De procedure tot afsluiting wordt in 2025 bij het ministerie van LNV gestart. Momenteel is de procedure nog in voorbereiding en wordt er in de rest van het rapport gesproken over beoogde TBB-gebieden. Naar verwachting zal deze voor eind 2025 gereed zijn.

Afbeelding 4.1 TBB-gebieden in procedure in het IJsselmeergebied

4.2 Recreatie

4.2.1 Evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden, stranden) (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er zijn voldoende gegevens beschikbaar over het aantal evenementen, waar deze hebben plaatsgevonden, de naam van de evenementen en het aantal deelnemers. Het is niet bekend of er overtredingen hebben plaatsgevonden. Wel wordt bijgehouden of evenementen van tevoren zijn aangemeld.

Beschrijving gebruik

Een evenement is een verplaatsbare georganiseerde gebeurtenis waarbij een veelheid aan mensen betrokken is. Meestal is die gebeurtenis publiek, maar ze kan ook besloten zijn.

Trends in aard en intensiteit

Aan de hand van de gegevens van de Centrale Meldpost IJsselmeergebied kan er gesteld worden dat er in zowel 2018 als 2019 evenementen hebben plaatsgevonden op het Zwarte Meer. In 2018 ging het om een kanowedstrijd (de vierdaagse kano trektocht (4K)) die plaatsvond tussen Roggebot, Ketelmeer en Zwarte Meer en de Matteschippersrace (zeilevenement) plaats. In totaal waren er 40 deelnemers bij de kanowedstrijd en 30 deelnemers bij het zeilevenement. In 2019 vond de Matteschippersrace wederom plaats. De 4K vond plaats in half mei en de Matteschippersrace vond in zowel 2018 als 2019 eind april plaats. Er zijn in de overige jaren (2016, 2017, 2020 - 2022) geen evenementen aangemeld bij de Centrale Meldpost IJsselmeergebied die hebben plaatsgevonden in het Zwarte Meer.

De 4K kanotocht vindt echter al 10 jaar lang plaats op het Zwarte Meer en heeft dus ook in andere jaren naast 2018 plaatsgevonden. Het is niet duidelijk of de kanotocht ook door heeft mogen gaan tijdens Covid-19. Deze kanotocht loopt door het beoogde TBB-gebied Zwarte Meer Noord. In het rapport van Tauw (2025) is aangegeven dat bij aanwijzing van het TBB-gebied de kanotocht in het TBB-gebied éénmaal per jaar kan worden toegestaan indien er (1) minimaal 50 meter afstand wordt aangehouden tot de rietkraag, (2) er in het TBB- gebied niet wordt stilgelegd/pauze gehouden, en (3) er maximaal 75 kano's deelnemen.

De Matteschippersrace vindt ook al langere tijd plaats op onder meer het Zwarte Meer - het evenement vindt sinds 1997 elk jaar plaats, met uitzondering van de jaren 2020 en 2021. De routes en daarmee de locaties van de evenementen is zo goed als ongewijzigd gebleven.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Het organiseren van evenementen in het Zwarte Meer is niet vergunningsplichtig en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel vanuit de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en niet mag plaatsvinden binnen TBB-gebieden tenzij hier een uitzondering voor is opgenomen in het TBB. Daarnaast dient er (buiten Natura 2000 om) altijd een melding/vergunning aangevraagd te worden bij de gemeente en Rijkswaterstaat.

Het aantal evenementdagen in het Zwarte Meer is minimaal en lijkt daarmee niet te zijn toegenomen. Op dit moment zijn er nog geen gebieden officieel afgesloten met een TBB. De 4K kanotocht en de Matteschippersrace vinden wel allebei plaats binnen de TBB-gebieden in procedure.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van de evenementen gelijk gebleven. Er zijn geen nieuwe evenementen bijgekomen en de locatie van de huidige evenementen is ongewijzigd gebleven. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Evenementen zorgen voor verstoring door geluid en beweging. In het geval van evenementen op de wal of evenementen in de avond/ nacht is er ook mogelijk sprake van verstoring door licht. In het rapport 'Inventarisatie bestaand gebruik' die ten grondslag ligt aan het vigerende beheerplan is een lijst opgenomen met daarin de evenement die toen in beeld waren (Verbeek et al., 2011). Ook voor deze inventarisatie is een lijst beschikbaar gekomen. Aan de hand hiervan kan gesteld worden dat de meeste evenementen betrekking hadden en hebben op zeilwedstrijden en een kanotocht.

Zeilen kan leiden tot verstoring van op het open water verblijvende vogels, maar mogelijk ook van vogels die in ondiepe delen foerageren of rusten (Krijgsveld et al., 2022). Zeilen heeft doorgaans een impact die doorgaans kleiner is dan die van snelle recreatievaart en windsurfen (Krijgsveld et al., 2022). Over het algemeen is zeilen een rustige en stille activiteit, waardoor de mate van verstoring gering is als de boten in de vaargeul blijven. Gezien de ondiepte van het Zwarte Meer is het varen met diepe boten buiten de vaargeul niet of slechts bij moment mogelijk. Een zeil-evenement kan alleen wel meer verstoring veroorzaken dan solo zeilen door de grote hoeveelheid zeilboten tegelijkertijd en de toeschouwers aan de oevers. Indien evenementen in de avond plaatsvinden en er verlichting aanwezig is kan dit extra verstoring ter weeg brengen voor voornamelijk de meervleermuis en vogels.

Kano's hebben in het algemeen minder effect dan snelle boten, omdat ze stil zijn en rustig varen. Het nadeel van deze typen recreatie is echter dat ze uit te voeren zijn op locaties met zeer ondiep water, vlak langs oevers en in gebieden met waterplanten, waar het effect lokaal juist zeer groot kan zijn omdat juist daar grote aantallen vogels kunnen zitten, en verstoring door andere groepen waterrecreanten afwezig is. Vestigingskans en uitvliessucces gaan sterk achteruit op plaatsen met veel kanoërs, o.a. doordat de vogels gestoord worden bij het foerageren, en daardoor minder vis naar de jongen brengen (Krijgsveld et al., 2022)

4.2.2 Cat. 0-gebruiken

Uit de Voortoets (Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos, 2008) blijkt dat er activiteiten zijn die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie. Al deze activiteiten zijn gegroepeerd als cat. 0-activiteiten.

De te verwachten effecten zijn voor al deze activiteiten in de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) ingeschat als lokaal en (zeer) beperkt in ruimte en/of tijd. Voor een deel van de instandhoudingsdoelstellingen (vooral habitattypen) is er sprake van een beperkte (ruimtelijke) overlap in functies. De effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden daarom beperkt ingeschat. Voor een aantal recreatieve activiteiten (o.a. zeil- en kajuitjachten) is de activiteit in de huidige intensiteit en ruimtegebruik niet beperkend voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Maar dit type gebruik (recreatie in algemene zin) kan zich wel snel uitbreiden en intensiveren, waarbij significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uitgesloten zijn. Daarbij komt dat deze uitspraak berust op de oorspronkelijke afsluitingen (i.v.m. de status als Staatsnatuurmonument) die in het Zwarte Meer van toepassing waren.

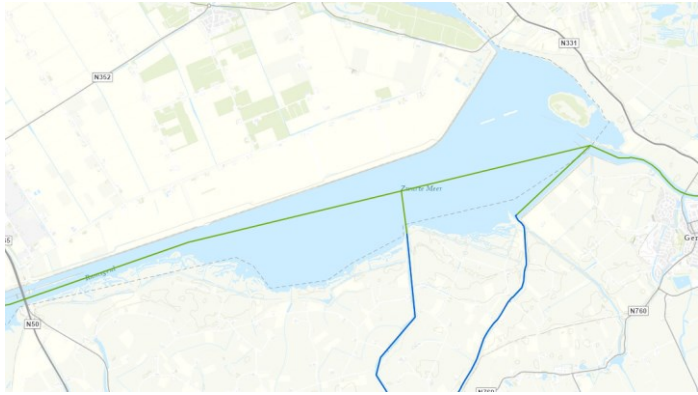
Tabel 4.2 geeft een overzicht van alle cat. 0-activiteiten behorend tot de categorie recreatie en beschrijft of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie. Meestal zijn deze activiteiten niet goed gemonitord, waardoor voor deze activiteiten nauwelijks objectieve informatie beschikbaar is over eventuele wijzigingen in aard, locaties en intensiteit. Hierdoor is het lastig om objectief te beoordelen of er sprake is van een wijziging ten opzichte van de getoetste situatie. Daarom is, waar beschikbaar, gebruik gemaakt van anekdotische informatie. Voor een aantal activiteiten is het zonder aanvullend onderzoek niet mogelijk om een uitspraak te doen of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie (dit is aangegeven met 'vermoedelijk' of 'onbekend') en of het gebruik een mogelijk effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit vraagt om een nadere beschouwing van wat dit betekent voor de status van deze activiteiten in relatie tot het nieuwe beheerplan dan wel de vergunningplicht. Dit wordt niet in dit rapport beschouwd maar dient verder uitgewerkt te worden in het vervolg proces richting het opstellen van de nieuwe beheerplannen.

Tabel 4.2 Overzicht van alle cat. 0-activiteiten (recreatie) en of de activiteit in betekende mate is gewijzigd ten opzichte van. getoetste situatie uit de Voortoets (Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos, 2008)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van. De getoetste situatie?	Bronnen
aanlegplaatsen	<p>Nee. In het Zwarte meer zijn de meeste aanlegplaatsen aanwezig nabij sluizen. Het gaat om negen aanlegplaatsen. Voorheen waren dit er nog 10 - één aanlegplaats nabij de Ramspolbrug is verwijderd. Het gaat hierbij voornamelijk om aanlegplaatsen ten behoeve van duwvaart als andere schepen.</p>	<p>vaarweginformatie.nl; topotijdreis.nl</p>
sportvisserij (bootvissen, oevervissen)	<p>Vermoedelijk nee. De sportvisserij heeft geen visrechten op het Zwarte Meer (afbeelding 4.2). Er mag hier geen sportvisserij plaatsvinden. De peurvereniging KIJG is hierop een uitzondering en is actief in het gebied. De vereniging telt rond de 485 leden, waarvan 40 actieve leden. Voor meer informatie hierover zie paragraaf 4.3.3. In Kraggenburg zit visboot verhuur Kraggenburg waarvan een van de drie opstapplaatsen in Ens ligt, nabij de Ramspolbrug. Vanaf hier kan naar andere water gevaren worden om te vissen. In het rapport van Tauw (2025) wordt benoemd dat sportvissers binnen het beoogde TBB-gebied Zwarte Meer-Zuid varen.</p> <p>Er zijn in de periode 2017 - 2022 veel constatering, waarschuwingen en processen-verbaal geregistreerd in het Boa Registratie Systeem (BRS) welke betrekking hadden op overtreding van de visserijwet door sportvissers. Dit is geen complete beeld van de overtredingen. Het bevat alleen de overtredingen geconstateerd door de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Het gaat in totaal om 79 constatering, 29 waarschuwingen en 21 processen-verbaal. De meeste registraties hebben betrekking op vissen met één, twee of meer dan twee hengels zonder schriftelijke toestemming en vinden plaats in het Ramsdiep nabij de Ramsweg. In 2019 zijn er de meeste overtredingen geregistreerd in het BRS (44 overtredingen), gevolg door 2020 (24 overtredingen). In de andere jaren (2017, 2018, 2021 en 2022) zijn er tussen de 13 en 18 overtredingen geregistreerd. Er is hiermee geen duidelijke trend zichtbaar in het aantal overtredingen. Ook zijn er nog negen constatering en negen waarschuwing uitgedeeld voor het betreden van het Natura 2000-gebied zonder toestemming. Het is onbekend of het hier gaat om betreding door sportvissers.</p>	<p>van Aalderen (2012); VISplanner; Tauw (2025)</p>

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van. De getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.2 In donkerblauw de locaties waar sportvisserij mag plaatsvinden. Bron: VISplanner</p> 	
(boten te water laten bij trailerhelling	<p>Nee. Er is één trailerhelling aanwezig in het Zwarte Meer - de trailerhelling Ramsdiep aan de noordoever van het Zwarte Meer, nabij de Ramspolbrug. Deze locatie was ook al aanwezig tijdens de inventarisatie van het gebruik ten behoeve van het opstellen van het vigerende beheerplan. Hiermee heeft er geen wijziging van de activiteit plaatsgevonden. Er zijn alleen zeer lokaal effecten te verwachten.</p>	<p>vaarweginformatie.nl</p>
gebruik bestaande jachthavens	<p>Nee. Er zijn geen jachthavens aanwezig binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer. De dichtstbijzijnde jachthaven bij het Zwarte Meer is Jachthaven De Ketting Genemuiden in het Zwarte Water. Deze haven heeft 20 plaatsen voor passanten en bevindt zich op ongeveer 1 km afstand van de begrenzing van het Zwarte Meer. Deze haven was al aanwezig ten tijde van de NEA. Tijdens de vigerende beheerplanperiode is de haven niet uitgebreid. Alle andere havens bevinden zich op grotere afstand.</p>	<p>vaarweginformatie.nl</p>
kajuit, zeil- en motorjachten	<p>Onbekend. Er worden in het Zwarte Meer geen sluitingen uitgevoerd. Hierdoor is niet bekend hoeveel recreatievaart er plaatsvindt op het Zwarte Meer. In het rapport van Tauw (2025) wordt benoemd dat motorbootjes binnen het beoogde TBB-gebied Zwarte Meer-Zuid varen. In de voortoets wordt aangegeven dat verstoring destijds al hoog was. Een toename van deze activiteit resulteert in toename van verstoring.</p> <p>Voor de periode 2017-2020 zijn er twee constatering, één waarschuwingen en één processen-verbaal geregistreerd in het BRS welke betrekking hadden op motorboten. Dit zijn geen complete gegevens van overtredingen. Het bevat alleen de overtredingen geconstateerd door de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Alle overtredingen hadden betrekking op het in-, uit- of doorvaren waar dat verboden is. Gegevens voor 2017 zijn niet voorhanden waardoor het onduidelijk is of dit een toename in overtredingen betreft.</p>	<p>Tauw (2025)</p>

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van. De getoetste situatie?	Bronnen
snelle motorboten	<p>Vermoedelijk nee. In het gehele Zwarte Meer mag er met een maximale snelheid van 20 km/ uur gevaren worden. Snelvaren is niet toegestaan in het Zwarte Meer.</p> <p>In de periode 2017-2020 zijn er een aantal constatering, waarschuwingen en processen-verbaal geregistreerd in het BRS welke betrekking hadden op snelle motorboten¹. In totaal zijn er 27 constatering, 12 waarschuwingen en zes processen verbaal uitgedeeld. Het gaat hierbij om het overschrijden van de toegestane snelheid en het gebruik van een niet geregistreerde motorboot. Wanneer motorboten met een te hoge snelheid varen kan dit mogelijk leiden tot extra verstoring van vogels.</p> <p>Ook zijn er nog negen constatering en negen waarschuwingen uitgedeeld voor het betreden van het Natura 2000-gebied zonder toestemming. Het is onbekend of het hier gaat om betreding door recreanten.</p>	
windsurfen	<p>Onbekend. Windsurfen is op het gehele Zwarte Meer toegestaan. Het is een activiteit die zeer verstorend is voor watervogels, maar effecten kunnen gemitigeerd worden bij voldoende rustgebieden en TBB-zones voor vogels. Op dit moment zijn deze zones nog in procedure voor het Zwarte Meer. Aanbevolen wordt om meer grip te krijgen op de ontwikkelingen van deze activiteit door bijvoorbeeld de intensiteit te gaan monitoren. Indien het grootste deel van het Zwarte Meer middels TBB afgesloten wordt, dan is het monitoren van de intensiteit van dit gebruik van minder belang en zal de nadruk moeten komen liggen op voorlichting en handhaving.</p>	krijgsveld et al. (2022)
kanoën	<p>Onbekend. Op de site van de Toeristische Kano Bond Nederland staan drie routes aangegeven die het Zwarte Meer doorkruist. Het gaat om de routes (1) Zwarte Meer - Goot - Ganzendiep, (2) Kadoelersluis-Wieden-Kadoelersluis en (3) Kampereiland. Alle drie de routes lopen door beoogd TBB-gebied. In het rapport van Tauw (2025) wordt dan ook benoemd dat kano's binnen het beoogde TBB-gebied Zwarte Meer-Noord en -Oost en -Zuid varen. In de beoogde TBB-gebieden zal kanoën niet zijn toegestaan. Hiermee is kanoën alleen toegestaan buiten de begrenzing van de TBB-gebieden. Daarnaast blijft waarschijnlijk in de zomerperiode het doorkruisen van het gebied vanaf het Ganzendiep in een rechte lijn naar het noorden mogelijk met spier aangedreven vaartuigen.</p> <p>Dit betreft een onvoorspelbare activiteit die wordt uitgevoerd in ondiepere zones en langs de oevers. Deze ondiepere zones en oevers zijn vaak belangrijk voor vogels en vissen. Aanbevolen wordt om deze activiteit nader te gaan monitoren.</p>	krijgsveld et al. (2022); kanoweb.nl; tknb.nl; Tauw (2025)
roeien	<p>Onbekend. Het Zwarte Meer is volgens de Roeiwaters-kaart Nederland roeiwater (afbeelding 4.3). Er bevinden zich echter geen roeiverenigingen aan het Zwarte Meer. Er wordt wel door roeivereniging die elders gevestigd zijn over het Zwarte Meer geroeid. Het is onbekend wat de intensiteit van de activiteit is.</p> <p>Roeiboten hebben in het algemeen minder effect dan snelle boten, omdat ze stil zijn en rustig varen. Wel kunnen roeiboten zich in ondiepe delen langs de oever verplaatsen waar het effect lokaal juist zeer groot kan zijn omdat juist daar grote aantallen vogels kunnen zitten, en verstoring door andere groepen waterrecreanten afwezig is. De verwachting is dat de roeiers die roeien op het Zwarte Meer vanuit roeiverenigingen minder snel tot niet dicht bij de oevers varen aangezien ze aan het trainen zijn. Hierdoor is het effect mogelijk beperkt.</p>	https://knrb.maps.arcgis.com; Krijgsveld (2022)

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van. De getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.3 Roeiwateren in groen en blauw</p> 	
zeilen	<p>Onbekend. Op het Zwarte Meer wordt gezeild. Er bevinden zich geen zeilscholen of zeilverhuurders aan het Zwarte Meer. De zeilboten die hier varen komen dus vanaf andere wateren, voornamelijk vanaf het Ketelmeer. Er is geen verdere informatie voorhanden over de intensiteit van het gebruik.</p> <p>De effecten van zeilboten op vogels lopen uiteen met het gedrag ervan. Enerzijds is het een stille en rustige activiteit, die dan relatief weinig verstoring veroorzaakt. Anderzijds kunnen zeilboten onverwachts flink wat lawaai maken wanneer bijvoorbeeld bij overstag gaan het zeil staat te klapperen. Kleine zeilbootjes op binnenmeren gebruiken vaker het gehele water, zeilen sneller en komen daarbij ook in ondiepere delen. Aanbevolen wordt om deze activiteit nader te gaan monitoren.</p>	GoogleMaps (2024); Krijgsveld (2022)
vaarwegen (vaarwegvakken) door recreatie	<p>Vermoedelijk nee. De vaarwegen zijn niet gewijzigd.</p>	vaarweginformatie.nl
recreatief vliegverkeer (bv. ballonvaart)	<p>Vermoedelijk nee. Er bevinden zich drie vliegvelden in nabijheid van het Zwarte Meer: Lelystad airport, zweefvliegveld bij Biddinghuizen en vliegveld de Voorst. Vliegveld Lelystad airport, bevindt zich op enige afstand bevindt van het Zwarte Meer (ongeveer 30 km). Het aantal kleine vluchten vanaf Lelystad airport is sinds begin 2000 vooral afgenomen. In 2010 betrof het 125.679 kleine vluchten en in 2019 97.387 vluchten. Er is vermoedelijk geen sprake van een grote wijziging van het aantal vliegtuigen. Er mag niet lager dan 300 m gevlogen worden.</p> <p>Het zweefvliegveld bij Biddinghuizen werd tot 2023 gebruikt door zweefvliegclub Flevo (ZC Flevo). Sinds 2023 maakt de club gebruik van Zweefvliegcentrum Terlet. ZC Flevo heeft circa 70 leden. Er wordt gevlogen van maart tot en met oktober, op elke zaterdag en zondag. Daarnaast worden er drie zweefvliegveldkampen georganiseerd op het eigen zweefvliegveld. Deze kampen</p>	CBS.nl; Lensink (2011); interview Wetlandwachten (2023); zcnop.nl; zcflevo.nl

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van. De getoetste situatie?	Bronnen
	<p>worden gehouden in de mei-, zomer- en herfstvakantie. De vloot bestaat uit 7 zweefvliegtuigen, waarvan vier tweezitters en vier eenzitters. Het is niet bekend hoeveel vluchten er in totaal zijn gemaakt door ZC Flevo tijdens de vigerende beheerplanperiode.</p> <p>Vliegveld de Voorst bevindt zich in de Noordoostpolder te midden van de driehoek Kraggenburg-Marknesse-Vollenhove en bevindt zich op ruim zes kilometer afstand van het Zwarte Meer. Door zweefvliegtuigclub Noordoostpolder wordt er vanaf vliegveld de Voorst gevlogen. De club bestaat uit ongeveer 75 leden en is in bezit van vijf vliegtuigen. Er wordt in het weekend en op feestdagen door de club gevlogen. Het is onbekend wat de trend in intensiteit is van het aantal vluchten dat vertrekt vanaf vliegveld de Voorst.</p> <p>Sportvliegen heeft naar verwachting een groot verstorend effect. Wetlandwachten geeft dan ook aan dat de impact van het vliegveld Lelystad (en eventuele uitbreiding) een probleem vormt. Het verzamelen van gegevens hierover blijft echter lastig - de vluchten worden namelijk niet opgeslagen.</p>	
vrij ankeren	<p>Onbekend. Er wordt geankerd in de diepere delen van het Zwarte Meer, buiten de vaargeulen. Ook steeds meer waternomaden ankeren voor langere tijd in de diepere gedeelten naast de vaargeul (pers. comm Provincie Flevoland, 2025). Verdere informatie over vrij ankeren op het Zwarte Meer ontbreekt.</p>	pers. comm. RWS (2024); pers. comm. Provincie Flevoland (2025)
schaatsen	<p>Nee. In het geval van dichtvriezen zijn de meeste vogels afwezig (m.u.v. moerasvogels). Wel dient rust gehandhaafd te worden rondom wakken bij strenge winters en in de buurt van rietkragen in het geval van overwinterende roerdompen. Ten noordoosten van Vogeleiland bevindt zich ijsclub Nooitgedacht - de Krieger. Deze ijsclub organiseert bij ijs de Zwartemeer-Kadoelentocht. Deze activiteit hangt sterk samen met het klimaat. Als gevolg van klimaatverandering neemt het (gemiddeld) aantal schaatsdagen af.</p>	geen
dag en verblijfsrecreatie (inclusief terrein) en camping	<p>Nee. Om het Zwarte Meer bevinden zich enkele campings. Geen daarvan grenst direct aan het meer. Hetzelfde geldt voor verblijfsterreinen met uitzondering van één B&B welke zich direct naast de oever bevindt. Het gaat hierbij om één 'tiny house', gelegen net buiten de Natura 2000-grens.</p>	GoogleMaps (2024)

4.2.3 Nieuwe activiteiten

In en aan het Zwarte Meer zijn enkele nieuwe vormen van recreatief gebruik gesignaleerd die niet in het vigerende beheerplan waren opgenomen. Hierbij kan het gaan om een gebruik dat al wel plaatsvond tijdens het opstellen van de beheerplannen maar toentertijd niet gesignaleerd is of een gebruik dat pas tijdens de vigerende beheerplanperiode is ontstaan. Dit zal per gebruik worden aangegeven. Het gaat om de volgende gebruiken:

- aanleg van fietspaden;
- Stand Up Paddling (SUP);
- recreatief dronegebruik (cat. 3);
- boot excursies naar Vogeleiland.

Aanleg van fietspaden

Beschrijving gebruik

Tijdens de data-inventarisatie is de aanleg van fietspaden naar boven gekomen als nieuwe activiteit.

Trend in aard en intensiteit

Er zijn meerdere initiatieven voor het aanleggen van fietspaden langs het Zwarte Meer. Deze initiatieven komen van verschillende gemeentes langs het Zwarte Meer (pers. comm. NM, 2025).

Tijdens de vigerende beheerplanperiode is er een vergunning verleend voor de aanleg van een fietspad en is er een nieuw fietspad gerealiseerd. In 2021 is een omgevingsvergunning verleend voor het aanleggen van een betonnen fietspad op de dijk langs het Zwarte Meer (van Kettingweg tot Middenweg te Genemuiden) (Planviewer, n.d.). Hiervoor is het niet gelukt om een natuurvergunning te verkrijgen, waardoor het fietspad niet is aangelegd (Genemuiden actueel, 2025). Wel is een nieuw fietspad gerealiseerd langs de Groote Buitenlanden (Natuurmonumenten, 2023).

In 2021 werd ook een vergunning verleend voor het aanleggen van een fietspad op regionale waterkering 104 inclusief beschermingszone op de locatie Zwartemeerdijk in Genemuiden (zie voor de locatie afbeelding 4.4). In 2021 is een wijzigingsbesluit genomen voor het gedeeltelijk aanpassen van het tracé van het fietspad. In 2024 is een intrekbesluit verzonden aan de aanvrager waarmee is besloten dat het fietspad niet meer wordt aangelegd (Waterschap Drents Overijsselse Delta, 2024a). De Natuurvereniging, de boeren en Natuurmonumenten hebben zich vanaf voorjaar 2022 ingezet om aan te tonen dat er met dit plan verstoring zou optreden. Momenteel wordt er gekeken naar alternatieven (pers. comm. NM, 2025)

Afbeelding 4.4 Legger regionale waterkering 104 (Waterschap Groot Salland, 2014)

Ook waren er plannen om op Kampereiland een fietspad aan te leggen (afbeelding 4.5). Het oorspronkelijke plan was dat de aanleg van het fietspad tegelijk zou plaatsvinden met de dijkverbetering die nodig was langs het Zwarte Meer. Toen bleek dat dit tot vertraging zou leiden bij de dijkverbetering zijn de plannen losgetrokken van elkaar. Natuurmonumenten weigerde om toestemming te geven om het fietspad over de voormalige rietopslag te bouwen. Verschillende boeren die grond pachten van Kampen gaven aan dat ze geen vergoeding willen om het fietspad over hun grond te laten gaan. Ook Natuurvereniging IJsseldelta stond niet achter het plan. Naast dat een gedeelte van het aan te leggen fietspad in Natura2000-gebied ligt, maakten Natuurvereniging IJsseldelta zich ook zorgen om de verschillende vogels die nestelen langs de dijk. In 2024 is dan ook besloten dat de aanleg van fietspad niet door gaat (Dorenbos, 2024).

Afbeelding 4.5 Locatie fietspad Kampereiland (Dorenbos, 2024).

Ten slotte onderzoekt gemeente Noordoostpolder verkend of de mogelijkheid om het fietspad langs het Zwarte Meer te verlengen. Het fietspad loopt nu vanaf de Kadoelerbrug in Kraggenburg tot aan het landschapskunstwerk Pier+Horizon. Het plan is om het fietspad door te trekken tot aan de Rampsolbrug (Omroep Flevoland, 2021). Dit maakt het 'rondje Noordoostpolder' via de dijken compleet. Voor realisatie van het fietspad is toestemming nodig van grondeigenaar waterschap Zuiderzeeland. Het waterschap wil onder voorwaarden meewerken aan de realisatie van het fietspad. De voorwaarden hebben onder andere betrekking op beheer en onderhoud van het fietspad, afstemming met bestaande pachters van de dijk en voorschriften inzake habitatrichtlijnen en vogelrichtlijnen vanwege de Natura 2000-status van het Zwarte Meer (Gemeente Noordoostpolder, 2025).

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van fietspaden toegenomen.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Fietsen kan leiden tot versturende effecten op vogels. Verstoring van habitatsoorten en habitattypen is niet voorhanden of zeer beperkt waarmee het niet leidt tot een impact op de instandhoudingsdoelstellingen.

Fietsen heeft op zich relatief weinig effect, omdat fietsers zich rustig en voorspelbaar over paden voortbewegen, en relatief snel een locatie gepasseerd zijn. Effecten kunnen optreden wanneer fietspaden worden aangelegd in open gebieden, wanneer fietspaden langs locaties lopen met concentraties vogels of door de hoge intensiteit waarmee fietsen voor kan komen (Krijgsveld et al., 2022). Zo ligt het fietspad aangelegd langs de Groote Buitenlanden op de dijk nabij een TBB-gebied in procedure. Langs de randen kunnen fietsers met name in het broedseizoen verstoring veroorzaken voor broedende vogels zoals bijvoorbeeld de rietzanger en de grote karekiet. Afstappen of stoppen van fietsers leidt tot substantieel meer verstoring. Dit kan ertoe leiden dat vogels mogelijk het gebied verlaten. Dat kan ook tijdelijk het geval zijn, wanneer rustplekken op momenten met mooi fietsweer verstoord worden en hierdoor niet gebruikt kunnen worden (Krijgsveld et al., 2022). Daarnaast kunnen fietspaden ook gebruikt worden door wandelaars (met honden). Dit kan leiden tot extra verstoring, voornamelijk als honden loslopen.

Zowel Rijkswaterstaat als Natuurmonumenten maken zich zorgen over de ontwikkelingen omtrent de aanleg van nieuwe fietspaden op en langs de dijk van het Zwarte Meer. Beide partijen maken zich zorgen over de verstoring die het gebruik van de fietspaden teweeg brengen (Natuurmonumenten, 2023).

Stand Up Paddling

Beschrijving gebruik

Bij Stand Up Paddling (SUP) sta je op een soort surfplank en gebruik je een lange peddel om je in het water voort te bewegen.

Trend in aard en intensiteit

Voor zover bekend zijn er geen SUP verhuurlocaties aanwezig direct aan het Zwarte Meer. Wel wordt er met de SUP vanaf andere meren naar het Zwarte Meer gesuip. Zo zijn er meerdere waterlopen die uitmonden in het Zwarte Meer en waarvandaan onder meer suppers binnen het TBB-gebied Zwarte Meer-Zuid varen. Ook worden eilandjes in het Zwarte Meer, die voorheen niet bereikbaar waren voor mensen, als tussenstop gebruikt door suppers (pers. comm. Provincie Flevoland, 2025). Wat de intensiteit is van dit gebruik is onbekend.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van SUP toegenomen, aangezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

SUP kan leiden tot versturende effecten op vogels. Verstoring van habitatsoorten en habitattypen is naar verwachting niet voorhanden of zeer beperkt.

Effecten van suppen zijn vergelijkbaar met die van kanoën. Wanneer suppers zich in natuurlijke gebieden begeven, veroorzaken ze veel verstoring omdat ze vaak vlak langs de waterkant varen, in ondiepe gebieden waar veel vogels kunnen zitten. Bij suppen kan men ook platen/ eilanden betreden die bedoeld zijn voor vogels en normaal niet toegankelijk zijn voor publiek. Mensen komen (te) dicht bij de rietkragen waar vogels broeden. En ook het afstappen om even de kant op te gaan, kan de natuur verstoren. Wel leggen ze een kleinere afstand af dan kanoërs, waardoor ze mogelijk minder ver gebieden in kunnen dringen. Dit voordeel wordt echter tenietgedaan wanneer faciliteiten zoals verhuurbedrijven dicht bij vogelrijke gebieden worden gesitueerd (Krijgsveld et al., 2022).

Recreatief dronegebruik

Beschrijving gebruik

Recreatief of hobbymatig vliegen met drones is vliegen voor het plezier en niet voor werk, zakelijke doeleinden of voor vergoeding of betaling. Recreatief dronegebruik is vergunningsplichtig. Ook onder calamiteitsituaties mag niet recreatief of commercieel met een drone worden gevlogen. Professioneel dronegebruik daarentegen is in het beheerplan vrijgesteld onder bepaalde voorwaarden (zie paragraaf 4.4.6).

Trend in aard en intensiteit

Recreatief gebruik van drones in Natura 2000-gebieden is niet toegestaan, omdat op voorhand significante gevolgen op aangewezen Natura 2000-waarden niet zijn uitgesloten. Recreatief dronegebruik in Natura 2000-gebieden is daarmee vergunningplichtig.

Rijkswaterstaat geeft echter aan dat ze meldingen binnen krijgen van overlast van recreatief dronegebruik. Het gaat vooral om het vliegen van de drone rondom bepaalde objecten in en rond het IJsselmeergebied (pers. comm. RWS, 2023). Hoe groot dit probleem in het Zwarte Meer is, is onbekend.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van recreatief dronegebruik toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het gebruik van drones kan leiden tot optische verstoring en geluidsverstoring.

Drones kunnen leiden tot verstoring van vogels met vermijdingsgedrag tot gevolg. Er zijn enkele bronnen die de terugkeertijd na verstoring door een drone hebben vastgesteld. De terugkeertijd bleek 1 à 2 minuten voor eenden en bonte strandlopers buiten het broedseizoen (Drever et al. 2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Vergelijkbaar hiermee was er ook een korte terugkeertijd van vogels (1 tot 5 minuten) in hun broedkolonies na verstoring door drones (Brisson-Curadeau et al. 2017; Reintsma et al. 2018; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Daarentegen stelden Drever et al. (2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019) in enkele gevallen niet de terugkeer van meeuwen vast nadat ze buiten het broedseizoen door een drone waren verstoord. Ook Jarrett et al. (2020) vond dat herhaald gebruik van drones op kust- en akkerbouwlocaties met grote groepen foeragerende of rustende watervogels kan leiden tot energetisch dure vliegreacties, verhoogde stress en effectief verlies van beschikbare habitat. Op zulke locaties kan het nuttig zijn om recreatief en commercieel dronegebruik te reguleren om potentiële verstoringseffecten te minimaliseren (Jarrett et al., 2020).

Boot excursies naar Vogeleiland

Beschrijving gebruik

Een boottocht naar Vogeleiland met daarbij een excursie gegeven door Natuurmonumenten op het eiland waarbij de vogelkijkhut wordt bezocht. Het eiland is enkel te bezoeken onder begeleiding van Natuurmonumenten.

Trend in aard en intensiteit

Door Natuurmonumenten worden excursies georganiseerd naar Vogeleiland. Deze excursies worden begeleid door vrijwilligers, per excursie gaat één schipper en één excursieleider mee. Er is plek voor 12 bezoekers per excursie en er worden ongeveer 30 excursies per jaar gehouden. Tijdens Covid-19 heeft deze activiteit in mindere mate plaatsgevonden - meerdere excursies zijn vervallen in 2020-2021 en excursies die doorgang vonden, vonden plaats met maximaal 8 bezoekers (Natuurmonumenten, 2023). Excursie naar Vogeleiland vonden al voor de vigerende beheerplanperiode plaats.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit en locatie van boot excursies naar Vogeleiland gelijk gebleven.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Boot excursies naar Vogeleiland kunnen leiden tot verstoring van vogels. De excursie vindt echter plaats onder begeleiding van vrijwilligers die zijn opgeleid om verstoring zo veel mogelijk te voorkomen. Daarbij komt dat maar een beperkt stuk van het eiland wordt bezocht.

4.2.4 Gedragscode recreatie IJsselmeergebied

Voldoende rust is van cruciaal belang om de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor vogelsoorten te behalen. Voor de vogelsoorten in het Zwarte Meer vormde gebrek aan rust op het moment van het opstellen van de beheerplannen geen knelpunt. Door klimaatverandering en technische innovaties kan het recreatiesizoen langer worden. De kans bestaat dat hierdoor de rust voor (met name overwinterende) vogels binnen enkele jaren in het geding komt.

De recreatiesector en natuursector hebben in samenwerking een gedragscode opgesteld met als doel verstoring in het gehele IJsselmeergebied te voorkómen door vergroting van het bewustzijn van de watersporter en het hanteren van enkele eenvoudige regels. Er zijn regels voor vogelvriendelijk varen en voor natuurbewust varen. De regels zijn als volgt (Watersportverbond et al., 2016):

Altijd en overal: vaar vogelvriendelijk

- houd afstand van groepen watervogels;
- vaar nooit door groepen vogels heen;
- ontzie riet en andere oeverplanten;
- anker niet in de buurt van rustende of broedende vogels en geef vogels met jongen de ruimte;
- kitesurf alleen op de daarvoor bestemde locaties.

Vaar natuurbewust

- werk op het water niet met olie, verf, diesel en oplosmiddelen;
- vaar zonder hoge hekgolven in de buurt van ondieptes;
- voer geen felle verlichting;
- vermijd geluidsoverlast door een luide radio of marifoon.

In het beheerplan wordt benoemd dat het bevoegd gezag samen met de betrokken partijen monitort of de recreanten zich houden aan de afspraken en of er verstoring optreedt. Als deze gedragscode wordt nageleefd kan eveneens worden voorkómen dat in de komende beheerplanperiodes nog striktere voorwaarden aan recreatie moeten worden opgelegd, om het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen te garanderen (Rijkswaterstaat, 2017). Een aandachtspunt voor de gedragscode is wel dat in deze gedragscode regels om geluidverstoring overdag maar vooral in de avond en nacht te beperken ontbreken. Dit is echter wel van belang om voldoende rust te waarborgen.

Vogelbescherming Nederland, Vereniging Natuurmonumenten en It Fryske Gea geven aan dat de Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied onvoldoende wordt nageleefd (Rijkswaterstaat Midden-Nederland, 2024). Verdere monitoring van het naleven van de gedragscode wordt niet uitgevoerd (pers. comm. Provincie Flevoland en RWS, 2025).

In plaats daarvan vind er een evaluatie plaats of de gedragscode voldoende bekend is en ook nageleefd wordt. Dit gebeurt in opdracht van RWS en in samenwerking met de recreatiesector. De evaluatie van de gedragscode zal plaatsvinden in 2025 - 2026. Richting het opstellen van het nieuwe beheerplan zal beoordeeld worden of de huidige gedragscode nog voldoet of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om voldoende rust te waarborgen (pers. comm. RWS, 2025). Per recreatieve activiteit worden overtredingen separaat besproken.

4.3 Visserij

4.3.1 Aalvisserij (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie beschikbaar over inspanning, vangstmethodes en aanlandingen gedurende de beheerplanperiode 2017-2023. Ook is er een beeld bij het naleven van voorwaarden en illegale visserij activiteiten. Deze gegevens zijn echter algemeen voor beroepsvisserij en daarmee is het niet direct duidelijk hoeveel overtredingen zijn toe te schrijven aan aalvisserij. Wat ontbreekt is informatie over waar de aalvisserij plaatsvindt.

Beschrijving gebruik

De visserij op aal vindt plaats met verschillende typen vangtuigen: hoekwant (haken met aas aan lijnen, de laatste jaren voornamelijk wormen) en twee typen fuiken (schietfuiken op de bodem van het open water (niet op een vaste locatie) en hokfuiken ofwel grote fuiken (een samenstel van één of meer fuiken of een open kamer met keel)). De hoekwantvisserij is, indien gebruikt wordt gemaakt van aasvis (voorheen voornamelijk spiering, tegenwoordig voornamelijk wormen) afhankelijk van de visserij met de aaskuil (alleen aasvis). Aaskuilvisserij vindt alleen plaats in het Markermeer/ IJmeer en IJsselmeer. Daarnaast komt in de aanlandingsgegevens van Van Rijssel et al. (2023) naar voren dat er ook met het elektrovisapparaat op aal wordt gevestigd. Dit type vangtuig is niet eerder opgenomen in de voortoets en NEA, maar wel in de vorige inventarisatie van het gebruik (Verbeek et al., 2011).

Trends in aard en intensiteit

Elk jaar vindt vanuit Wageningen Marine Research (WMR) de vismonitoring plaats waarbij ook wordt gekeken naar aalvangst. Aanlandingen van de aalvisserij zijn echter niet beschikbaar van alleen het Zwarte Meer. In de vismonitoring is het Zwarte Meer opgenomen onder het waterlichaam 'IJssel Plus' waar ook de KRW-waterlichamen Ketel- en Vossemeer, Zwarte Water en Benedenloop Gelderse IJssel toebehoren. De aangelande aalvangsten van IJssel Plus zijn weergegeven in afbeelding 4.8. Inspanningen zijn weergegeven in afbeelding 4.7.

Vanaf 2011 tot 2019 is er een dalende trend waarneembaar in de aangelande aalvangsten. Deze daling in 2011 wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het verbod op aalvisserij in de grote rivieren en het grootste deel van het Ketelmeer in verband met te hoge dioxine- en PCB-gehalten in aal. Aanlandingen zijn vanaf 2011 daardoor voornamelijk gebaseerd op het Vossemeer, Zwarte Meer en het Zwarte Water. In 2015 kwam ook een verbod voor het Vossemeer, wat betekent dat vanaf 2015 aanlandingen uit het Zwarte Meer en Zwarte Water komen.

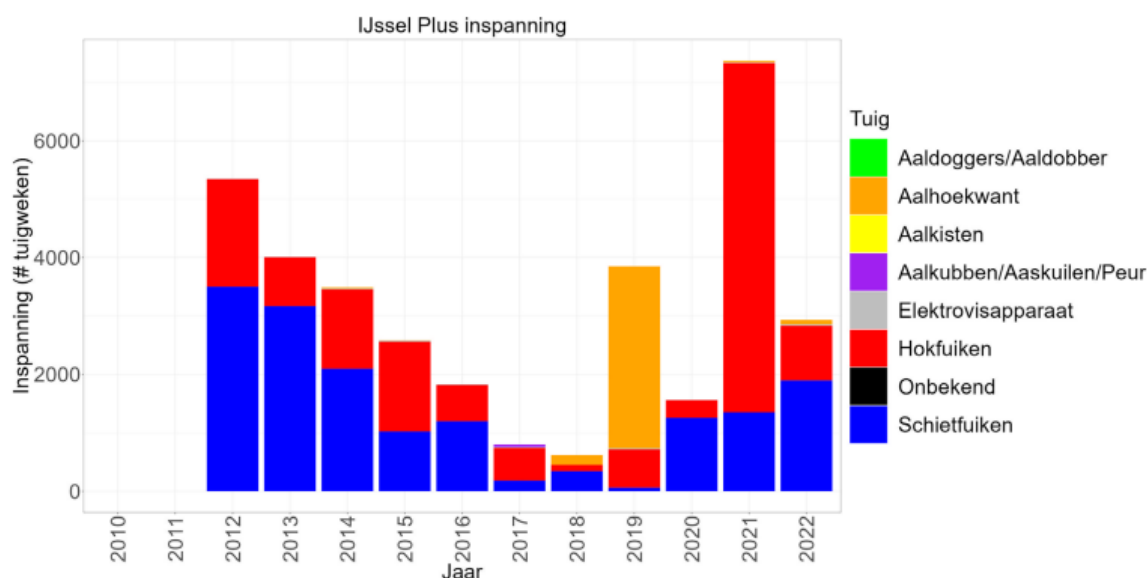
Aalvisrechten

Op het Zwarte Meer geldt dat het viswater is verdeeld in 4 visvakken. Op het Zwarte Meer zijn drie bedrijven die in het bezit zijn van het aalvisrecht. Dezelfde drie bedrijven hebben ook een schriftelijke toestemming om met de zegen te vissen op het Zwarte Meer. Aalvisserij wordt in het Zwarte Meer nog uitgevoerd door twee beroepsvisserij (pers. comm. LVVN, 2025). Beroepsvisserij vindt ook plaats binnen het beoogde TBB gebied Zwarte Meer-Zuid (Tauw, 2025). Dit betreft vermoedelijk zowel aal- als zegenvisserij. Het is onbekend of de locaties van de activiteit is gewijzigd tijdens de vigerende beheerplanperiode.

Inspanning

In het Zwarte Meer en Zwarte Water is de meeste aal in de periode 2015 tot en met 2019 gevangen met hokfuiken en het elektrovisapparaat. Op het Zwarte Meer wordt uitsluitend gevestig met schietfuike, hoekwant en elektrovisapparaat op aal en dus niet met hokfuiken. Hokfuiken worden niet gebruikt omdat vanwege de brede rietoevers hokfuiken maar op heel weinig plekken op het water bruikbaar zijn. In het aansluitende Ramsdiep kan wel met hokfuiken worden gevestig (pers. comm. LVVN, 2025). De inspanning met het elektrovisapparaat was minimaal in deze periode (waardoor ook niet goed zichtbaar in afbeelding 4.7). In onderstaand tekstkader wordt kort ingegaan op deze vismethode. Het toegestane aantal vangtuigen in de visserijvergunningen is echter gemaximeerd en ongewijzigd gebleven. Dit komt omdat het aantal vistuigen niet 1 op 1 transleert met de trend in het aantal tuigweken (inspanning). Dit komt doordat de periode waarin gevestig wordt jaarlijks kan verschillen; het ene jaar vist een visser bijvoorbeeld 12 weken en het andere jaar maar 10 weken. Daarnaast ontstaan schommelingen in inspanning tussen jaren omdat vissers keuzes maken over welk vistuig ze op welk moment inzetten. Voor alle vistuigen geldt echter dat de aantallen gefixeerd zijn en niet meer kunnen toenemen (pers. comm. LVVN, 2025). In 2018 was de aalhoekwant echter het meest gebruikte vistuig.

Afbeelding 4.6 Inspanning (aantal tuigweken) van de beroepsvisserij per tuig in de IJssel Plus (KRW-waterlichamen Ketel- & Vossemeer, Zwarte Meer, Zwarte Water en Benedenloop Gelderse IJssel) (van Rijssel et al., 2023)

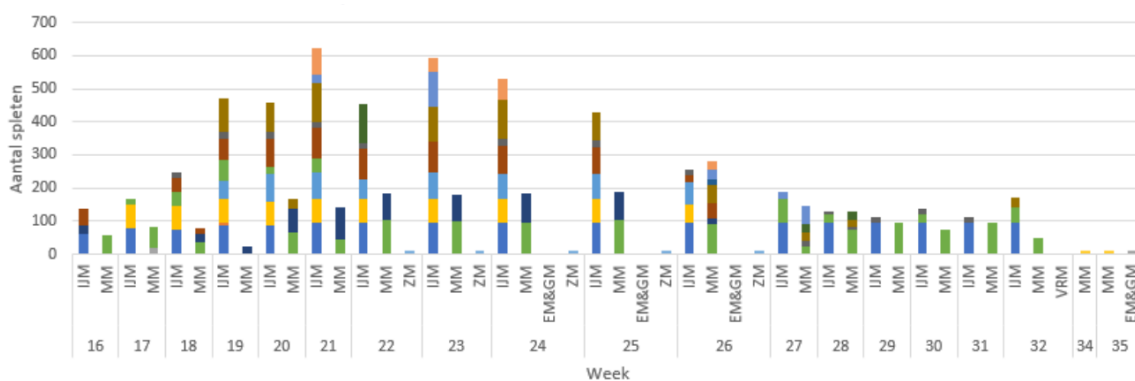
Inspanning aalhoekwant - onderzoek ATKB (2025)

In het onderzoek van ATKB (2025) is ook de inspanning van de aalhoekwant in het IJsselmeer bepaald. De hoekwantvisserij inspanning is bepaald aan de hand van de door de beroepsvissers ingevulde logboeken. Het hoekwant bestaat uit een aantal spleten. Een spleet is een lijn (balk) van ongeveer 1000-1500 meter met om de 4 à 5 meter een zijlijn (snoer) van ongeveer 2 meter voorzien van een beaasde haak. Hoekwantspleten verschillen tussen beroepsvissers. Het aantal spleten geeft daarmee slechts een indicatie van de visserijinspanning (ATKB, 2025).

De inzet van de hoekwantvisserij in het IJsselmeergebied varieerde tussen een paar spleten per week tot maximaal 120 spleten. Beroepsvissers, die gespecialiseerd zijn in deze techniek, gebruikten doorgaans 20 tot 30 spleten per gelegenheid. Er werd tot vier keer per week gevestig, van maandagavond tot vrijdagochtend. In totaal zijn er in 2024 7448 spleten hoekwant ingezet, wat resulteert in een lengte van 9671 kilometer en meer dan 1,7 miljoen haken. In afbeelding 4.7 is het aantal spleten verdeeld over de verschillende waterlichamen per schip per week weergegeven. De grootste inspanning is gepleegd in het IJsselmeer gevolgd door het Markermeer. Op het Zwarte Meer wordt sporadisch met de hoekwant gevestig. Er is enkel in de weken 22 tot en met 26 met de hoekwant gevestig. In 2024 gaat het in het Zwarte Meer om een inspanning van in totaal 52 spleten (ATKB, 2025).

Hoe de hoekwantvisserijinspanning van 2024 zich verhoudt tot de jaarlijkse hoekwantvisserijinspanning van het vorige beheerplan is niet te achterhalen aangezien deze nog niet eerder is geregistreerd. Uit de gesprekken met de beroepsvissers zijn geen aanwijzingen gekomen dat hoekwantvisserijinspanning grote verschillen vertoont met eerdere jaren (ATKB, 2025).

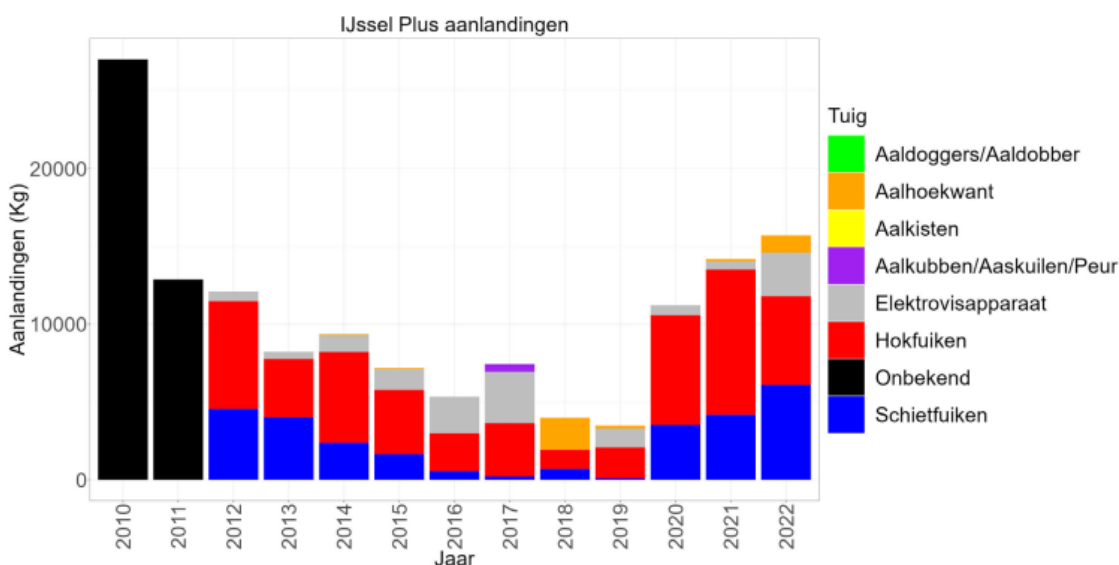
Afbeelding 4.7 Aantal spleten uitgezet per vaartuig (aangegeven met verschillende kleuren), per week, per waterlichaam in week 16 t/m 35 in 2024. IJM = IJsselmeer, MM = Markermeer, EM&GM = Eemmeer en Gooimeer, VRM = Veluwerandmeren, ZM = Zwarte Meer

Aanlanding

Vanaf 2019 is er weer een sterke toename in de aangelande aal vangsten en de inspanning per vistuig voor de IJssel Plus (van Rijssel et al., 2023). Een van de belangrijkste factoren voor de toename in aanlandingen (in kg) voor aal is dat het gewicht (en de lengte) van de gemiddeld gevangen aal aanzienlijk is toegenomen (pers. comm. Ministerie van LNV, 2025). Dit komt naar voren in het onderzoek van WMR in het IJsselmeer en het Markermeer en heeft daarmee mogelijk ook betrekking op het Zwarte Meer (Visserij Nieuws, 2024). Ook zouden toenames in visstanden een mogelijke oorzaak kunnen zijn voor de verhoogde aanlandingen in de laatste jaren. Of dit daadwerkelijk een oorzaak is voor de toenames in aanlandingen is niet bekend.

Afbeelding 4.8 Aangelande aalvangsten (kg) voor de IJssel Plus (KRW-waterlichamen Ketel- & Vossemeer, Zwarte Meer, Zwarte Water en Benedenloop Gelderse IJssel) (van Rijssel et al., 2023)

Aalvisserij met elektrovisapparaat

In het visplan uit 2012 (meest recent) van de IJssel Plus staat aangegeven dat elektrovisserij uitgeoefend mag worden door de beroepsvisser Bekendam. Deze vorm van visserij is toegestaan op het Ramsdiep vanaf begin Leidam tot aan de monding van de Schokkerhaven. In dit gedeelte wordt niet met schietfuiken gevist. Daarnaast mag één beroepsvisser elektrisch vissen in het gebied dat beheerd wordt door Natuurmonumenten (van Aalderen, 2012).

Voor het elektrovisserij is een Nbw-vergunning verleend. De vereniging Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Afdeling Zwolle heeft in 2012 verzocht om handhavend op te treden tegen het elektrovisserij op aal in het Zwarte Meer (ECLI:NL:RVS:2014:4207). Dit verzoek werd in 2013 afgewezen. Ook het daaropvolgende hoger beroep in 2014 werd afgewezen (ECLI:NL:RVS:2014:4207).

Naleving voorwaarden/maatregelen

Aalvisserij (met schietfuiken, grote fuik, kisten en hoekwant) in het Zwarte Meer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit gelden wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden. De hoekwantvisserij is inmiddels echter niet meer vrijgesteld - er moet voortaan een vergunning voor worden aangevraagd. Aangezien in dit rapport de vigerende beheerplanperiode wordt geëvalueerd is dit voor nu niet van toepassing en zal hoekwantvisserij beschouwd worden als cat. 1 activiteit. Elektrovisserij is niet vrijgesteld aangezien dit vangtuig niet is beschouwd in de voortoets en NEA.

Uit de aanlanding gegevens van het gebied IJssel Plus blijkt dat aalvisserij tijdens de vigerende beheerplanperiode is toegenomen. Zoals hierboven aangegeven bestonden de aanlandingen en inspanning gegevens van IJssel Plus vanaf 2015 uit het Zwarte Meer en Zwarte Water. De toegenomen inspanning en aanlanding tijdens de vigerende beheerplanperiode is hiermee mogelijk minder groot in het Zwarte Meer dan nu uit bovenstaande gegevens blijkt. Gezien de gegevens betrekking hebben tot meerdere meren is niet vast te stellen wat de trend is van de aalvisserij inspanning en de aanlanding van aal in het Zwarte Meer. Een dergelijke uitspraak kan alleen indien gegevens van het Zwarte Meer apart beschikbaar worden gesteld. Hiermee is onbekend of wordt voldaan aan de generieke voorwaarde die betrekking heeft op de omvang van de activiteit. Het wordt aangeraden om informatie over aanlanding en intensiteit apart beschikbaar te stellen voor het Zwarte Meer.

Uit de BRS gegevens komt naar voren dat er op het Zwarte Meer geen overtredingen plaats hebben gevonden van erkende beroepsvisserij. Wel zijn er overtredingen bekend door niet-erkende beroepsvisserij (dit kunnen beroepsvisserij zijn die vissen in water waarvan zij geen visrechten hebben. Als het 'visserij' zijn die illegaal gebruik maken van beroepsvangtuigen dan zijn dat stropers), maar ook dit is minimaal. In 2017 zijn er twee overtredingen geconstateerd en in 2018 één. Voor de overtreding in 2018 is ook proces-verbaal gemaakt. De gedraging waarvoor twee overtredingen in 2017 zijn geconstateerd is niet bekend. De overtreding in 2018 had betrekking op het gebruiken van beroepsvangtuigen door een niet erkende beroepsvisser. Voor deze overtredingen geldt dat ze niet direct zijn toe te wijzen aan aalvisserij, maar betrekking hebben tot beroepsvisserij in het algemeen.

Conclusie

Samenvattend is de inspanning van aalvisserij en de aanlanding onbekend gezien de inspanningen en aanlandingen niet alleen bekend zijn van het Zwarte Meer, maar enkel in combinatie met gegevens van andere meren. Het is onbekend waar aalvisserij plaatsvindt waarmee onbekend is wat de trend is voor de locatie van de activiteit. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan (2017 - 2023). De vrijstelling voor aalvisserij met hoekwant is echter niet verlengd voor het beheerplan, waardoor er voorwaarden aan deze vorm van aalvisserij zijn gesteld.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Effecten van aalvisserij kunnen bestaan uit: (a) verstoring van vogels wanneer vangtuigen worden geplaatst of geleegd (geluid en beweging), dit speelt vooral wanneer dit langs de oever plaatsvindt of dichtbij rustende vogels, (b) bijvangst van vogels door verdrinking (c) het inslikken van haken door vogels of het vast blijven zitten van de haken in de vogels, met als gevolg sterfte (verstrikking) en (d) effecten op de voedselsituatie van visetende watervogels.

Fuiken zijn weinig selectief, dat wil zeggen dat er naast de doelsoort ook andere vissoorten worden gevangen (van Overzee et al., 2007; geciteerd in Schotanus et al., 2022). Daarnaast kunnen ook vogels in de fuiken terecht komen en verdrinken (Reijnders et al., 2005; geciteerd in Schotanus et al., 2022). In 2022 is er een onderzoek uitgevoerd naar de vangstsamenstelling van grote fuiken en schietfuiken in het IJsselmeer en Markermeer. In het kader van dit onderzoek zijn er in de maanden juni, juli en augustus vijf opstappersreizen uitgevoerd bij drie vissers. In totaal zijn er 22 grote fuiken en 24 schietfuiken onderzocht (Tien et al., 2023). Uit dit onderzoek blijkt dat ongeveer twee keer zoveel bijvangst worden gevangen als dat er aal wordt aangeland per grote fuik, waarbij er zelfs uitschieters waren naar vier keer zoveel bijvangst als gemiddelde aangelande aal per fuik (afbeelding 4.9). De bijvangst bestond vrijwel geheel uit kleine vis. Bij schietfuiken lag de bijvangst lager en was het gemiddelde gewicht van bijgevangen vis nagenoeg hetzelfde als het gemiddelde gewicht van aangelande aal per set schietfuiken. Ook bij schietfuiken bestond de bijvangst vrijwel geheel uit kleine vis (afbeelding 4.9). Of de bijvangst in fuiken in het Zwarte Meer ook zo hoog ligt is onbekend. Het kan echter niet zondermeer uitgesloten worden. In de studie van Tien et al. 2023) wordt geen bijvangst van de doelsoorten rivierdonderpad, kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn vermeld. Bijvangst van deze soorten komt waarschijnlijk in mindere mate voor.

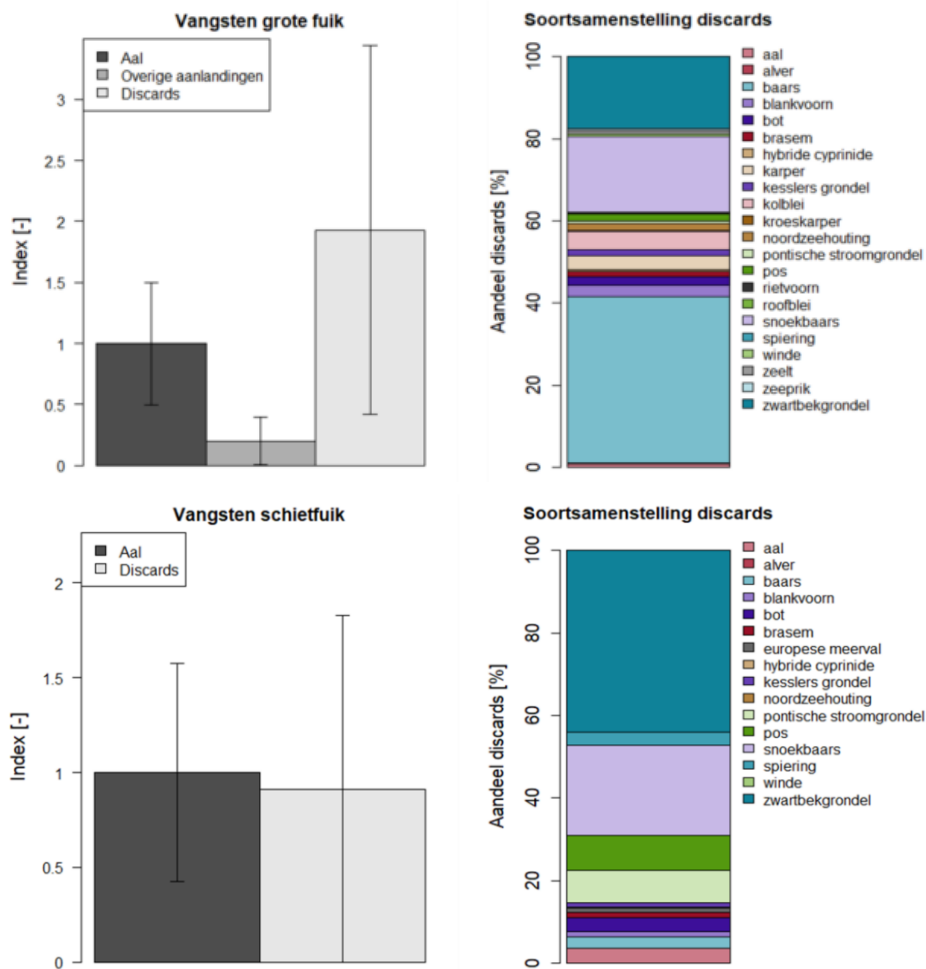
In de NEA uit 2011 is aangegeven dat er niets bekend is over verstrikking van duikende vogels in fuiken, maar dat het onwaarschijnlijk lijkt dat duikende aalscholvers en futen gericht een fuik inzwemmen. Dit beeld wordt bevestigd doordat er als reactie op de hierboven genoemde uitvraag geen meldingen gedaan zijn van vogelslachtoffers in fuiken tijdens de vigerende beheerplanperiode (Rijkswaterstaat Midden-Nederland, 2024).

De vrijstelling voor aalvisserij met een hoekwant is begin 2024 ingetrokken, omdat significant negatieve effecten op de vogelpopulatie niet kunnen worden uitgesloten. Hierop is er een onderzoek door ATKB uitgevoerd naar de daadwerkelijke effecten (Gedeputeerde Staten van Utrecht, 2024). Uit dit onderzoek blijkt dat er geen aanwijzingen zijn gevonden van bijvangsten van vogels met hoekwant van beroepsvissers in het IJsselmeergebied. Ook de beroepsvissers zelf melden geen bijvangst. Er is wel een risico dat vogels dode vissen met een haak erin opeten. Er zijn ook aanwijzingen voor dat dit gebeurt gezien de vondst van haken in oude en verse braakballen op de Kreupel en door andere onderzoekers ook wel elders (ATKB, 2025).

Daarnaast kan aalvisserij een effect hebben op de voedselbeschikbaarheid van visetende vogels. Fuiken en hoekwanten worden hoofdzakelijk geplaatst op locaties met een hoge dichtheid aan vis. De aanname hierbij is dat hoge dichtheden aan aal voorkomen op locaties met hoge dichtheden aan vis.

Deze gebieden worden ook vaak door visetende vogels geëxploiteerd vanwege deze hoge dichtheden aan vis. Plaatsing van deze vistuigen belemmert mogelijk visetende vogels in hun foerageergedrag. Hierdoor veranderen mogelijk deze gebieden voor visetende vogels naar suboptimaal en zullen sommige vogels moeten uitwijken naar gebieden met lagere dichtheden aan vis. Een voedseltekort zal echter niet snel optreden, omdat de vangsten relatief gering zijn in verhouding tot de totale visbestanden (Wijsman & Goudswaard, 2015). Verdere eventuele knelpunten in relatie tot voedselbeschikbaarheid worden in de ecologisch evaluatie besproken.

Afbeelding 4.9 Overzicht van aanlandingen (biomassa-index) van aal, overige aangelande vis (baars, blankvoorn, brasem, bot, snoek en snoekbaars) en bijvangst voor grote fuiken (links boven) en schietfuiken (links onder) en relatieve soortensamenstelling (%) van de bijvangst op basis van biomassa voor grote fuiken (rechts boven) en schietfuiken (rechts onder) (Tien et al., 2023)

4.3.2 Zegenvisserij (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Onvoldoende. Er is alleen informatie beschikbaar over de locatie van zegenvisserij. Informatie over zegenvisserij inspanning en aanlandingen zijn niet voorhanden.

Beschrijving gebruik

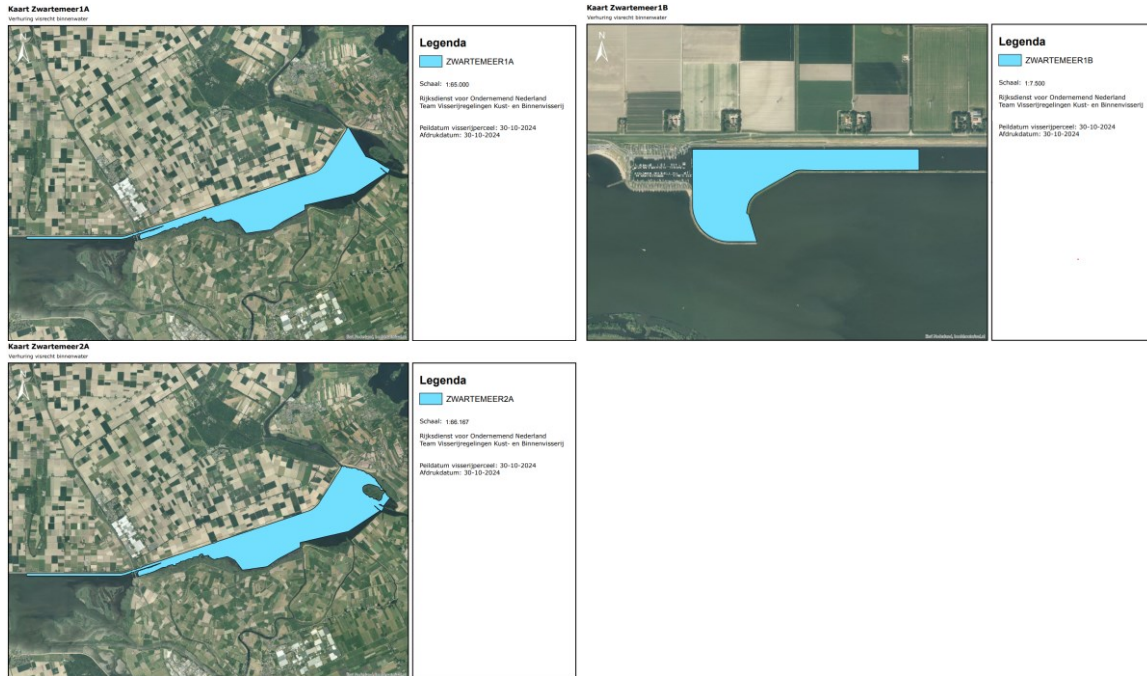
Visserij met een zegen op schubvis (met name blankvoorn en brasem; volgens het ministerie van LNVN alleen brasem (pers. comm. Ministerie van LNVN, 2025)), waarbij de vis met een omtrekkende beweging wordt ingesloten door een net dat door de waterkolom (al dan niet tot op de bodem) geslept wordt.

Trends in aard en intensiteit

In 2012 waren er in het Zwarte Meer vijf schriftelijke toestemmingen verleend vanuit de Staat, verdeeld over vier beroepsvisserij. De afgegeven toestemmingen op het Zwarte Meer staan onder meer visserij met de zegen toe (van Aalderen, 2012). In de huidige situatie zijn er nog drie actieve visbedrijven aanwezig op het Zwarte Meer (pers. comm. RWS, 2025). De locatie van de visrechten is aangegeven in afbeelding 4.10. De visrechten voor Gebied Zwarte Meer 1A en 1B zijn allebei van toepassing op zowel vissersbedrijf 1 en 2 en Zwartmeer1B en Zwartmeer 2A is op vissersbedrijf 3 van toepassing.

In het rapport van Tauw (2025) wordt benoemd dat beroepsvisserij plaatsvindt binnen het beoogde TBB gebied Zwarte Meer-Zuid (Tauw, 2025). Dit betreft vermoedelijk zowel aal- als zegenvisserij.

Afbeelding 4.10 Locaties visrechten beroepsvisserij: Zwarte Meer 1A (linksboven), Zwarte Meer 1B (rechtsboven) en Zwarte Meer 2A (linksonder). Bron: RWS

Transitie zegenvisserij sinds 2014

In 2014 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken een bestuurlijk akkoord bereikt over de transitie van de schubvisvisserij met de beroeps- en sportvisserij, provincies Friesland, Flevoland en Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Stichting Het Blauwe Hart en Vogelbescherming Nederland. Afgesproken is onder meer dat de schubvisvisserij moet verduurzamen en dat gestreefd wordt naar herstel van de schubvisbestanden (Platform IJsselmeergebied, n.d.).

Met ingang van 1 juli 2014 is de visserijcapaciteit van de beroepsvisserij via hun schubvisvergunningen sterk beperkt. Dit betekent het volgende voor de zegenvisserij (Platform IJsselmeergebied, n.d.; Sportvisserij Nederland, 2016):

- het aantal zegendagen is teruggebracht tot 7 dagen per zegenvergunning;
- er is een verbod ingesteld op zegenvisserij in havens;
 - er is een verlaging van het quotum voor de zegenvisserij in de wintermaanden op brasem, kolblei en blankvoorn.

Naleving voorwaarden/ maatregelen

Zegenvisserij in het Zwarte Meer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit gelden wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden. Het is onbekend of dit het geval is aangezien niet bekend is wat de intensiteit is van deze activiteit.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locatie onbekend vanwege het ontbreken van gegevens. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

De zegenvisserij kan de volgende effecten tot gevolg hebben: (1) verstoring van vogels bij het plaatsen of binnenhalen van de netten (beweging en geluid), (2) bijvangst van vogels (verdrinking), (3) verandering van de voedselsituatie, en als laatste (4) verandering van de waterkwaliteit. Het wegvangen van bodemwoelende vis (met name brasem) kan leiden tot een verbetering van de waterkwaliteit en uiteindelijk tot groei van waterplant wanneer het doorzicht toeneemt.

Tijdens de zegenvisserij kan optische verstoring optreden wanneer vissers te dicht bij oevers opereren. Ook op het water foeragerende of rustende vogels kunnen verstoord worden door de gebruikte vaartuigen bij de zegenvisserij (Schotanus et al., 2022). Bij deze vorm van visserij is ook sprake van bodemberoering, wat mogelijk een effect kan hebben op de habitattypen H3140 - kranswierwateren en H3150 - meren met krabbenscheer en fonteinkruiden.

Ten slotte wordt in de voortoets beargumenteerd dat zegenvisserij een actieve vorm van visserij is, waardoor de bijvangst van watervogels en vis gering zal zijn. Doordat met name grote brasem en blankvoorn wordt gevangen, wordt geen negatief effect op de voedselsituatie van visetende watervogels verwacht. Van Rijssel et al. (2019) deed onderzoek naar de bijvangst van trekvissen bij de zegenvisserij in de deltawateren. Uit dit onderzoek bleek dat de bijvangsten aan trekvissen gering zijn. Alleen houting wordt met enige regelmaat bijgevangen. Aan de hand van dit onderzoek lijkt het argument zoals gesteld in de voortoets nog steeds stand te houden.

4.3.3 Peuren (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Onvoldoende. Er is geen informatie gevonden over de intensiteit van peuren in het Zwarte Meer.

Beschrijving gebruik

Bij het peuren wordt de paling niet gevangen door middel van een vishaak, maar met een peur. Dit is een hoeveelheid wormen, meestal zo'n 30 stuks, aaneengeregend met garen tot een grote ring. De peur wordt daarbij met een draad bijeengebonden. Bovenin de peur wordt aan de peurlijn een kegelvormig stuk lood (tussen de 20 tot 125 gram) geplaatst. Door de peur met de peurstok vlak boven de bodem op en neer te bewegen waaiert deze als een kwast uit, waarbij de geur van de wormen wordt verspreid. Dit geurspoor trekt de paling aan. Vaak gebeurt het peuren 's nachts, de visser houdt dan een zaklamp boven de peur. Het licht zou de palingen aan moeten trekken.

Trends in aard en intensiteit

Peuren is niet toegestaan in delen in eigendom van de Staat (pers. comm. RWS, 2024). Op het gedeelte van het water in beheer bij Natuurmonumenten is een huurovereenkomst voor het volledig visrecht uitgegeven aan één beroepsvisser. Hier mag wel met de peur gevist worden. De beroepsvisser verleent toestemming aan individuele sportvissers voor de peurvisserij. De toestemming bevat geen restricties met betrekking tot het meenemen van paling. De peur is in de periode september tot en met november een verboden vistuig. Peurvisserij vindt zowel plaats vanuit bootjes als vanaf de kant (van Aalderen, 2012). Peuren wordt op het Zwarte Meer daarmee alleen uitgevoerd door sportvissers.

Het areaal om te peuren is afgenomen na een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2002:AE8492) - de peurvereniging K.I.J.G., gevestigd in Genemuiden, mag in de avond en de nacht niet aanwezig zijn in bepaalde ondiepe, gesloten verklaarde delen van het Zwarte Meer. Peuren wordt voornamelijk uitgevoerd bij Genemuiden en Grafhorst en in enkele gevallen bij Scheepsvaart Gat (pers. comm. RWS, 2025).

Jaarlijks worden er op initiatief van peurvereniging KIJG jonge palingen uitgezet in de gemeente Kampen en/of Zwartewaterland (Verheij, 2024). Zo werd door beroepsvissers in 2023 ook paling uitgezet in onder andere het Zwarte Meer. Het uitzetten van paling valt onder een project gecoördineerd door stichting DUPAN. In deze stichting werken palingkwekers, palingvissers en palinghandelaren samen om het herstel van de palingstand in Nederland te bevorderen (Stichting DUPAN, 2023).

Het uitzetten van jonge palingen zou mogelijk bij kunnen dragen aan het herstel van de palingstand in Nederland (Verheij, 2024). Dit is echter geen gegeven - het is niet bewezen dat de uitzet bijdraagt aan de productie van volwassen palingen (Dupan, 2023). Het is onbekend wat de intensiteit is van deze activiteit. Het aantal vergunningen is afgenomen.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Peuren in het Zwarte Meer is vanuit het beheerplan vrijgesteld van de vergunningsplicht. Er geldt enkel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. Het is onbekend of dit het geval is aangezien niet bekend is wat de intensiteit is van deze activiteit.

In het visplan wordt daarnaast aangegeven dat Peuren enkel is toegestaan met een speciale schriftelijke toestemming (van Alderen, 2012) en volgens de voorgaande inventarisatie aan een elftal voorwaarden (Verbeek et al., 2011). Het is niet bekend om welke voorwaarden het hier precies gaat.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit onbekend. Het is wel bekend dat het areaal om te peuren is afgenomen. Het is onbekend of de locatie van de activiteit verder nog is gewijzigd vanwege het ontbreken van gegevens. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Effecten van peuren kunnen bestaan uit verstoring van vogels en de meervleermuis wanneer in de nacht wordt gepeurd. Voor vogels speelt dit vooral wanneer dit langs de oever plaatsvindt of dichtbij rustende vogels. Naar verwachting heeft peuren weinig effect op de voedselbeschikbaarheid van vogels aangezien al geen primaire voedselbron is voor vogels en debijvangst naar verwachting minimaal is. Ook is de verwachting dat het effect van verstoring van licht op meervleermuizen minimaal is gezien enkel een zaklamp boven de peur wordt gehouden.

4.4 Civiele activiteiten en overige

4.4.1 Baggeren (havens, sluizen, vaargeul en toegangseulen jachthavens) (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Onvoldoende. Er is geen informatie gevonden over baggeren in het Zwarte Meer.

Beschrijving gebruik

Baggeren is nodig om hoofdvaarwegen, overige vaarwegen en havens (niet alleen die met een hoofdvaarweg verbonden zijn) bevaarbaar en bereikbaar te houden. Voor de hoofdvaarwegen is de vrijstelling voor baggeren van toepassing op de hoofdvaarwegen zoals vastgelegd op de 'Overzichtskaart IJsselmeergebied' op bladzijde 261 van het Nationaal Water Programma 2022-2027. Het gebaggerde slib (en/of zand) wordt gestort op aangewezen verspreidingsvakken. Dit betreft vooral relatief kleine oppervlakten, gelegen in diepe geulen.

Zandwinning ten behoeve van verdieping/verbreding van vaargeulen valt niet onder de definitie baggeren en is vergunningsplichtig.

Trends in aard en intensiteit

Er is in het gebied in het verleden incidenteel gebaggerd op verontdiepingen. Het Zwanendiep en Ganzendiep die aan deze vaarweg grenzen zijn niet in beheer bij RWS. De recreatieve vaargeul is ook al jaren niet meer gebaggerd (pers. comm. RWS, 2024). Er is geen verdere informatie bekend over trends, locaties en periode van baggeren gedurende de beheerplanperiode.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Baggeren in het Zwarte Meer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit gelden wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden. Het is onbekend of dit het geval is aangezien niet bekend is wat de intensiteit is van deze activiteit.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van baggerwerkzaamheden onbekend, omdat er weinig tot geen informatie beschikbaar is. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Baggeren zorgt voor bodemberoering in de geulen en tijdelijke vertroebeling van het water. De toename van vertroebeling is afhankelijk van (1) het gebaggerde sediment, waarbij gebaggerd slib een grotere vertroebelingspluim veroorzaakt dan gebaggerd zand en (2) de hoeveelheid die wordt gebaggerd. De toename van vertroebeling is doorgaans tijdelijk. Dit kan van invloed zijn op zowel habitattypen, habitatsoorten als vogels. Ook kunnen (visetende) watervogels verstoord worden. Ten slotte kan het storten van bagger op aangewezen locaties mogelijk voor verstoring en vertroebeling zorgen.

Door het baggeren van zand en voornamelijk slib kan verstoring optreden van vogels. Zo kunnen door de afname van doorzicht effecten optreden op visetende vogels (zichtjagers), zoals de fuut en aalscholver. Visetende vogelsoorten zijn gevoelig voor vertroebeling. vertroebeling kan leiden tot een toe- of afname van het vangstsucces, afhankelijk van het effect op de zichtdiepte en op de verticale verspreiding van de vis in de waterkolom. Zo kwam in een studie naar aalscholvers in het IJsselmeer naar voren dat deze soort zich kan aanpassen aan het troebelere water. Zo ging deze soort over op sociaal foerageren om zo vissen naar de bovenste waterlaag te drijven (Eerden & Voslamber, 1995). De fuut daarentegen kan zich minder goed aanpassen en zal nadelen ondervinden van de vertroebeling van de waterkolom (Beemster et al., 2012).

Daarnaast kunnen vooral visetende vogels effecten ondervinden van geluid en visuele verstoring, omdat deze soortgroep op open water jaagt waar voornamelijk deze activiteit plaatsvindt. Als gevolg van (extra) bodembedekking kan daarnaast een (indirect) negatief effect optreden op vogels die voor de voedselvoorziening afhankelijk zijn van bodemfauna (Baptist et al., 2006). Baggeren kan namelijk leiden tot een afname in biomassa, dichtheid en soortenrijkdom van de bodemdiergemeenschap. Aangezien baggerwerkzaamheden voornamelijk plaatsvinden in vaargeulen is de verwachting dat dit effect beperkt is gezien bodemfauna vanwege de lokale omstandigheden zich hier minder goed kunnen vestigen. Het betreft daarnaast een activiteit die verstorend werkt maar die in ruimte en/of tijd (zeer) beperkt is. Daarnaast heeft de vrijstelling geen betrekking op de aanleg van bijvoorbeeld nieuwe vaargeulen. Hierdoor lijdt baggeren niet tot een verdere afname van bodemfauna op locaties waar voorheen nog geen verstoring plaatsvond.

De rivierdonderpad heeft zijn leefgebied op hard substraat. Dit kan zowel natuurlijk (driehoeksmosselen) als kunstmatig (stenen beschoeiingen) substraat zijn (Rijkswaterstaat, 2017). Baggerwerkzaamheden vinden voornamelijk plaats in de jachthavens en vaarwegen en daarmee op afstand van de oever, waardoor een direct effect is uitgesloten. Wel zou de rivierdonderpad verstoord kunnen worden door geluid en zou vertroebeling een effect kunnen hebben op de voortplanting wanneer werkzaamheden in het voortplantingsseizoen worden uitgevoerd (provincie Fryslân, 2016). Effecten op overige habitatrictlijnsoorten zijn naar verwachting minimaal aangezien het leefgebied van de aangewezen soorten (vrijwel) niet overeenkomt met de gebieden waar gebaggerd wordt. Ten slotte kan langdurige en hoge vertroebeling (voornamelijk bij gebaggerd slib) een effect hebben op waterplanten, welke voor hun groei onder meer afhankelijk zijn van zonlicht. Daarmee kan baggeren mogelijk een negatief effect hebben op de habitattypen H3140 en H3150.

4.4.2 Terreinbeheer: stranden en recreatiegebieden t.b.v recreanten (cat. 1)

Onder het beheer van stranden en recreatiegebieden valt onder meer het schoonmaken van het strand (waaronder het opruimen van zwerfafval en wieren), onderhoud van voorzieningen, waaronder het schoonmaken van toiletten, douches, speeltoestellen, loopplanken, meubilair en verlichting, het verplaatsen van zand en het voorbereiden van de ondergrond op locaties waar seizoensbebouwing is toegestaan.

Langs het Zwarte Meer zijn geen officiële zwemstranden of recreatiegebieden aanwezig. Het is dus waarschijnlijk dat terreinbeheer van stranden en recreatiegebieden minimaal tot niet heeft plaatsgevonden. Natuurmonumenten geeft enkel aan dat er nabij de oostelijke oever bij de uitgang van Ganzendiep een boerenstrandje aanwezig is. Hier wordt geen afval geraapt. Dit wordt gedoogd (pers. comm. NM, 2025). Ten tijde van het opstellen van de beheerplannen waren er ook geen officiële zwemstranden en recreatiegebieden aanwezig langs het Zwarte Meer. Hiermee is de intensiteit gelijk gebleven.

4.4.3 Terreinbeheer rietmoeras (cat. 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende. Er is informatie beschikbaar over terreinbeheer en het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

In het Zwarte Meer is het rietbeheer vrijgesteld onder specifieke voorwaarden. Het betreft het in beheer nemen van het totale areaal riet in een cyclisch beheer dat over 18 jaar is uitgespreid. Het rietbeheer gaat uit van behoud en uitbreiding van broedende rietvogels (grote karekiet, roerdomp, snor et cetera). Deze soorten hebben onder andere overjarig riet nodig om te broeden en foerageren.

Daarnaast kunnen riet of graslanden worden gemaaid door rietsnijders en agrariërs voor commerciële doeleinden (verkoop). Rietsnijden dat niet ten dienste staat van natuurdoelen is vergunningsplichtig en valt hiermee niet onder cat. 2, maar onder cat. 3.

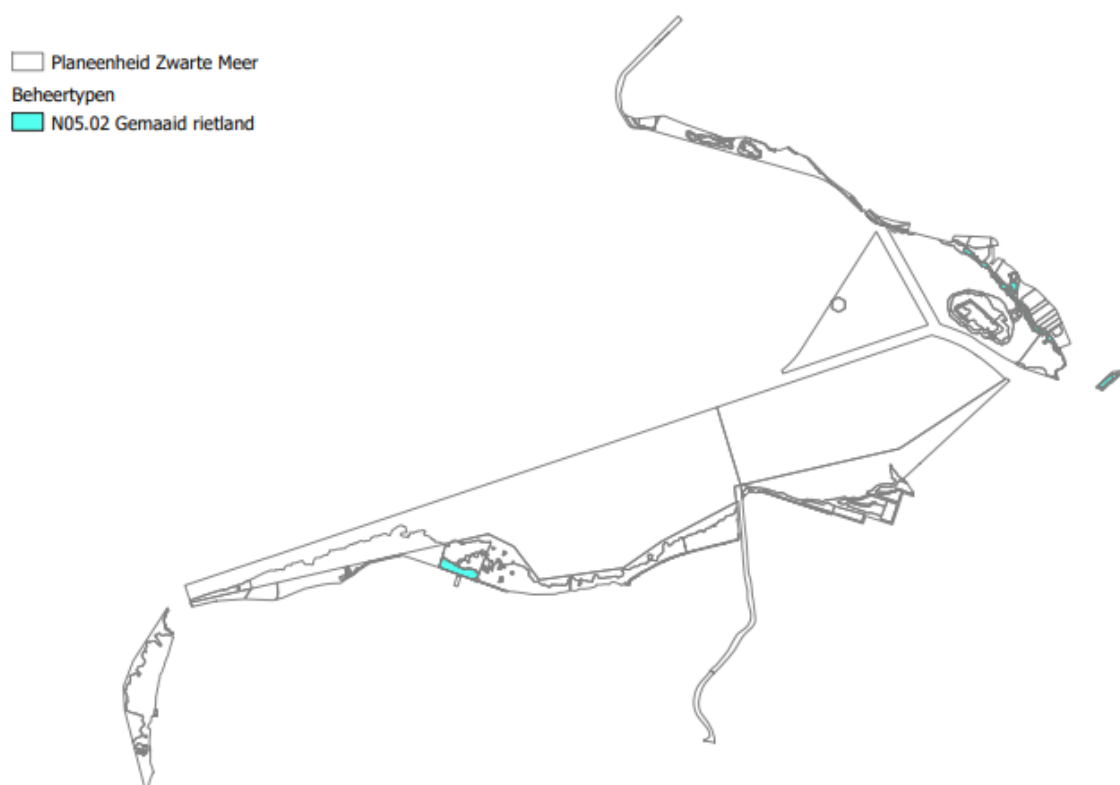
Trends in aard en intensiteit

In de oevers van het Zwarte Meer wordt jaarlijks eenmaal circa 20 ha riet gemaaid (van de bijna 300 ha) door rietsnijders. Dit gebeurt in de winter tussen oktober en maart. Ook wordt sinds 2020 in de zomer ongeveer vijf hectare in het dynamisch moeras aan de zuidoever in beheer van Natuurmonumenten gemaaid t.b.v. het porseleinhoen (voor locaties zie afbeelding 4.11). Het voornemen van Natuurmonumenten is om maaïen van rietland af te bouwen, ten gunste van overjarig riet (N05.04 Dynamisch moeras). Doelsoorten hebben meer baat bij overjarig riet met extensief beheer. Het gemaaid rietland past dus niet bij de doelstelling van rietland voor een gezonde populatie rietvogels. Het afbouwen van het maaïen zal de komende zes jaar plaatsvinden (pers. comm. Natuurmonumenten, 2023; Natuurmonumenten, 2023). In 2025 wordt er nergens meer riet in de winter gemaaid. Het zomermaaïen ten behoeve van de poseleinhoen wordt niet afgebouwd. Tevens wordt het riet dat in de zomer wordt gemaaid niet afgevoerd (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025).

In het gebied onder beheer van Rijkswaterstaat wordt tevens 2 ha t.b.v. het porseleinhoen gemaaid in de zomer. Ook wordt ongeveer 5 ha riet gemaaid als onderdeel van het cyclisch maaibeheer (ARA Adviesburo, 2022). Het cyclisch maaibeheer vindt (tot nu toe) één keer in de drie jaar plaats (pers. comm. RWS, 2024). Voor meer detail wordt verwezen naar paragraaf 5.2.2.

Het riet dat door de rietsnijders wordt gemaaid wordt aan hen verkocht in de vorm van gewas op stam contracten. In de praktijk wordt er minder gemaaid dan in het contract staat. Op de oostoever van het Zwarte Meer wordt maximaal 50 % per jaar gemaaid. Op de zuidelijke rietoever wordt wel het omschreven stuk jaarlijks gemaaid (Natuurmonumenten, 2023).

Afbeelding 4.11 Gemaaid rietland in het Zwarte Meer (in blauw) bestaande uit een vak achter de rietopslag aan de zuidoever, de rietkragen aan de oostoever en enkele rietkragen rondom de zoete plassen aan oostzijde van het Zwarte Meer (Natuurmonumenten, 2023)

Naleving voorwaarden/maatregelen

De voorwaarden zorgen voor een optimaal beheer om het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels te garanderen. Er wordt niet voldaan aan twee voorwaarden gezien er in de zomer wordt gemaaid en dit maaisel niet wordt afgevoerd. Natuurmonumenten geeft aan dat aan de overige voorwaarden wel wordt voldaan (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025).

Tabel 4.3 Naleving voorwaarden terreinbeheer rietmoeras Zwarte Meer

Voorwaarde	Voldaan (ja/nee)	Toelichting
er vindt geen verbranding van riet, sluis of andere materialen plaats op of nabij de rietvelden	ja	
de gemaaide vegetatie wordt zo snel mogelijk afgevoerd	nee	Het riet dat in de zomer wordt gemaaid wordt niet afgevoerd
er wordt uitsluitend overdag gewerkt in de periode 1 oktober tot en met 1 maart. uitstel tot uiterlijk 15 maart is mogelijk, hierbij dienen mogelijke broedgevallen vooraf te worden geïdentificeerd en dient men met een straal van 400 meter buiten het broedgeval te blijven	nee	vijf hectare in het dynamisch moeras aan de zuidoever wordt sinds 2020 in de zomer gemaaid. hiermee wordt buiten de periode oktober tot en met maart gewerkt
daarnaast dient 56 % van het totale areaal riet (155 ha) als overjarig riet (3 jaar of ouder riet) te worden beheerd	ja	
bij inrichting en aanleg projecten dient gewaakt te worden voor vermindering van het areaal overjarig riet	ja	

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van terreinbeheer (rietmoeras) gelijk gebleven of mogelijk lichtelijk afgenomen. In de toekomst zal het beheer verder afnemen. Voor de meeste voorwaarden is onbekend of deze worden nageleefd. Eén voorwaarde wordt niet nageleefd, gezien er in de zomer beheer wordt uitgevoerd. Dit is echter ten gunste van het porseleinhoen. Het is ook onbekend of de voorwaarden worden nageleefd vanwege het ontbreken aan informatie van het beheer.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Maaibeheer van riet en/of graslanden heeft invloed op de successie van vegetatie, en daarmee de geschiktheid van het leefgebied voor diverse (moeras)vogels.

Terreinbeheer van rietmoeras kan zorgen voor verstoring van onder meer de broedvogelsoorten roerdomp, porseleinhoen en grote karekiet. Alle drie de soorten zijn afhankelijk van brede zones waterrietland en voor de roerdomp dienen de zones aan te sluiten op inundatierietland en ruige graslanden of andere moerastypen. Wanneer beheer op broedlocaties van deze soorten plaatsvindt tijdens het broedseizoen kan dit een negatief effect hebben. Daarnaast kunnen ook niet-broedvogels worden verstoord waarvoor rietlanden dienen als rust- of foerageergebied.

Anderzijds voorkomt maaibeheer van rietlanden de voor moerasbroedvogels ongewenste successie naar andere ruigtevegetaties en bos. Wanneer echter grote arealen rietland worden gebruikt voor commercieel rietsnijden, hetgeen jaarlijks gebeurt omdat alleen dan de beste kwaliteit riet wordt verkregen, dan blijft er op die arealen vrijwel geen overjarig riet staan. Dit is voor de meeste soorten broedvogels zeer ongunstig, daar deze bijna allemaal riet van meer dan één jaar oud nodig hebben voor veilige broedplekken.

4.4.4 Muskusrattenbestrijding i.v.m. dijken (cat. 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Informatie is beschikbaar over het aantal muskusratvangsten door omliggende waterschappen aan het Zwarte Meer tijdens de beheerplanperiode. Dit omvat echter vangsten over de gehele beheergebieden van de waterschappen en is dus niet toegespitst tot vangsten in alleen het Zwarte Meer. Hierdoor is ook de locatie van de vangsten niet bekend.

Beschrijving gebruik

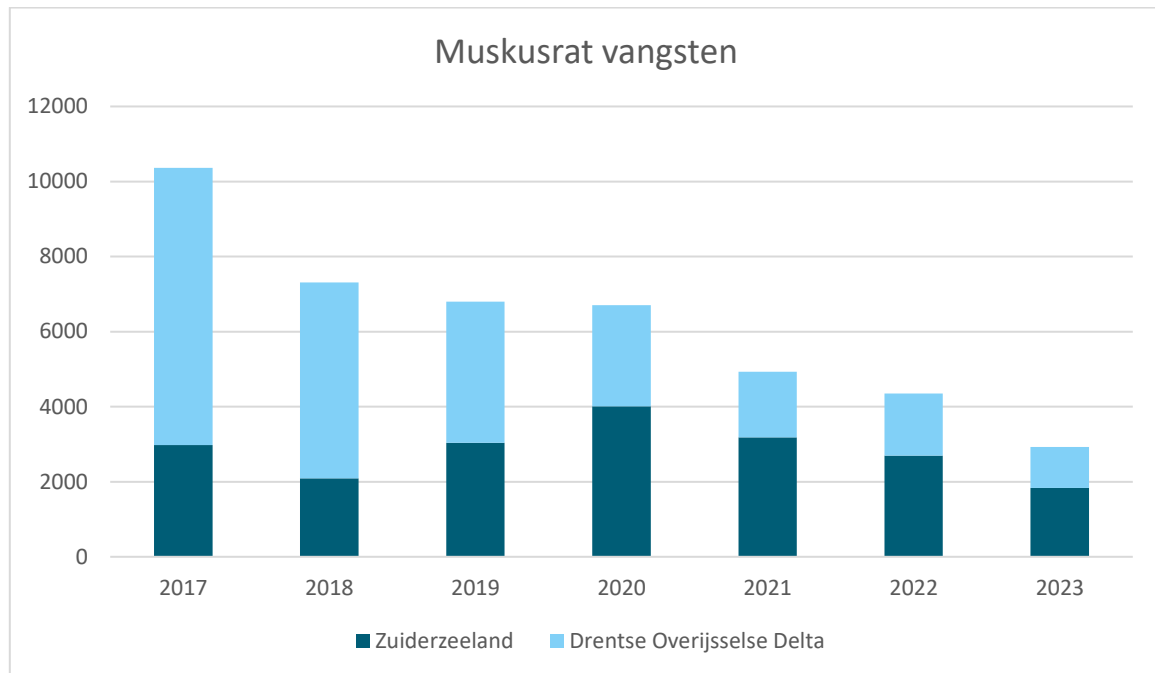
Het bestrijden van muskusratten gebeurt met de landelijke toegestane middelen, zoals vallen, klemmen, kooien en met ontheffing het geweer.

Trends in aard en intensiteit

Sinds het jaar 2000 is het aantal landelijke vangsten van muskusratten sterk afgenomen. Hetzelfde geldt voor de vangsten door de waterschappen actief in het Zwarte Meer. In 2017 was het totaal aantal vangsten 10.365 en in 2023 waren dit er 2.928 (afbeelding 4.12). Vooral de vangsten door Waterschap Drents Overijsselse Delta zijn flink afgenomen. Hiermee is ook het aantal locaties waar muskusrattenbestrijding plaatsvindt afgenomen.

Naast muskusratten worden ook andere knaagdieren bestreden, waaronder beverratten. Het aantal gevangen beverratten ligt echter beduidend lager dan het aantal gevangen muskusratten door bovengenoemde waterschappen. Waterschap Drentse Overijsselse Delta ving in 2021, 2022 en 2023 respectievelijk zeven, één en twee beverratten en waterschap Zuiderzeeland nul, zes en 10 beverratten. Wel wijst dit mogelijk op een eventuele wijziging in het gebruik

Afbeelding 4.12 Muskusratvangsten Waterschap Zuiderzeeland, en Drentse Overijsselse Delta in de periode 2017-2023 (Unie van Waterschappen 2020; 2021; 2024)

Naleving voorwaarden/maatregelen

Muskusrattenbestrijding in het Zwarte Meer is vanuit het Natura 2000-beheerplan vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden. Het aantal vangsten is flink afgenomen. Het is echter onduidelijk of dit ook specifiek voor het Zwarte Meer geldt, omdat het aantal vangsten over de gehele gebieden die onder de waterschappen vallen is meegenomen en niet alleen de vangsten in het Zwarte Meer. Ook is onduidelijk of naast de vangsten ook de inspanning is afgenomen. Het is echter aannemelijk dat er geen toename heeft plaatsgevonden van muskusratvangstinspanning in het Zwarte Meer, maar eerder een afname. Deze afname heeft geen negatieve impact op de instandhoudingsdoelstellingen, maar eerder een positieve impact. Hiermee is dus voldaan aan de generieke voorwaarde.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit van muskusrattenbestrijding afgenomen, omdat het aantal vangsten van de omliggende waterschappen is afgenomen. Het ontbreekt aan gegevens over de locatie van het gebruik, waardoor dit onbekend is. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Optische verstoring van broed- en niet-broedvogels, incidenteel verdrinking van vogels en andere dieren.

Voor muskusrattenbestrijding is betreding van gebieden nodig voor het plaatsen en controleren van kastvallen, vangkooien en klemmen (niet zijnde pootklemmen). De frequentie van muskusrattenbestrijding kan oplopen tot een dagelijkse controle van klemmen, kooien en vallen, ook in gebieden waar veel vogels broeden, rusten en foerageren. Door de mogelijke hoge frequentie van het controleren van de klemmen, kooien en vallen kan er verstoring plaatsvinden. In de NEA staat vermeld dat de activiteit voornamelijk verstorend is als het in het broedseizoen in de oevers en moeraszones wordt uitgevoerd en met name kwetsbare soorten als de lepelaar en de roerdomp kunnen verstoord worden.

4.4.5 Huidig peilbeheer (cat. 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie over het huidige peilbesluit, en er is informatie beschikbaar over het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

Peilbeheer bestaat uit het beheren van de waterpeilen en het vastleggen van peilen in peilbesluiten.

Trends in aard en intensiteit

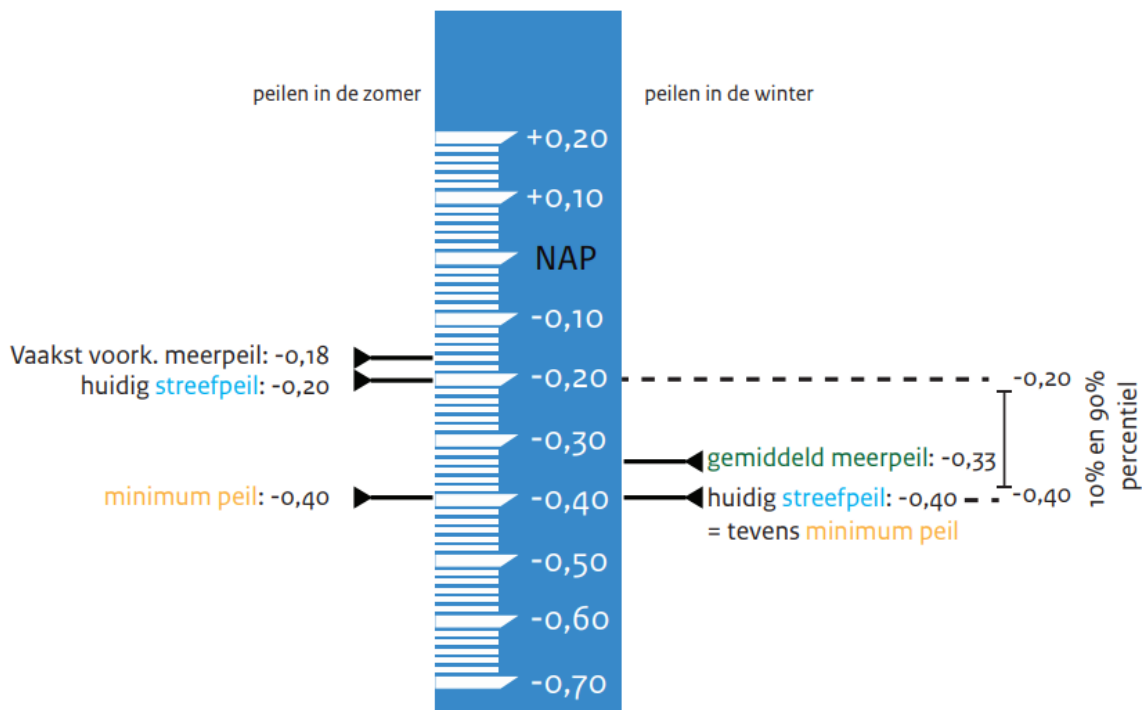
Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het IJsselmeergebied. Om de zoetwatervoorziening te kunnen garanderen en om goed te kunnen inspelen op de klimaatverandering, heeft de minister in 2015 gekozen voor het invoeren van een flexibel peilbeheer (Rijkswaterstaat, 2018). Op 14 juni 2018 is het nieuwe peilbesluit IJsselmeergebied vastgesteld. Voor het nieuwe peilbesluit is een Wnb-vergunning verleend door het Ministerie van LVVN (voorheen LVN) (kenmerk DGAN-NB/ 17154138).

Voor het peilbesluit is het IJsselmeergebied onderverdeeld in 3 compartimenten:

- 1 IJsselmeer (inclusief Ketelmeer, Vossemeer, Zwarte Meer en Reevediep);
- 2 Markermeer (inclusief IJmeer, Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw);
- 3 Veluwerandmeren (Wolderwijd, Nuldernauw, Veluwemeer en Drontermeer).

Het Zwarte Meer valt hierbij dus onder het compartiment IJsselmeer. In het oude peilbesluit was het streefpeil in de winter $-0,40$ m NAP (minimumpeil) en in de zomer $-0,20$ m NAP (Rijkswaterstaat, 2018). Het gemiddeld werkelijk optredende meerpeil in de periode 2005 -2012 onder het oude peilbesluit is weergegeven in afbeelding 4.13.

Afbeelding 4.13 Streefpeilen en werkelijk optredende meerpeilen in de periode 2005 - 2012 (Rijkswaterstaat, 2018)

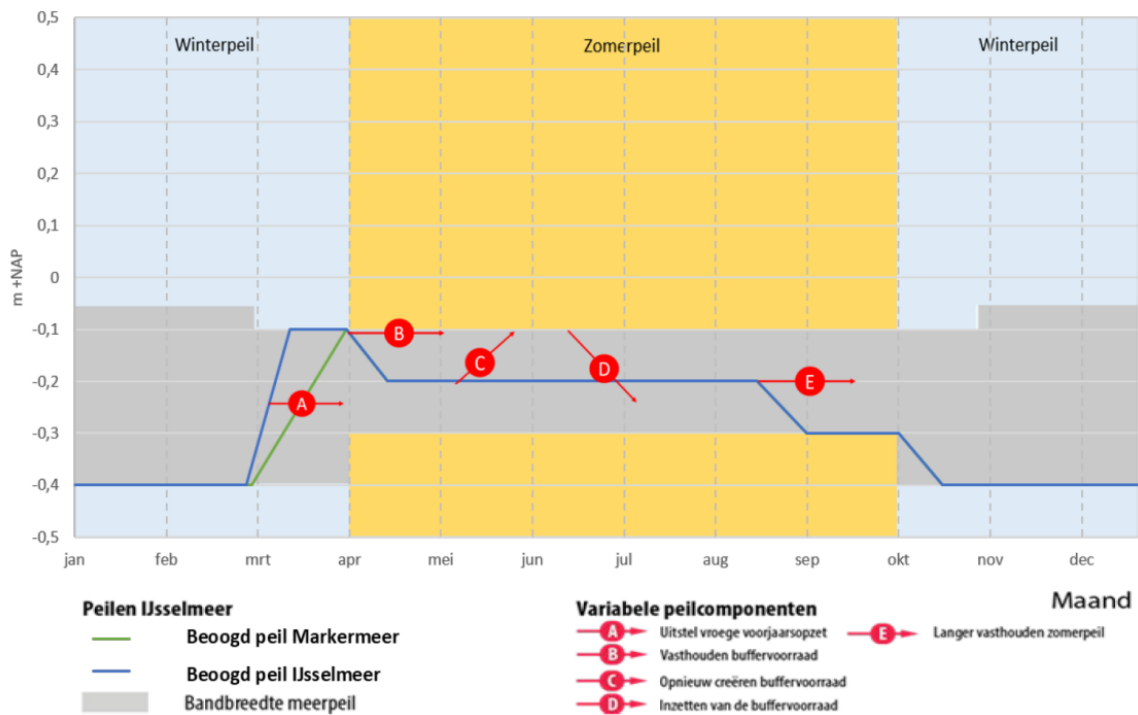

Met het nieuwe peilbesluit (sinds 2019) wordt een flexibeler peilbeheer mogelijk gemaakt waarbij het peil mag fluctueren met maximaal 20 cm (afbeelding 4.13) (WSP Nederland, 2022). Het beoogde winterpeil is -0,40 m NAP (met een bandbreedte van -0,40 tot 0,05 m NAP) en zomerpeil -0,20 m NAP (met een bandbreedte van -0,30 tot 0,10 m NAP). In de overgangperiode in maart en oktober is de bandbreedte voor het peil -0,40 tot 0,10 m NAP (INFRAM, mobiliteit, Ruimte en Water, 2019). Voor de Veluwerandmeren geldt een iets hoger streefpeil, waardoor de afvoer van water naar het Vossemeer beter verloopt (Sweco, 2017).

Binnen het flexibele peilbeheer is ook een aantal variabele peilcomponenten opgenomen dat al dan wel of niet ingezet kan worden, afhankelijk van de situatie in het betreffende jaar. De inzet van deze variabele peilcomponenten is gebonden aan uitgangspunten, afwegingen en randvoorwaarden die in het peilbesluit zijn geformuleerd. Deze zijn weergegeven in afbeelding 4.15 (Rijkswaterstaat Midden Nederland, 2019).

Daarnaast wordt een vroegere en hogere voorjaarsopzet geïntroduceerd en wordt het peil eerder in het jaar stapsgewijs uitgezakt van NAP -0,2 m naar NAP -0,3 m. Dit betekent dat in de maanden augustus/september het meerpeil maximaal 10 cm lager is dan voorheen (Sweco, 2017). Ook is er de mogelijkheid om in de zomer het peil op te zetten ten behoeve van het creëren van een zoetwaterbuffer (Rijkswaterstaat Midden Nederland, 2019). Hiermee kan de waterbeheerder beter anticiperen op de te verwachte weersomstandigheden en de toenemende vraag naar zoetwater als gevolg van klimaatsverandering (Rijkswaterstaat, 2018).

Afbeelding 4.14 Overzicht variabele peilcomponenten A tot en met E voor het IJsselmeer (WSP Nederland, 2022)

Afbeelding 4.15 Overzicht sturingscriteria per variabele peilcomponent (Rijkswaterstaat Midden Nederland, 2019)

Variabele peilcomponent	Sturingscriteria
A. Vroege voorjaarsopzet	Voorkomen toename waterveiligheidsrisico Signaleren dreigende wateroverlast regionale watersystemen
B. Vasthouden buffervoorraad	Signaleren dreigende droogte
C. Opnieuw creëren buffervoorraad	Signaleren dreigende droogte
D. Inzetten buffervoorraad	n.v.t.
E. Langer vasthouden zomerpeil	Signaleren dreigende droogte

Naleving voorwaarden/maatregelen

Het peilbeheer zoals opgenomen in het vigerende beheerplan werd gemitigeerd door de inrichting van rietlanden aan te passen op de maximale benutting van het peildynamiek. Daarnaast was in het beheerplan een voorwaarde opgenomen over incidentele peilopzetting in droge zomers - dit mocht niet vaker dan eens in de 12 jaar plaatsvinden.

Voor het nieuwe peilbesluit is een vergunning Wet natuurbescherming (tegenwoordig Ow) afgegeven, met daarin de voorwaarden voor het nieuwe peilbeheer. In de vergunning voor het nieuwe peilbesluit was als voorschrift opgenomen dat in de Natura 2000-gebieden beheer gevoerd wordt overeenkomstig het Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied. De verwijzing naar het Beheerplan is echter op 9 november 2017 met een wijziging van de vergunning verwijderd (kenmerk: DGAN-NB / 17178030). In de vergunning voor het nieuwe peilbeheer wordt daardoor geen koppeling meer gelegd met het Natura 2000 Beheerplan.

De voorwaarden die vanuit de Wet natuurbescherming (tegenwoordig Ow) aan het peilbeheer gesteld worden zijn in de vergunning eigenstandig opgenomen. Enkele voorschriften zijn:

- de vergunninghouder volgt door middel van monitoring de effecten van de vervroegde voorjaarsopzet op de instandhoudingsdoelstelling van Roerdomp in de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Ketelmeer & Vossemeer, Zwarte Meer en Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht. De vergunninghouder monitort tevens de frequentie en de duur van de zomeropzet in relatie tot de overige moerasbroedvogels in de hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden. De vergunninghouder meldt tweemaal vóór 1 juli volgend op het jaar waarop de rapportage betrekking heeft, de resultaten van deze monitoring schriftelijk of per email (wetnatuurbescherming@minez.nl) aan het bevoegd gezag;
- indien de monitoringsresultaten aanleiding geven tot intensivering of aanvulling van maatregelen ter voorkoming van significante effecten op de relevante natuurwaarden, worden door vergunninghouder maatregelen genomen waarmee met zekerheid significante effecten als gevolg van de vergunde maatregelen worden vermeden. Deze maatregelen worden, alvorens zij worden uitgevoerd, schriftelijk of per e-mail (wetnatuurbescherming@minez.nl) ter instemming aan het bevoegde gezag voorgelegd;
- na 6 jaar na inwerkingtreding van de voorliggende vergunning kan het bevoegd gezag, op verzoek van de vergunninghouder en op basis van een door vergunninghouder aan te leveren evaluatierapport, overgaan tot aanpassing of beëindiging van de monitoring.

In het rapport van WSP Nederland (2022) zijn de monitoringsresultaten beschreven voor de periode 2018 - 2020. Hiermee wordt aan de eerste voorwaarde uit de vergunning voldaan. De overige voorwaarden kunnen op dit moment nog niet geëvalueerd worden, aangezien de termijn van 6 jaar nog niet is verstreken.

De in het beheerplan opgenomen vrijstelling voor het oude peilbeheer en de hierbij behorende voorwaarden zijn uit de gebiedsdelen van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeergebied verwijderd (Staatcourant, 2024).

Conclusie

Het peilbeheer is gewijzigd tijdens de beheerplanperiode waarvoor een vergunning is verleend (tegenwoordig categorie 3). De voorwaarden van de vergunning worden nageleefd, aangezien er monitoring wordt uitgevoerd en de resultaten hiervan worden gerapporteerd. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Regulatie van het waterpeil kan zowel een positief als negatief effect hebben op de waterkwaliteit en kan van invloed zijn op de beschikbaarheid en kwaliteit van leefgebied voor soorten (o.a. vogels) en daarmee op predatie en concurrentie tussen soorten. Zo speelt het waterpeil onder andere een rol in de successie van vegetatie.

Het waterpeil is van invloed op de aanwezigheid van riet en daarmee op de kwaliteit van het leefgebied van soorten die in hun levenscyclus afhankelijk zijn van riet als rust-, foerageer- en/ of broedgebied. De geschiktheid van rietoevers als broedhabitat voor grote karekieten is afhankelijk van diverse aspecten, waaronder de aanwezigheid van voldoende dikstengelig waterriet. Het peilbeheer kan hier mogelijk van invloed op zijn. Daarnaast kan tegennatuurlijk peilbeheer gevolgen hebben op het broedsucces van vogels door overstroming van broedlocaties.

In 2022 is een evaluatie van de effecten op vogelsoorten door het nieuwe peilbeheer uitgevoerd door WSP Nederland (2022). De scope van de monitoring is gebaseerd op de Wnb-vergunning en monitort daarmee niet de effecten op alle natuurwaarden. In de afgelopen jaren hebben zich echter ook andere natuureffecten, specifiek op kale grondbroeders, gemanifesteerd, echter zijn deze niet gemonitord. Voor de monitoring van de broedvogels zijn gegevens uit 2020 gebruikt, omdat SOVON data van latere jaren nog niet beschikbaar was. Uit deze monitoring blijkt dat er voor de Roerdomp een toename was van twee broedpaar, met zeven broedparen in 2019 en negen broedparen in 2020. Het aantal broedparen van de grote karekiet is daarentegen toegenomen, met 29 broedparen in 2020 ten opzichte van 21 broedparen in 2019 en 19 broedparen in 2018. Voor 2018 lag het aantal broedparen echter wel hoger met een gemiddeld aantal broedparen van 27 voor de periode 2013 - 2017. Voor de rietzanger zijn niet voor alle jaren het aantal broedparen bekend. In 2015 zijn er 384 broedparen waargenomen in het Zwarte Meer. In 2017 waren dit 430 paren en in 2019 zijn 303 broedparen waargenomen. Voor de porseleinhoen is het aantal broedparen minimaal - in enkel jaren gaat het om één tot twee broedparen en in andere jaren is het aantal broedparen onbekend. Ten slotte is het aantal broedparen voor de snor voor de meeste jaren onbekend. Het aantal paren is alleen bekend voor de jaren 2015, 2017 en 2019. In die jaren ging het om 97, 110 en 96 broedparen respectievelijk. Deze data is echter niet voldoende om eventuele negatieve effecten van de voorjaarsopzet uit te sluiten noch aan te tonen. Het peilverloop is ook maar één van de componenten die mogelijk van invloed kan zijn op de schommelingen in aantal.

Daarnaast kunnen ook natuurlijke fluctuaties van populaties en factoren zoals predatie, abiotische omstandigheden en ziektes een schommeling in de aantallen veroorzaken dat het effect door het peilbeheer niet expliciet uit de tellingen te onderscheiden is (WSP Nederland, 2022). Tot dusver zijn er in ieder geval nog geen (sterke) veranderingen te zien in het aantal broedparen. In de Passende Beoordeling, die is geschreven ten behoeve van het nieuwe peilbesluit, is daarnaast ook geconcludeerd dat significante effecten in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen voor vogels zijn uit te sluiten (Sweco, 2017). Op dit moment zijn er geen signalen die deze conclusie tegenspreken. Wel is het van belang om monitoring voor te zetten om zo eventuele verandering in aantallen van broedvogels te kunnen waarnemen.

Volgens de Passende Beoordeling kan een maximale opzet van het waterpeil in de zomer, zoals was voorgesteld in het basialternatief, een sterk negatief effect hebben op habitattypen H3140, H3150 en H6510B en de habitatsoorten grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn. Voor habitatype H6510B geldt daarnaast ook dat een minimale opzet van het waterpeil, zoals voorgesteld in het basialternatief, een sterk negatief effect kan hebben. De variabele componenten minimale en maximale opzet gedurende de zomer zijn dan ook komen te vervallen in het flexibele peilbeheer waardoor bovengenoemde sterk negatieve effecten ook niet meer van toepassing zijn.

4.4.6 Professioneel dronegebruik (cat. 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd. Er is geen compleet beeld van de aard en intensiteit van professioneel dronegebruik over de gehele beheerplanperiode. Hierdoor is het ook niet mogelijk om vast te stellen of er aan de voorwaarden zoals gesteld in het beheerplan wordt voldaan.

Beschrijving gebruik

Onder professioneel dronegebruik valt het toepassen van een drone voor inspecties van gebouwen, kunstwerken et cetera, assistentie tijdens calamiteiten, handhaving, beveiliging en monitoring.

De toepassing van drones door media en journalistiek wordt in het beheerplan niet onder professioneel dronegebruik gerekend en is dit derhalve vergunningsplichtig.

Trends in aard en intensiteit

Intensiteit

WetlandWachten geven aan dat het gebruik van drones is toegenomen. De activiteit is echter moeilijk te handhaven en het is moeilijk om er gegevens over te verzamelen (interview WetlandWachten, 2023). Rijkswaterstaat geeft aan inzichtelijk te hebben waar en hoe vaak Rijkswaterstaat heeft gevlogen en wanneer een externe partij een verzoek heeft ingediend om boven het areaal van Rijkswaterstaat te mogen vliegen (pers. comm. Rijkswaterstaat, 2023). Informatie over hoe vaak is gevlogen boven het Zwarte Meer ontbreekt echter.

Regelgeving

Tot juni 2020 had Nederland zijn eigen regelgeving voor het vliegen met drones, maar sindsdien is de nieuwe Europese regelgeving voor drones in alle Europese landen geïmplementeerd (Jeninga & van der Vliet, 2019). In deze regelgeving wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen professioneel en recreatief dronegebruik zoals voorheen, maar is er een indeling gemaakt op basis van risico (voornamelijk op basis van doeleinde): (1) Open; (2) Specific en (3) Certified (Ministerie van I&W, 2022):

- 1 De Open categorie is bedoeld voor drones tot 25 kg waarbij een maximale vlieghoogte van 120 m aangehouden dient te worden en drone in het zicht van de bestuurder moet blijven. Er mag niet worden gevlogen in gecontroleerd luchtruim. Het risico van vluchten in de Open categorie is derhalve relatief laag. Vluchten die niet uitgevoerd kunnen worden in de Open categorie, moeten worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van de Specific categorie;
- 2 De Specific categorie is bedoeld voor alle dronevluchten die een hoger risico met zich meebrengen. Denk aan het vliegen met een wat zwaardere drone (>4 kg) nabij mensen of dronevluchten in gecontroleerd luchtruim. Dan moet de operator die de drones inzet kunnen aantonen de risico's te kunnen minimaliseren, door te werken volgens goedgekeurde procedures, met gekwalificeerde dronepiloten, en apparatuur die aan de juiste eisen voldoet
- 3 De certified categorie is voor dronevluchten met een heel hoog risico Denk aan vluchten boven mensenmenigten of met drones die goederen of zelfs personen kunnen vervoeren. In deze categorie zijn de eisen aan mens, machine en organisatie van hetzelfde niveau als in de bemande luchtvaart.

Naleving voorwaarden/maatregelen

In tabel 4.4 zijn de voorwaarden uit het beheerplan opgesomd met een oordeel of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Vanwege het ontbreken van informatie over de aard en intensiteit van professioneel dronegebruik over de gehele vigerende beheerplanperiode is het niet mogelijk om vast te stellen of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Tabel 4.4 Naleving voorwaarden professioneel dronegebruik Zwarte Meer

Voorwaarde	Voldaan (ja/nee)	Toelichting
de vluchten worden uitgevoerd voor de uitvoering van noodzakelijk beheer en onderhoud, noodzakelijke monitorings-, reddings-, inspectie-, toezicht-, opsporings- en defensietaken (waaronder HEMS-, SAR-, politie, brandweer- of kustwachtvluchten), alsmede voor de uitvoering van calamiteitenbeheer. In algemene zin geldt in daadwerkelijke calamiteitsituaties het adagium 'nood breekt wet'	onbekend	
de vluchten voor onder 1 genoemde publieke taken worden in opdracht van de overheid, dan wel door of in opdracht van een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie uitgevoerd	onbekend	
de vluchten worden door een gecertificeerde dronemaatschappij uitgevoerd	onbekend	
de piloot van de drone is aantoonbaar op de hoogte van de lokale en actuele situatie ten aanzien van de beschermde natuurwaarden en de verstoringsgevoeligheid van die waarden, en handelt conform artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet Natuurbescherming (tegenwoordig Ow)	onbekend	

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van professioneel dronegebruik onbekend, omdat er weinig tot geen informatie beschikbaar is. Aangezien informatie over het gebruik ontbreekt, kan ook niet gesteld worden of de voorwaarden worden nageleefd.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het gebruik van drones kan leiden tot optische verstoring en geluidsverstoring van vogels. Effecten op habitattypen en habitatsoorten kunnen worden uitgesloten. Zo ook voor de meervleermuis. Monitoring toonde aan dat vleermuizen geen negatieve effecten ondervonden van het vliegen met een drone (Jeninga en van der Vliet, 2019).

Drones kunnen leiden tot verstoring van vogels met vermijdingsgedrag tot gevolg. Er zijn enkele bronnen die de terugkeertijd na verstoring door een drone hebben vastgesteld. De terugkeertijd bleek 1 à 2 minuten voor eenden en bonte strandlopers buiten het broedseizoen (Drever et al. 2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Vergelijkbaar hiermee was er ook een korte terugkeertijd van vogels (1 tot 5 minuten) in hun broedkolonies na verstoring door drones (Brisson-Curadeau et al. 2017; Reintsma et al. 2018; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Daarentegen stelden Drever et al. (2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019) in enkele gevallen niet de terugkeer van meeuwen vast nadat ze buiten het broedseizoen door een drone waren verstoord. Ook Jarrett et al. (2020) vond dat herhaald gebruik van drones op kust- en akkerbouwlocaties met grote groepen foeragerende of rustende watervogels kan leiden tot energetisch dure vliegreacties, verhoogde stress en effectief verlies van beschikbare habitat. Op zulke locaties kan het nuttig zijn om recreatief en commercieel dronegebruik te reguleren om potentiële verstoringseffecten te minimaliseren (Jarrett et al., 2020). betekenende mate

4.4.7 Bestaande lozingen (cat. 2)

Onder bestaande lozingen valt het zich ontdoen van vloeibare of vaste stoffen via water. Het betreft vergunningen die via de Waterwet zijn verleend. Op het Zwarte meer zijn geen directe Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en lozingen (Janssen, 2020). Deze activiteit heeft hiermee niet plaatsgevonden tijdens de vigerende beheerplanperiode.

4.4.8 Vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer (cat. 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende. Er is informatie beschikbaar over het vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer.

Beschrijving gebruik

Er worden in het Zwarte Meer regelmatig vogels gevangen en geringd op de 'ringbaan' ten noorden van de Stikkenpolderweg. De activiteiten betreffen alleen de vang- en ringactiviteiten en het onderhoud van het vanggebied.

Trends in aard en intensiteit

De locatie van het vogelringstation is weergegeven in afbeelding 4.16. Deze locatie is de afgelopen tientallen jaren niet gewijzigd. Ringen op deze locatie wordt op een vaste wijze uitgevoerd. De laatste jaren ook in het kader van het Constant Effort Sites (CES)-project.

In het broedseizoen (april - augustus) worden er één keer in de 10 dagen over een periode van zes uur vogels gevangen. Dit vindt plaats met een vaste netlengte. Daarnaast wordt er ook in het najaar geringd. Dit is min of meer in de periode augustus tot en met november. De frequentie is minder strikt dan in het broedseizoen. De intensiteit van deze activiteit is vanaf 1994 ongewijzigd gebleven. Voor het ringen van vogels door vogelringstation Zwarte Meer is door de provincie Overijssel een Wnb-vergunning verleend (pers. comm. RWS, 2025).

Afbeelding 4.16 Locatie vogelringstation Zwarte Meer aangegeven met de rode cirkel (pers. comm. RWS, 2025)

Beheer vogelringstation

In 2017 zijn het botenhuis en de loopvlonders van Vogelringstation Zwarte Meer opgeknapt. Het opknappen van het botenhuis en vervangen van de loopvlonders was een gezamenlijk project van de vrijwilligers van het Vogelringstation Zwarte Meer, Vereniging Natuurmonumenten, de Stadserven Kampereiland N.V., Sovon Vogelonderzoek Nederland en aannemersbedrijf A. de Jonge VOF (de Jonge VOF, 2017).

Naleving voorwaarden/maatregelen

In tabel 4.5 zijn de voorwaarden opgesomd voor het vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer. Van de eerste voorwaarde is bekend dat deze wordt nageleefd aangezien de intensiteit en locatie van het ringen van vogels door vogelringstation Zwarte Meer sinds 1994 ongewijzigd is gebleven. Het is onbekend in hoeverre er aan de tweede voorwaarde wordt voldaan.

Tabel 4.5 Naleving voorwaarden vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer.

Voorwaarde	Voldaan (ja/nee)	Toelichting
geen uitbreiding van vang- en ringactiviteiten in locatie, omvang, intensiteit, duur of timing ten opzichte van huidige situatie zoals beschreven	ja	de intensiteit en locatie van deze activiteit is vanaf 1994 ongewijzigd gebleven
verzamelen en (op verzoek) doorgeven van gegevens	onbekend	

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit en locatie van vangen en ringen van vogels door Vogelringstation Zwarte Meer ongewijzigd gebleven. Aan een deel van de voorwaarden wordt voldaan, deels is dit onbekend.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het vangen en ringen van vogels kan leiden tot verstoring van vogels. Het vangen en ringen van vogels zorgt voornamelijk voor verstoring wanneer deze activiteit wordt uitgevoerd tijdens het broedseizoen. Vogels worden verstoord en verlaten hun nest waardoor predatie van jongen kan plaatsvinden. Verstoring is echter over het algemeen van korte duur omdat de handeling om kooien en/of netten te plaatsen en te controleren vrij kort is en vogels zo snel mogelijk weer worden vrijgelaten. Daarnaast wordt het vangen en ringen van vogels voornamelijk uitgevoerd door een expert. Indien de intensiteit van het vangen en ringen van vogels niet is toegenomen kunnen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden uitgesloten.

4.4.9 Cat. 0-activiteiten

Uit de Voortoets (Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos, 2008) blijkt dat er activiteiten zijn die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie. Al deze activiteiten zijn gegroepeerd als cat. 0-activiteiten.

De te verwachten effecten zijn voor al deze activiteiten in de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) ingeschat als lokaal en (zeer) beperkt in ruimte en/of tijd. Voor een deel van de instandhoudingsdoelstellingen (vooral habitattypen) is sprake van een beperkte (ruimtelijke) overlap in functies. De effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden daarom beperkt ingeschat.

Tabel 4.6 geeft een overzicht van alle cat. 0-activiteiten behorend tot de categorie civiele- en overige activiteiten en beschrijft of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie. Meestal zijn deze activiteiten niet goed gemonitord, waardoor voor deze activiteiten nauwelijks objectieve informatie beschikbaar is over eventuele wijzigingen in aard, locaties en intensiteit. Hierdoor is het lastig om objectief te beoordelen of er sprake is van een wijziging ten opzichte van de getoetste situatie. Daarom is waar beschikbaar, gebruik gemaakt van anekdotische informatie. Voor een aantal activiteiten is het zonder aanvullend onderzoek niet mogelijk om een uitspraak te doen of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie (dit is aangegeven met 'vermoedelijk' of 'onbekend') en of het gebruik een mogelijk effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit vraagt om een nadere beschouwing van wat dit betekent voor de status van deze activiteiten in relatie tot het nieuwe beheerplan dan wel de vergunningplicht. Dit wordt niet in dit rapport beschouwd maar dient verder uitgewerkt te worden in het vervolg proces richting het opstellen van de nieuwe beheerplannen.

Tabel 4.6 Overzicht van alle cat. 0-activiteiten (civiele- en overige activiteiten) en of de activiteit in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van. getoetste situatie uit de Voortoets (Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos, 2008)

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van. de getoetste situatie?	Bronnen
Beheer en onderhoud		
bevoorrading en onderhoud eilanden	<p>Onbekend. Het gaat om aanwezigheid van schepen, mensen en uitvoering van werkzaamheden. In het Zwarte Meer liggen drie eilanden: Vogeleiland, Snörre en Kraggenoog. Vogeleiland is in beheer bij Natuurmonumenten (Natuurmonumenten, 2023).</p> <p>Op Vogeleiland wordt minimaal beheer uitgevoerd en mag het ruigteveld langzaam dicht groeien en op termijn opgaan in bos. Het beheertype Haagbeuken,- essenbos is dusdanig klein dat Natuurmonumenten heeft besloten het op te laten gaan in beheertype Rivier,- en beekbegeleidend bos. Om het eiland toegankelijk en veilig te maken voor de bezoekers van de excursie wordt er elke drie weken gemaaid om het pad vrij te maken. Indien nodig worden bomen die op het pad zijn gevallen (gedeeltelijk) verwijderd (Natuurmonumenten, 2023). Op de eilanden Snörre en Kraggenoog is geen sprake van bos. Bij onderhoud van deze twee eilanden wordt rekening gehouden met het broedseizoen (pers. comm. RWS, 2024). Niet-broedvogels kunnen mogelijk tijdelijk en lokaal worden verstoord.</p>	Natuurmonumenten (2023); pers. comm. RWS (2024)
dijkbeheer	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat om inspecties en beheer en onderhoud (bijvoorbeeld maaien) van dijken. Het gaat hier om dijkbeheer dat wordt uitgevoerd door Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap Drents Overijsselse Delta.</p> <p>Waterschap Zuiderzeeland geeft aan dat bij groot onderhoud / dijkversterking er een aparte vergunningsprocedure wordt gevolgd. Een dijkopzichter voert één tot twee keer per week een inspectie uit waarbij wordt gekeken of er afwijkingen/schades of andere zaken zijn. Daarnaast worden de volgende inspecties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorjaarsinspectie: Na het stormseizoen (15 okt tot 15 maart) wordt gekeken hoe de waterkering de voorgaande periode heeft doorstaan. Schades worden geïnventariseerd en aan de hand van urgentie of direct hersteld, of in het MJOP opgenomen - steenbekleding inspectie: eens in de 5 jaar wordt gedetailleerd gekeken naar de steenbekleding - grasinspectie: sinds 2020 wordt de grasbekleding beoordeeld conform het WBI. De frequentie moet nog bepaald worden (waarschijnlijk eens per 6 jaar gedetailleerd, jaarlijks visueel) - duikinspectie: bij de kunstwerken (gemalen, inlaten en dergelijke) wordt eens in de 10 jaar gedetailleerd gekeken naar de waterkering technische functie. <p>Inspectie tijdens en na storm: tijdens en na storm wordt de invloed van de storm op de waterkering gecheckt.</p> <p>Waterschap Drents Overijsselse Delta voert zowel in het voor- als najaar jaarlijkse controles uit van beschadigingen op de dijken. In het voorjaar wordt bekeken hoe de dijken de winterperiode hebben doorstaan, in het najaar hoe ze de winterperiode ingaan. Zo kunnen eventuele schades op tijd worden hersteld. Naast de conditie van de dijken wordt ook bekeken of (delen van) de dijken goed zijn onderhouden door particuliere eigenaren en andere onderhoudsplichtigen. Het waterschap toetst, naast deze halfjaarlijkse 'dijkencontrole', elke 12 jaar de kwaliteit van de dijken grondig volgens de regels van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.</p>	pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022); boskalis.com; Waterschap Drents Overijsselse Delta (2018); wdodelta.nl; bouw en uitvoering (2019)

Langs het Zwarte Meer is bij de Kampereilanden de dijk versterkt (afbeelding 4.17). Drie trajecten langs de dijk zijn overstromingsbestendig gemaakt, door extra flauwe taluds te realiseren aan de binnendijkse zijde. De dijk is verhoogd door middel van gebiedseigen grond, waardoor in het agrarisch gebied achter de dijk een sloot komt te liggen. De versterking van de dijk vond plaats in de periode 2016 - 2018.

Afbeelding 4.17 Locaties dijkversterking (bouw en uitvoering, 2019)

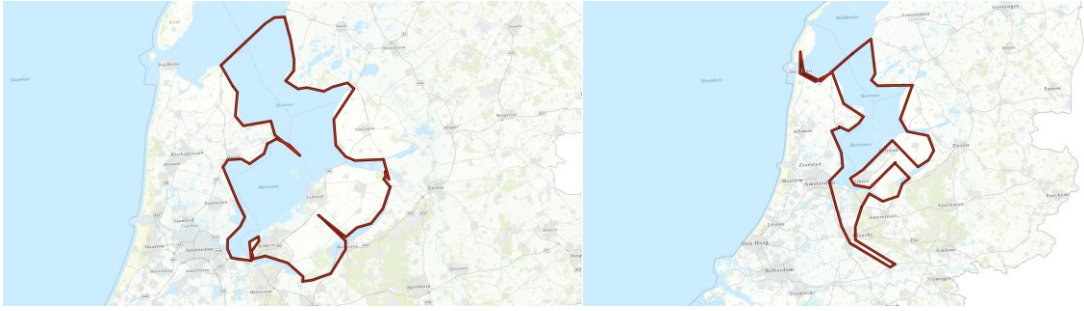

havenhoofden en steigers

Nee. Het gaat hier om beheer en onderhoud, aanwezigheid mensen en schepen. Er is een nieuwe steiger nabij de Kadoelerbrug aangelegd. De oude steiger die hier aanwezig was is verwijderd. Verder hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden.

De steiger over het water, die onderdeel uitmaakte van een kunstwerk, loopt in het beoogde TBB-gebied Zwarte Meer Noord. Op deze steiger konden passanten komen en kon illegaal door boten worden aangelegd. De steiger is momenteel echter als gevolg van stormschade verwijderd, met uitzondering van een klein stukje direct aan de dijk. Bij aanwijzing van het TBB-gebied zal het aanmeren aan de steiger niet worden toegestaan, aangezien daarvoor het TBB-gebied doorkruist moet worden. Dit leidt tot te veel verstoring (Tauw, 2025).

vaarweginformatie.nl;
topotijdreis.nl; Tauw (2025)

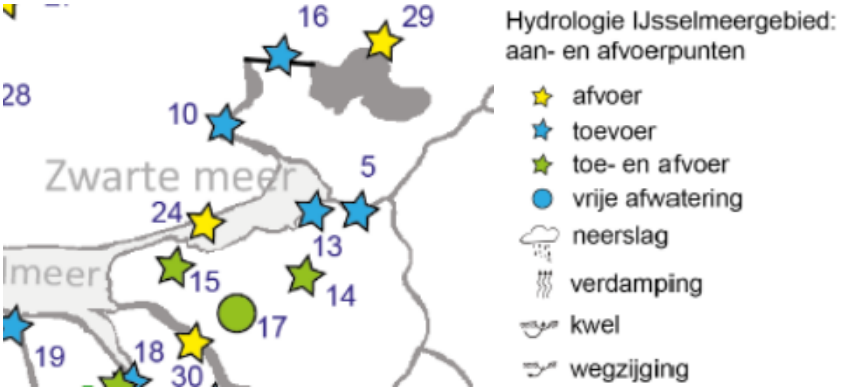
Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
herstel stort/zetstenen oevers	<p>Vermoedelijk nee. Steenbekleding herstel vindt door Waterschap Zuiderzeeland plaats vanaf de dijk. Indien nodig vindt steenbestorting plaats vanaf het water. Jaarlijks wordt er door Waterschap Zuiderzeeland 6000-9000 ton stortsteen gestort, meestal op de dijken die het zwaarst aangevallen worden. Informatie vanuit Waterschap Drents Overijsselse Delta ontbreekt.</p>	pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022)
herzetten van steenglooingen	<p>Onbekend. het gaat hier om werkzaamheden die vanaf de wal worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door: Waterschap Zuiderzeeland en Drents Overijsselse Delta en RWS. Het is onbekend of er sprake is van een verandering van werkzaamheden.</p>	geen
inspectievluchten RWS handhaving	<p>Nee. De regio Midden-Nederland vliegt gemiddeld tien keer per jaar in de periode maart-november over het IJsselmeergebied. Hierbij wordt niet over de meren zelf heen gevlogen maar alleen op de rand tussen land en water. Voor de oversteek van Fryslân naar Noord-Holland wordt er over de Afsluitdijk gevlogen. Er is een kleine variatie in vliegroute (afbeelding 4.18):</p> <ul style="list-style-type: none"> - kort vlucht Lelystad - Lelystad (zes keer per jaar); - lange vlucht Lelystad - Texel - Lelystad (vier keer per jaar). <p>Er wordt gevlogen op minimaal 1000 voet. De piloten zijn zelf goed op de hoogte van minimale vlieghoogte in de verschillende deelgebieden waar zij overheen vliegen en vliegen daar niet onder. Zover bekend worden de inspectievluchten al geruime tijd op een dusdanige manier en frequentie uitgevoerd.</p> <p>Afbeelding 4.18 Vliegroutes inspectievluchten RWS met links de korte vlucht en rechts de lange vlucht (pers. comm. RWS, 2025)</p> 	pers. comm. RWS (2025)
kunstwerken (betonning, dukdalven, remmingswerken, lichtopstanden, steiger, meerpalen, oevers, bodems, waterkeringen, kribbakens)	<p>Vermoedelijk nee. In de waterschap verordening is omschreven dat het regulier onderhoud (maaieren) van de keringen ligt bij de perceeleigenaar waar de kering is gelegen. Het waterschap is wel verantwoordelijk voor de harde bekleding. Hier wordt af en toe wat opschoot verwijderd ook volgens de natuurrichtlijnen.</p> <p>Voor informatie over het beheer van de dijk vanuit Waterschap Drents Overijsselse Delta wordt verwezen naar Dijkbeheer. Verder informatie over het beheer van kunstwerken ontbreekt.</p>	pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022)

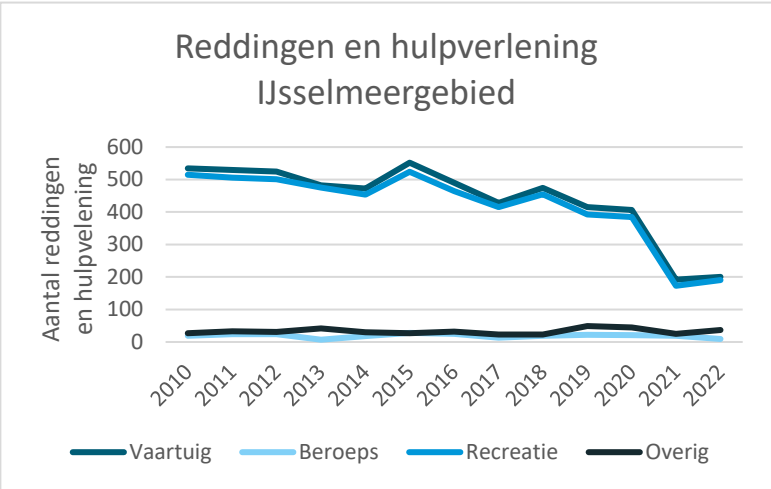
Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
monitoringsactiviteiten	<p>Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van monitoringsactiviteiten. Langjarige veelomvattende monitoringsactiviteiten zijn in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KRW-monitoringsprogramma; - Netwerk Ecologische Monitoring (NEM); - Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands (MWTL); - Vogeltellingen door Sovon; - Monitoring Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). <p>Er wordt aangenomen dat dergelijke activiteiten worden uitgevoerd door experts en plaatsvinden in goed overleg met terrein behorende natuurorganisaties waardoor effecten beperkt zullen zijn.</p>	ecologische Autoriteit (2024)
onderhoud kabels en leidingen	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat hier om inspecties, beheer en onderhoud van kabels en leidingen. Tijdens de vigerende beheerplanperiode zijn er geen KLIC-meldingen gemaakt in het gebied Zwarte Meer. Wel is er een melding gemaakt in Haven de Belt, welke zich nabij het Zwarte Meer bevindt. Aan de hand hiervan kan gesteld worden dat er geen toename heeft plaatsgevonden van de activiteit.</p>	KLIC-meldingen, pers. comm. met Tennet (2023)
onderwaterstenen oeververdediging	<p>Vermoedelijk nee. Hiervoor wordt verwezen naar Herstel stort/zetstenen oevers en herzetten van steenglooingen.</p>	geen
opruimen zwerfafval, inclusief klein onderhoud	<p>Vermoedelijk nee. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van het opruimen van zwerfafval (inclusief klein onderhoud). Er is sprake van klein onderhoud en/of opruimacties door beheerders. Hier zijn geen harde cijfers over bekend.</p>	geen
regulier beheer en onderhoud (wbr en bouwstoffenbesluit)	<p>Onbekend. Het bouwstoffenbesluit bestaat niet meer. Het Bouwstoffenbesluit is overgegaan in Besluit Bodemkwaliteit en vervolgens in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Hiertoe behoren grondwerk, wegenbouwkundig werk, waterbouwkundig werk of bouwwerk. De Wet beheer rijkswaterstaatswerken (wbr) is ook opgegaan in de Omgevingswet. Het is onduidelijk of er sprake is van een verandering van deze activiteit.</p>	geen
Infrastructuur (aanwezigheid en gebruik)		
bedrijventerrein	<p>Vermoedelijk nee. Er bevinden zich geen bedrijventerreinen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Wel zijn er in de nabijheid van het gebied bedrijfstreinen aanwezig.</p>	GoogleMaps (2024)
balgstuw	<p>Vermoedelijk ja. De balgstuw bij Ramspol is een opblaasbare dam, gelegen tussen het Ketelmeer en het Zwarte Meer. Deze balgstuw is aangelegd om het gebied langs het Zwarte Meer te beschermen tegen opstuwend water uit het Ketelmeer. De balgstuw is sinds 2002 in werking. Sinds 1 juli 2014 is het beheer en onderhoud in handen van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat heeft het beheer voor de periode 2021 - 2023 gegund aan Dynniq Nederland B.V. Zij waren verantwoordelijk voor het in stand houden, monitoren van en informeren over het functioneren en presteren van de balgstuw. Het gebruik van de balgstuw is gewijzigd in de laatste jaren. Voorheen werd de stuw twee tot vier keer per jaar (inclusief insectiesluiting) ingezet, tegenwoordig is dit circa zeven tot acht keer per jaar.</p>	civieltechniek.net; pers. comm. RWS (2024)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
betonning (inclusief recreatiebetonning)	Vermoedelijk nee. De vaargeulen in het Zwarte Meer zijn voorzien van betonning. Tijdens de vigerende beheerplanperiode hebben er geen wijzigingen van de betonning plaatsgevonden. De betonning zal op een aantal punten in de toekomst wel gewijzigd worden, voor de juiste markeringen van de in te stellen TBB's. Betonning heeft geen negatieve (wel positieve) effecten op de natuurwaarde.	pers. comm. RWS (2024)
beweegbare brug	Vermoedelijk nee. In het Zwarte meer bevindt zich één beweegbare brug: de Ramspolbrug. In 2020 vonden er werkzaamheden plaats aan de Ramspolbrug. Tijdens de vigerende beheerplanperiode zijn er geen signalen van grote wijzigingen.	rijkswaterstaat.nl
dammen	Vermoedelijk nee. Aanwezigheid van dammen. Geen nieuwe informatie bekend.	geen
gemalen	Vermoedelijk nee. Er zijn gedurende de beheerplanperiode geen nieuwe gemalen bijgekomen in het Zwarte Meer. De huidige gemalen zijn weergegeven in onderstaande afbeelding. Wel hebben er werkzaamheden aan de bestaande gemalen plaatsgevonden. Zo heeft gemaal Roggebot een nieuwe vispassage gekregen in 2022. Ook de gemalen Zwartemeerpolder, Willem Meijerpolder en Stikkenpolder op het Kampereiland zijn in 2019 vernieuwd. De vernieuwing van deze drie gemalen was nodig om een goede werking veilig te stellen. De gemalen pompen het overtollige water vanaf het Kampereiland in het Zwarte Meer. Het gemaal Zwartemeerpolder kan per minuut 4,1 m ³ water verpompen, het gemaal Willem Meijerpolder 8,5 m ³ en het gemaal Stikkenpolder 13,6 m ³ . Ook zijn bij alle drie de gemalen visvriendelijke pompen geïnstalleerd. Dit levert een positieve bijdrage aan de vispasseerbaarheid.	wddelta.nl; Nationale visroutekaart (2024)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.19 Gemalen (groene driehoeken) in het Zwarte Meer</p> 	
hoogspanningsleidingen	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat hier om de aanwezigheid en gebruik van hoogspanningsleidingen: deze kruist op twee locaties met het Natura 2000-gebied. Het gaat om de hoogspanningslijn Ens - knooppunt Oversticht (380 kV) en Hessenweg - Ens (220 kV). Daarnaast loopt de hoogspanningslijn Zwartsluis – Vollenhove (110 kV) in de buurt van het Zwarte Meer.</p> <p>TenneT is de beheerder van de hoogspanningskabels over het Zwarte Meer. De masten staan op de zuidoever. Om beheer uit te kunnen voeren dienen ze door het rietmoeras te gaan. Beheer aan de masten is in 2023 uitgevoerd.</p>	atlasleefomgeving.nl; pers. comm. RWS (2024)
inlaatduiker	<p>Vermoedelijk nee. Aanwezigheid en gebruik van een inlaatduiker. Er is geen nieuwe informatie bekend over deze activiteit.</p>	geen
keersluis	<p>Nee. In het Zwarte Meer is een keersluis aanwezig bij de Kadoelerbrug, genaamd de Kadoelerkeersluis. Deze keersluis regelt de waterkering tussen het Zwarte Meer en het Kadoelermeer. Tijdens de inventarisatie van het gebruik in het IJsselmeergebied in 2011 was de keersluis ook al aanwezig. Er is geen nieuwe keersluis bijgebouwd.</p>	geen
lichtopstanden	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat hier om aanwezigheid en gebruik van lichtopstanden. Er is geen nieuwe informatie bekend over deze activiteit.</p>	geen

Activiteit	Is de activiteit in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
op- en overslag	Vermoedelijk nee. Aanwezigheid en gebruik van op- en overslag. Er zijn in het Zwarte meer twee loswallen welke in beheer zijn bij Waterschap Zuiderzeeland. Te weten Neushoornweg en Ramspol. Er zijn geen aanwijzingen dat er wijzigingen van deze loswallen hebben plaatsgevonden tijdens de vigerende beheerplanperiode.	pers. comm. RWS (2024)
rijks- en provinciale wegen	Nee. De N50 loopt via een brug over het Zwarte Meer. Daarnaast bevinden de N331, N765 en N352 zich in nabijheid van het Zwarte Meer. Er hebben tijdens de vigerende beheerplanperiode geen grote projecten plaatsgevonden aan wegen rondom het Zwarte Meer.	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2023)
schutsluizen en spuisluizen	Nee. Er is geen schutsluis aanwezig in het Zwarte Meer. De dichtstbijzijnde schutsluis is de Voorstersluis tussen het Kadoelermeer en Zwolse Vaart. De Kadoelerkeersluis heeft een spuisluisfunctie (zie ook Keerlsuis). Er zijn geen nieuwe schutsluizen en spuisluizen tijdens de vigerende beheerplanperiode gebouwd.	geen
vaarwegen (vaarwegvakken)	Vermoedelijk nee. Er lopen verschillende vaarwegen door het Zwarte Meer of naar het Zwarte Meer toe. Het gaat om de volgende: <ul style="list-style-type: none"> - Zwolle-IJsselkanaal, Zwarte Water, Zwolsche Diep, Ramsdiep en Schokkerhaven; - Kattendiep en Ramsgeul; - Zwanendiep en Vollenhoverkanaal; - Ganzendiep, Goot en Scheepvaartgat. Zover bekend hebben er geen wijzigingen van de vaarwegen plaatsgevonden.	Vaarweginformatie.nl
wachtvoorziening: palen en steigers voor afmeren schepen	Onbekend. Het gaat hier om de aanwezigheid en het gebruik van wachtvoorzieningen door schepen. Voor meer informatie wordt verwezen naar 'Aanlegplaatsen' onder paragraaf 4.2.3.	geen
windturbines	Nee. In de eerder inventarisatie van het gebruik wordt voor het Zwarte Meer Windpark Lely genoemd bij het gebruik windturbines. Dit windpark werd in 2016 afgebroken. Er bevinden zich geen windturbines in het Zwarte Meer binnen de Natura 2000-begrenzing. Wel bevinden zich enkele windturbines binnendijs. Er staat één windturbine langs de Zwartemeerweg en er staan vier windturbines bij de Zuiderzeehaven in Kampen. Alle turbines waren al gebouwd voor de vigerende beheerplanperiode.	www.arcgis.com; vroom.nl
Overige activiteiten: lozingen en onttrekkingen, ontgrondingen, scheepsvaart		
afwatering	Vermoedelijk nee. Afwatering op het Zwarte Meer. In onderstaande afbeelding zijn de aan- en afvoerpunten in het Zwarte Meer weergegeven. In het gehele Zwarte Meer wordt water toe- en afvoer gereguleerd. Er zijn geen grote wijzigingen bekend van de aan- en afvoerpunten in het Zwarte meer.	van Riel et al. (2021); pers. comm. RWS (2024)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.20 Aan- en afvoerpunten Zwarte Meer</p> 	
<p>voorbereidende activiteiten voor saneringen (boringen en lodingen)</p>	<p>Onbekend. Er is geen nieuwe informatie beschikbaar gekomen over deze activiteit. Deze activiteit leidt tot lokale verstoring van vogels.</p>	<p>geen</p>
<p>bergingsbedrijven</p>	<p>Onbekend. Het proces SAR (search and rescue) is belegd bij het college van Burgemeester en Wethouders en voor het IJsselmeer, Markermeer en Randmeren gedelegeerd aan de Kustwacht. Die vervolgens de KNRM weer zal inzetten, RWS kan hierin ondersteunen bij de grotere incidenten wordt de Officier van Dienst geïnformeerd en/of gealarmeerd en wordt het incident geregistreerd. Voor 2021 en 2022 geeft dat de volgende data:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2021, totaal 73 incidenten waarvan 10 incidenten met een berging en 16 waarbij het oppervlakte water was vervuild; - 2022, totaal 66 incidenten waarvan 12 incidenten met een berging en 15 waarbij het oppervlakte water was vervuild. <p>Het is onbekend hoeveel van deze bergingen hebben plaatsgevonden in het Zwarte Meer. Ook ontbreekt het aan informatie van voorgaande jaren. Deze activiteit is echter zeer lokaal, waardoor verstoring enkel lokaal plaatsvindt. In vele gevallen zal de preventieve werking van opruimen juist positief zijn.</p>	<p>pers. comm. RWS (2023)</p>
<p>rampenbestrijding en incidentenaanpak</p>	<p>Vermoedelijk nee: activiteiten na rampen en incidenten veroorzaken alleen lokaal en kort verstoring. Bij rampen zal de preventieve werking van opruimen juist positief uitwerken.</p>	<p>pers. comm. reddingsbrigade (2023)</p>
<p>reddingsbrigade</p>	<p>Ja. Er bevinden zich geen KNRM-stations aan het Zwarte Meer. KNRM-Urk of KNRM-Elburg vaart naar het Zwarte Meer indien er hier een incident plaatsvindt.</p>	<p>pers. comm. Kustwacht (2023); pers. comm RWS (2024)</p>

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen																																																																						
	<p>Tevens is er informatie bekend vanuit de kustwacht. Zij hebben cijfers beschikbaar van het aantal reddingen en hulpverlening in het IJsselmeergebied. Dit bevat IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, dit zijn wateren waarop de Kustwacht SAR procesverantwoordelijk is. In de onderstaande grafiek zijn deze aantallen weergegeven voor de periode 2010-2022. Er is voor reddingen en hulpverlening voor vaartuigen en recreatie een sterke afname te zien. Het is onbekend waardoor deze afname wordt veroorzaakt. Mogelijk speelt Covid-19 hierin een rol. Daarentegen krijgt Rijkswaterstaat steeds meer meldingen van het KNRM binnen met betrekking tot reddingen en hulpverlening van recreanten die verstrikt raken in waterplanten. Dit is tegenstrijdig met de afnemende trend die te zien is in onderstaande afbeelding.</p> <p>Afbeelding 4.21 Reddingen en hulpverlening IJsselmeergebied in de periode 2010 - 2022</p> <table border="1"> <caption>Reddingen en hulpverlening IJsselmeergebied (2010-2022)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Vaartuig</th> <th>Beroeps</th> <th>Recreatie</th> <th>Overig</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2010</td><td>50</td><td>0</td><td>500</td><td>50</td></tr> <tr><td>2011</td><td>50</td><td>0</td><td>480</td><td>50</td></tr> <tr><td>2012</td><td>50</td><td>0</td><td>450</td><td>50</td></tr> <tr><td>2013</td><td>50</td><td>0</td><td>420</td><td>50</td></tr> <tr><td>2014</td><td>50</td><td>0</td><td>400</td><td>50</td></tr> <tr><td>2015</td><td>50</td><td>0</td><td>450</td><td>50</td></tr> <tr><td>2016</td><td>50</td><td>0</td><td>420</td><td>50</td></tr> <tr><td>2017</td><td>50</td><td>0</td><td>400</td><td>50</td></tr> <tr><td>2018</td><td>50</td><td>0</td><td>450</td><td>50</td></tr> <tr><td>2019</td><td>50</td><td>0</td><td>400</td><td>50</td></tr> <tr><td>2020</td><td>50</td><td>0</td><td>380</td><td>50</td></tr> <tr><td>2021</td><td>50</td><td>0</td><td>180</td><td>50</td></tr> <tr><td>2022</td><td>50</td><td>0</td><td>180</td><td>50</td></tr> </tbody> </table>	Jaar	Vaartuig	Beroeps	Recreatie	Overig	2010	50	0	500	50	2011	50	0	480	50	2012	50	0	450	50	2013	50	0	420	50	2014	50	0	400	50	2015	50	0	450	50	2016	50	0	420	50	2017	50	0	400	50	2018	50	0	450	50	2019	50	0	400	50	2020	50	0	380	50	2021	50	0	180	50	2022	50	0	180	50	
Jaar	Vaartuig	Beroeps	Recreatie	Overig																																																																				
2010	50	0	500	50																																																																				
2011	50	0	480	50																																																																				
2012	50	0	450	50																																																																				
2013	50	0	420	50																																																																				
2014	50	0	400	50																																																																				
2015	50	0	450	50																																																																				
2016	50	0	420	50																																																																				
2017	50	0	400	50																																																																				
2018	50	0	450	50																																																																				
2019	50	0	400	50																																																																				
2020	50	0	380	50																																																																				
2021	50	0	180	50																																																																				
2022	50	0	180	50																																																																				
inspectievaart	<p>Onbekend. dit betreft het gebruik van inspectievaartuigen. De kleine aantallen scheepsbewegingen die dit oplevert, en die al lang worden uitgevoerd, leveren geen effecten van betekenis op soorten op. Er is geen informatie beschikbaar over verandering van de aantallen.</p>	geen																																																																						
onderzoek en monitoringsactiviteiten	<p>Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van monitoringsactiviteiten. Er wordt echter aangenomen dat dergelijke activiteiten worden uitgevoerd door experts en plaatsvinden in goed overleg met terrein beherende natuurorganisaties waardoor negatieve effecten beperkt zullen zijn.</p>	geen																																																																						
transport gevaarlijke stoffen	<p>Onbekend. dit betreft het gebruik van vaarwegen door schepen met gevaarlijke stoffen. Risico op ongelukken (spills) dient los van N2000 al beheerst te worden. Er is geen informatie over locaties, intensiteit, trends beschikbaar. In de voortoets wordt gesteld dat de vaarwegvakken, waar ook schepen met gevaarlijke stoffen gebruik van maken, al lang worden gebruikt waardoor er gewenning van vogels optreedt. Hierdoor is de verstoringafstand kleiner geworden.</p>	geen																																																																						

4.4.10 Nieuwe activiteiten

In en aan het Zwarte Meer zijn enkele nieuwe vormen van civiele- en overige activiteiten gesignaleerd die niet in het vigerende beheerplan waren opgenomen. Hierbij kan het gaan om een gebruik dat al wel plaatsvond tijdens het opstellen van de beheerplannen maar toentertijd niet gesignaleerd is of een gebruik dat pas tijdens de vigerende beheerplanperiode is ontstaan. Dit zal per gebruik worden aangegeven. Het gaat om de volgende gebruiken:

- schadebestrijding van ganzen;
- beroepsscheepsvaart;
- aanwezigheid van vaste bruggen.

Schadebestrijding van ganzen (cat. 3)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie beschikbaar over de verleende vergunning, maar informatie over afschot binnen het Natura 2000-gebied ontbreekt. Ook ontbreekt het aan informatie over het naleven van de voorwaarden zoals gesteld in de vergunning.

Beschrijving gebruik

Het populatiebeheer van de ganzen in de Natura 2000-gebieden Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer vindt plaats door 'nestbehandeling', 'ruivangsten' en het 'afschot van koppelvormers'. Direct grenzend aan de Natura 2000-gebieden Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer vindt daarnaast ook 'jacht' en 'schadebeheer en -bestrijding' plaats.

Trends in aard en intensiteit

Provincie Overijssel verklaarde in 2014 dat overal in de provincie grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen mochten worden afgeschoten. De Raad van State stelde vast dat er een vergunning nodig was voor afschot in en bij Natura 2000-gebieden. Op 24 oktober 2016 werd er een Nbw-vergunning hiervoor verleend welke geldig was tot 1 september 2019. Deze vergunning werd op 23 augustus 2017 vernietigd (ECLI:NL:RVS:2017:2260).

Op 17 januari 2020 is een Wnb-vergunning verleend aan de Faunabeheereenheid Overijssel voor het doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en -bestrijding, in de winterperiode (1 oktober tot 1 maart) op agrarische percelen in en rond verschillende Natura 2000-gebieden waaronder het Zwarte Meer. Deze vergunning is verleend tot 1 maart 2024. Tegen deze vergunning zijn bezwaren ingediend. Op 29 november 2022 is de vergunning door de rechtbank vernietigd (ECLI:NL:RBOVE:2022:3572).

Op 25 mei is tevens een Wnb-vergunning verleend aan de Faunabeheereenheid Overijssel voor het doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en -bestrijding, in de zomerperiode (1 maart tot 1 oktober) op agrarische percelen in en rond verschillende Natura 2000-gebieden waaronder het Zwarte Meer. Deze vergunning is verleend tot 1 september 2024. Tegen deze vergunning zijn bezwaren ingediend. Op 6 maart 2024 is ook deze vergunning door de rechtbank vernietigd (ECLI:NL:RBOVE:2023:785).

Hoeveel afschot er heeft plaatsgevonden binnen het Zwarte Meer tijdens de periodes dat bovenstaande vergunningen geldig waren is niet bekend.

Naleving voorwaarden

In de betreffende Wnb-vergunning zijn de voorwaarden voor deze activiteit opgenomen. De vergunningen zelf zijn niet voorhanden waardoor niet bekend is welke voorwaarden in de voormalige vergunningen waren opgenomen. Hierdoor kan ook niet beoordeeld worden of aan de voorwaarden is voldaan tijdens dat afschot was toegestaan.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van schadebestrijding van ganzen toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit: Sinds 2016 is er meerdere malen een vergunning verleend. Allen zijn echter gedurende de vergunde periode vernietigd. Het is onbekend of de voorwaarden uit de Wnb-vergunning werden nageleefd in de periode dat de activiteit mocht plaatsvinden.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Broedende vogels worden voornamelijk verstoord wanneer jacht met een geweer plaatsvindt. Als dit dicht bij een broedgebied gebeurt, kunnen broedende vogels worden verstoord en kan er predatie op de gelegde eieren of aanwezige jongen plaatsvinden (Krijgsveld et al., 2022).

Beroepsscheepvaart

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is een beeld van de intensiteit van de beroepsscheepvaart aan de hand van bloktellingen.

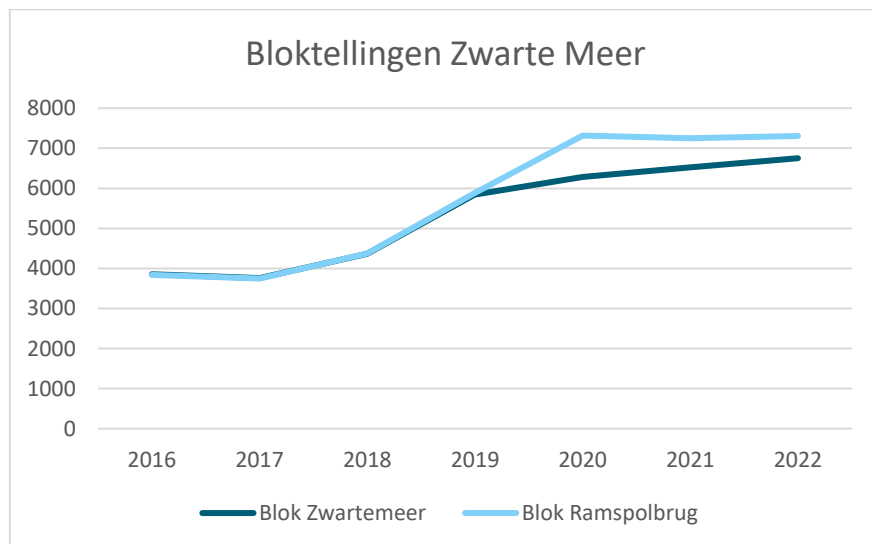
Beschrijving gebruik

Scheepvaart die beroepsmatig wordt uitgevoerd.

Trend in aard en intensiteit

Het Ketelmeer en Vossemeer zijn verbonden met het Zwarte Meer door de Ramspolbrug. Daarnaast bevindt zich in het Zwarte Meer Blok Zwartemeer. Op beide locaties worden bloktellingen uitgevoerd. Bloktellingen zijn telling van passerende beroepsvaart binnen een bepaald deelgebied van de vaarweg op basis van AIS-transponder. Bloktellingen bestaan enkel uit tellingen van beroepsscheepvaart. Het totaal aantal schepen bij bloktellingen laat een toename zien tussen 2016 en 2022. Hiermee is de intensiteit van beroepsscheepvaart dus toegenomen tijdens de vigerende beheerplanperiode.

Afbeelding 4.22 Bloktellingen Zwarte Meer in de periode 2016 - 2022

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit toegenomen en de locatie gelijk gebleven. De bloktellingen laten een toename zien. Er zijn geen nieuwe vaargeulen voor beroepsscheepvaart bijgekomen waardoor de locatie gelijk is gebleven.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Beroepsscheepsvaart leidt tot verstoring door geluid en beweging. Afhankelijk van het type vaartuig kunnen schepen op meerdere kilometers afstand hoorbaar zijn. Het effect van niet-routegebonden scheepvaart is hierbij groter dan het effect van routegebonden scheepvaart omdat het niet in een voorspelbaar omkaderd gebied plaatsvindt. In het Zwarte Meer zijn vaargeulen aanwezig voor beroepsvaart waardoor niet-routegebonden scheepvaart zowel geheel afwezig is.

Gezien de scheepvaart gebruik maakt van bestaande vaarroutes die in de huidige situatie al voor verstoring zorgen en waar waarschijnlijk ook al gewinning is opgetreden, is de verwachting dat de verstoring van deze activiteit minimaal is. Wanneer er aanpassingen aan de vaargeul plaatsvinden of nieuwe vaargeulen worden aangelegd wordt de verstoring vergroot.

Aanwezigheid van vaste bruggen

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie bekend over de locatie van de vaste brug.

Beschrijving gebruik

Aanwezigheid en gebruik van vaste bruggen.

Trend in aard en intensiteit

Er is één vaste brug aanwezig tussen het Zwarte Meer en het Ketelmeer: de Ramspolbrug. Er is geen informatie beschikbaar over het gebruik van de brug (i.e. verkeersintensiteit).

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van vaste bruggen gelijk gebleven. Er zijn geen nieuwe vaste bruggen bijgebouwd tijdens de vigerende beheerplanperiode.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

De aanwezigheid van een vaste brug kan leiden tot optische verstoring (aanwezigheid van een groot object). Dit effect zal echter minimaal zijn en over tijd zal er gewinning plaatsvinden. Het gebruik van de brug heeft een groter verstoringseffect vanwege de bijkomende effecten van geluidsverstoring, optische verstoring en verstoring door licht. Deze vormen van verstoring zijn echter lokaal en ook minimaal.

4.5 Toetsingskaders

In het beheerplan zijn enkele toetsingskaders opgenomen die dienen voor vergunningverlening voor toekomstige activiteiten. De toetsingskaders geven aan hoe toekomstige activiteiten kunnen voldoen aan de randvoorwaarden die vanuit Natura 2000 worden gesteld. De toetsingskaders vormen een richtlijn en hulpmiddel voor de vergunningverlening voor nieuwe activiteiten die gedurende de beheerplanperiode worden opgestart of voor wijziging/uitbreiding van vrijgestelde bestaande (vergunningplichtige) activiteiten, of voor verlenging of uitbreidingen van reeds vergunde activiteiten. Voor het Zwarte meer betreft het de volgende toetsingskaders:

- toetsingskader doorsnijding ecologische trekroutes;
- toetsingskader beroepsvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke randmeren;
- toetsingskader voor jacht, wildbeheer en schadebestrijding;
- toetsingskader voor maaien van waterplanten.

Hieronder zal de status van het gebruik worden toegelicht en of deze uitbreidingen of nieuwe activiteiten hebben plaatsgevonden.

Doorsnijding ecologische trekroutes

Hoge obstakels zoals windturbines, hoogspanningslijnen en zendmasten kunnen negatieve effecten hebben op diverse vogelsoorten en daarmee op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen (Rijkswaterstaat, 2017c).

Aanwezigheid en beheer van hoge obstakels zijn in het beheerplan opgenomen als categorie 0-gebruiken. Eventuele verandering in deze gebruiken worden beschreven onder paragraaf 4.4.9. 'Cat. 0-gebruiken'.

Beroepsvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke Randmeren

De huidige visserijvormen in de randmeren zijn, mits ongewijzigd van aard, omvang en tijd, Wnb-vergunning vrijgesteld in het beheerplan. Wanneer de visinspanningen passen binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag. Voor het verlenen van een vergunning is dan in ieder geval geen passende beoordeling noodzakelijk (Rijkswaterstaat, 2017c).

Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode ten opzichte van de huidige visserij dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Een verandering van de visserij-inspanning of vangstmethode heeft geen significant negatieve effecten wanneer deze (Rijkswaterstaat, 2017c):

- niet leidt tot een vergroting van de bijvangst van watervogels;
- niet leidt tot een effect op de beschikbaarheid van het voedsel voor visetende watervogels door vergroting van de bijvangst aan ondermaatse vis.

Op het Zwarte Meer vinden twee vormen van beroepsvisserij plaats: aalvisserij en zegenvisserij. Rechten voor peurvisserij zijn uitgegeven aan één beroepsvisser. Deze beroepsvisser verleent toestemming aan individuele sportvissers voor de peurvisserij waardoor deze vorm van visserij eerder behoort tot sportvisserij en niet beroepsvisserij. Deze vorm van visserij valt daarom niet onder dit toetsingskader. Eventuele veranderingen in de beroepsvisserij zijn besproken onder paragraaf 4.3 'Visserij'.

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding worden gezamenlijk behandeld. Jacht in de strikte betekenis van het begrip mag alleen overdag en in het zgn. jachtseizoen plaatsvinden en slechts op een zeer beperkt aantal soorten. Bovendien is in de Flora- en faunawet (valt tegenwoordig onder de Ow) de bepaling opgenomen dat de jacht in Vogelrichtlijngebieden en in (voormalige) Beschermden of Staatsnatuurmonumenten niet is opengesteld. Wildbeheer en schadebestrijding mogen, indien de relevante ontheffingen/vergunningen zijn verleend, jaarrond en op alle tijden van de dag of nacht plaatsvinden, tenzij er in die ontheffingen/vergunningen bepalingen zijn opgenomen die hier beperkingen aan opleggen (Rijkswaterstaat, 2017c).

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding heeft tijdens de vigerende beheerplanperiode plaatsgevonden en wordt in meer detail besproken onder paragraaf 4.4.10 'Nieuwe gebruiken'.

Maaien van waterplanten

Beroepsvaart en waterrecreanten kunnen last hebben van overmatige groei van waterplanten. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het maaien van waterplanten in de vaarroute bij overlast voor de beroepsvaart. Buiten deze routes maait Rijkswaterstaat niet. Indien andere gebruikers van het IJsselmeergebied (zoals de recreatiesector) buiten de vaarroutes overlast ervaren van waterplanten, gelegen in Natura 2000-gebieden, is het maaien ervan alleen toegestaan als aan bepaalde criteria wordt voldaan. Voor deze criteria wordt verwezen naar het vigerende beheerplan. Voor het maaien van overlast gevende waterplanten in Natura 2000 gebieden is een vergunning nodig (Rijkswaterstaat, 2017c).

Rijkswaterstaat heeft geen waterplanten gemaaid, want dit was in de vaargeulen niet nodig. Rijkswaterstaat maait niet buiten de vaargeulen (pers. comm. RWS, 2025). Er is geen informatie gevonden waaruit opgemaakt kan worden dat er maaibeheer van waterplanten heeft plaatsgevonden buiten de vaargeulen binnen het Natura 2000-gebied Zwarte Meer tijdens de vigerende beheerplanperiode.

4.6 Samenvatting

De ontwikkelingen in intensiteit, gebruik van locaties, de naleving van randvoorwaarden en overtredingen van randvoorwaarden van alle behandelde activiteiten is samengevat in tabel 4.7.

Tabel 4.7 Samenvatting activiteiten in het Zwarte Meer. Rood = toenemende trend intensiteit of locatie, grijs = trend intensiteit of locatie onbekend.

Activiteit	Ten opzichte van de periode vóór 2017-2023			Effecten
	Intensiteit	Locatie	Naleving voorwaarden/ maatregelen	
Recreatie				
evenementen (cat. 1)	gelijk, er hebben geen nieuwe evenementen plaatsgevonden	gelijk, de locaties van de evenementen is ongewijzigd gebleven	geen overige voorwaarden	verstoring
Visserij				
aalvisserij (cat. 1)	onbekend, er zijn geen gegevens beschikbaar die alleen van toepassing zijn op het Zwarte Meer	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
zegenvisserij (cat. 1)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
peuren (cat. 1)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens. Wel is het areaal kleiner geworden	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
Civiele activiteiten				
baggeren (havens, sluizen, vaargeul en toegangsegeulen jachthavens) (cat. 1)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	bodemeroering, vertroebeling, verstoring
terreinbeheer: stranden en recreatiegebieden tbv recreanten (cat. 1)	gelijk, er zijn geen officiële zwemlocaties waar beheer wordt uitgevoerd	gelijk, er zijn geen officiële zwemlocaties waar beheer wordt uitgevoerd	geen overige voorwaarden	verstoring
terreinbeheer rietmoeras (cat. 2)	gelijk of mogelijk afgenomen, in enkele gebieden wordt er minder gemaaid dan in het contract staat	gelijk of mogelijk afgenomen, in enkele gebieden wordt er minder gemaaid dan in het contract staat	matig, aan drie van de vijf voorwaarden wordt voldaan.	verstoring
muskusrattenbestrijding i.v.m. dijken (cat. 1)	afname, het aantal vangsten van omliggende waterschappen is vrijwel gelijk gebleven	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, bijvangst
huidig peilbeheer (cat. 2)	Het peilbeheer is gewijzigd waarbij er een vergunning is verleend	Het peilbeheer is gewijzigd waarbij er een vergunning is verleend	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	waterkwaliteit en beschikbaarheid en kwaliteit leefgebied
professioneel dronegebruik (cat. 2)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	verstoring
bestaande lozingen (cat. 2)	gelijk, de activiteit heeft niet plaatsgevonden	gelijk, de activiteit heeft niet plaatsgevonden	n.v.t, de activiteit heeft niet plaatsgevonden	vertroebeling, verontreiniging en vergiftiging
vangen en ringen van vogels door vogelringstation Zwarte meer (cat. 2)	gelijk, de intensiteit is sinds 1994 ongewijzigd	gelijk, de locatie is al tientallen jaren ongewijzigd	voldoende/ onbekend, er heeft geen uitbreiding van de activiteit plaatsgevonden. Informatie over het doorgeven van gegevens is niet voorhanden	verstoring

Nieuwe activiteiten				
aanleg van fietspaden	toename, er is een nieuw fietspad aangelegd	toename, er is een nieuwe fietspad aangelegd langs de Groote Buitenlanden	n.v.t	verstoring
Stand Up Paddling (sup)	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t	verstoring
recreatief dronegebruik (cat. 3)	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t	verstoring
boot excursies naar vogeleiland	gelijk, er worden ongeveer 30 excursies per jaar gehouden met maximaal 12 deelnemers	gelijk, excursie vinden enkel plaats op Vogeleiland	n.v.t	verstoring
schadebestrijding van ganzen (cat. 3)	toename (nieuw), er zijn meerdere vergunningen verleend. Allen zijn wel inmiddels vernietigd	toename (nieuw), er zijn meerdere vergunningen verleend. Allen zijn wel inmiddels vernietigd	onbekend, de vergunningen zijn niet voorhanden	verstoring
beroepsscheepvaart	toename, het aantal bloktellingen is toegenomen en het aantal sluitstellingen is gelijk gebleven	gelijk, er zijn geen nieuwe vaargeulen voor beroepsscheepvaart aangelegd	n.v.t.	verstoring
aanwezigheid van vaste bruggen	gelijk, er is geen nieuwe vaste brug bijgekomen	gelijk, er is geen nieuwe vaste brug bijgekomen	n.v.t	verstoring

5

RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE BEHEERMAATREGELEN

Maatregelen die in Natura 2000-gebieden worden genomen kunnen onderverdeeld worden in (1) maatregelen uit reeds vastgesteld beleid (2) aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000 (3) beheermaatregelen buiten het beheerplan en (4) regulier beheer.

5.1 Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid

In onderstaande paragrafen zijn de beheermaatregelen behandeld die in het beheerplan zijn opgenomen onder 'Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid'.

5.1.1 KRW-maatregelen die bijdragen aan Natura 2000-doelstellingen

Voor de KRW worden in de periode 2010-2021 maatregelen genomen die bijdragen aan het realiseren van de Natura 2000 doelen. In het Zwarte Meer gaat het om:

- visintrekbevorderende maatregelen tussen Zwarte Meer en regionale wateren, zoals de aanleg van vispassages en visvriendelijk sluisbeheer;
- inzetten op duurzame visserij;
- aanleg natuurvriendelijke oevers buiten het Natura 2000-gebied door Waterschap Groot Salland;
- uitbreiding ondiepe zones.

Vistrekbevorderende maatregelen tussen Zwarte Meer en regionale wateren, zoals de aanleg van vispassages en visvriendelijk sluisbeheer

Beschrijving en locatie maatregel

Visintrekbevorderende maatregelen tussen Zwarte Meer en regionale wateren, zoals de aanleg van vispassages en visvriendelijk sluisbeheer (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

De maatregel voor de verbetering van de visintrek draagt bij aan het bereiken van de Natura 2000 doelen, omdat dit de voedselbeschikbaarheid voor visetende vogels licht vergroot.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

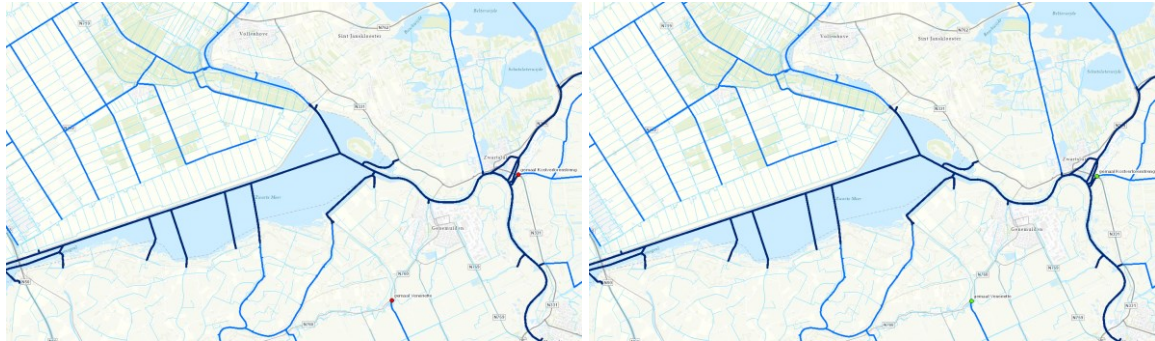
Er is informatie beschikbaar over visvriendelijke maatregelen genomen in het Zwarte Meer en het vispasseerbaar maken van gemalen in de buurt van het Zwarte Meer.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

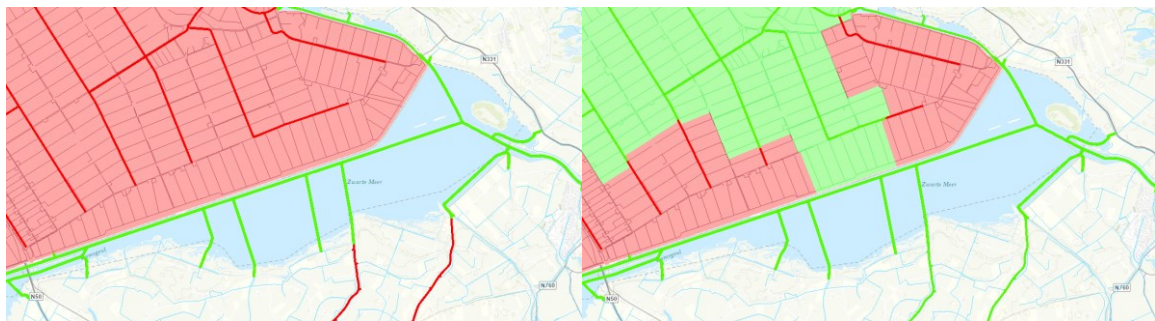
Waterschap Drents Overijsselse Delta en Rijkswaterstaat hebben in 2021 een vispassage bij gemaal Veneriete aan de Kamperzeedijk in Genemuiden gerealiseerd. Hierdoor zijn het regionale water en Rijkswater met elkaar verbonden (De Stadscoerier, 2019; Ministerie van I&W, 2022). Later is de vispassage nog geoptimaliseerd (pers. comm. RWS, 2025). Deze verbeteringen in vispasseerbaarheid zijn ook terug te zien in de nationale viskaart (afbeelding 5.1 en afbeelding 5.2).

Voor de periode 2022-2027 staan er enkele vistrek bevorderende maatregelen op de planning (Ministerie van I&W, 2024). Het is echter onduidelijk waar in het Zwarte Meer de vismigratiemaatregelen getroffen gaan worden.

Afbeelding 5.1 KRW vismigratie knelpunten (rood) en knooppunten (groen) in 2009 (links) en 2024 (rechts). Bron: Nationale viskaart

Afbeelding 5.2 KRW-connectiviteit: verbonden (groen) en niet-verbonden (rood) in 2009 (links) en 2024 (rechts). Bron: Nationale viskaart

Inzetten op duurzame visserij

Beschrijving en locatie maatregel

Ter voorkoming van bijvangst van kleine vis en watervogels en ter verbetering van de overleving van bijvangst van kleine vis kunnen verschillende maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen zijn niet direct gekoppeld aan effecten op Natura 2000 instandhoudingdoelstellingen, maar zijn vanuit het oogpunt van een duurzame visserij en de Kaderrichtlijn Water wel gewenst of noodzakelijk (Rijkswaterstaat, 2017).

Het akkoord over inzet duurzame visserij is door een brede groep stakeholders aangegaan. De verantwoordelijkheid voor duurzame visserij ligt dan ook bij de partijen gemeenschappelijk (vissers en regulerende overheden) (pers. comm. Ministerie van LNVN en RWS, 2025).

Doel maatregel

De maatregel voor de inzet op duurzame visserij draagt bij aan het bereiken van de Natura 2000 doelen, omdat dit de voedselbeschikbaarheid voor visetende vogels licht vergroot.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Informatie over krw-maatregelen uitgevoerd ten behoeve van duurzame visserij is voorhanden.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

In de periode 2009-2015 is er actief visstandsbeheer uitgevoerd (KRW-maatregel Y1005). De maatregel betreft deelname van Rijkswaterstaat aan de visstandbeheercommissie in dit gebied ten behoeven van het stimuleren van duurzame visserij (pers. comm. RWS, 2025). Deze maatregel liep door voor de periode 2016-2021 (Ministerie van I&W, 2024).

Aanleg natuurvriendelijke oevers buiten het Natura 2000 gebied door Waterschap Groot Salland

Beschrijving en locatie maatregel

Gericht op het inrichten van natuurvriendelijke oevers buiten het Natura 2000-gebied Zwarte Meer door Waterschap Groot Salland (tegenwoordig Waterschap Drents Overijsselse Delta) (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

De aanleg van natuurvriendelijke oevers heeft een positief effect op alle soorten die gebruik maken van de ruimtelijke eenheid ondiep water, moeras en oeverzones, zoals de purperreiger die hier foerageert, maar ook pijlstaart en wintertaling die grondelend in ondiep water aan de kost komen.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er informatie beschikbaar over maatregelen die gepland staan ten behoeve van de inrichting van natuurvriendelijke vooroevers buiten het Natura 2000-gebied.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers stond gepland voor het Overijssels Kanaal (5 km) en Soestwetering (3 km) (Drents Overijsselse Delta, n.d.). In de KRW-factsheet Vechtdelta Groot Salland (2024) staat daarnaast de maatregel 'Natuurvriendelijke oever Zwarte Water'. Deze maatregel bestaat uit het aanbrengen van oeverbescherming/herinrichting oever. In deze maatregel zijn de volgende maatregelen samengevoegd: x2298b / x2299c (voorheen NL93_130) / x2301b / x2302. Het gehele waterlichaam (Vecht-Zwarte water) is een zoekgebied (10,9 km). Door vertraging in de voorbereiding is deze maatregel gefaseerd naar de derde tranche (Waterschap Drents Overijsselse Delta, 2024b).

Uitbreiding ondiepe zones

Beschrijving en locatie maatregel

Gericht op het uitbreiden van ondiepe zones in het Zwarte Meer (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

De uitbreiding van ondiepe zones heeft een positief effect op alle soorten die gebruik maken van de ruimtelijke eenheid ondiep water, moeras en oeverzones, zoals de purperreiger die hier foerageert, maar ook pijlstaart en wintertaling die grondelend in ondiep water aan de kost komen. Ook de kleine modderkruiper en het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden hebben baat bij deze maatregel.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Informatie is beschikbaar over de realisering van ondiepe zones in het Zwarte Meer.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Kraggenoog en De Snörre

In 2015/ 2016 zijn er twee ondiepe zones/ eilanden in de Zwarte Hoek in het Zwarte Meer gerealiseerd - de eilandjes Kraggenoog (westelijk) en De Snörre (oostelijk) (afbeelding 5.3). De totale oppervlakte van beide eilanden (inclusief ondiepe zone) is 6,11 ha (Korporaal, 2024). Tevens is er circa 15 ha ondiep water aangelegd in het Ketelmeer (Rijkswaterstaat, 2015). De eilanden in het Zwarte Meer zijn in beheer van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat heeft het beheer van deze eilanden uitbesteed aan een derde partij (Natuurmonumenten, 2023).

Afbeelding 5.3 Locaties ondiepe zone in het Ketelmeer bij IJsselooog en de IJsselmonding eilanden en in het Zwarte Meer bij Zwarte Hoek (geel gemarkeerde delen) (Rijkswaterstaat, 2015)

Kraggenoog en De Snörre zijn zonder beschermende constructies aangelegd, maar gestabiliseerd door een 'skelet' van onderbroken stortstenen dammetjes in het centrum van de eilanden. Daarnaast zijn er kokosrolconstructies op de kruin van de eilandjes aangebracht, en grindbestorting op de westelijke koppen. De rietzones zijn in het voorjaar van 2016 aangelegd met uit een nieuw gegraven geul door de Schokkerplaat in het Ketelmeer gewonnen rietplaggen. Deze rietplaggen (oppervlakte 2 m², hoogte 0,5 m) zijn met 1 m tussenruimte in rijen in de ondiepe zones geplaatst. Op alle locaties waren de aangebrachte rietplaggenstroken rondom in hoge rasters gezet en, zolang er nog veel onbegroeide ruimte aanwezig was, voorzien van overspanningslinten (Korporaal, 2024).

Het riet is massaal opgegeten door ganzen en andere herbivore vogels. Ook bestaan de eilanden uit grote stenen en rotsblokken en grove zand-substraat en heeft er erosie plaatsgevonden. Met uitzondering van delen van de noordzijde van de eilandjes is het aangeplante riet vrijwel geheel afgestorven (Korporaal, 2024). Voor het grootste deel komen jonge scheuten alleen op uit de plaggen zelf en breiden zich nauwelijks uit buiten de plaggen (Scirpus Ecologisch Advies, 2021).

LIFE+ Project

Ook is een LIFE project uitgevoerd genaamd 'A better LIFE for bitter'. De aanleiding van het project was de verdroging van de rietlanden. De rietlanden aan de zuidoever werden voor 2008 intensief gemaaid voor de commerciële rietooft. Dit resulteerde in lage aantallen rietvogels. Nadat Natuurmonumenten de rietlanden in beheer kregen is besloten om te stoppen met de rietexploitatie en een groot deel te laten ontwikkelen tot overjarig rietland. Het aantal rietvogels ontwikkelde zich echter nauwelijks. Uit onderzoek kwam naar voren dat het rietland verdroogd was waardoor riet werd verdrongen door andere vegetatie. Hierna is begonnen met het LIFE project. Als onderdeel van het LIFE+ project zijn oevers van dijksloten minder steil gemaakt waardoor er uitbreiding van ondiepe zones heeft plaatsgevonden. Voor meer informatie over dit project wordt verwezen naar paragraaf 5.3.1.

5.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000

Naast de reeds behandelde beheersmaatregelen, zijn er ook nog maatregelen die in het beheerplan zijn opgenomen onder 'Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000'. Deze zullen hieronder behandeld worden.

5.2.1 Rietherstel Kampereiland

Beschrijving en locatie maatregel

In het vigerende beheerplan is opgenomen dat rietherstel Kampereiland deel uitmaakt van de totale KRW en Natura 2000 opgave van Rijkswaterstaat Midden Nederland en bestaat uit de aanleg van 40 km (200 ha), door middel van natuurvriendelijke herinrichting, en het uitvoeren van actief vegetatie- / waterkwaliteitsbeheer aan de zuidoever van het Zwarte Meer (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

Verbetering van het leefgebied voor riet- en oevergebonden vogelsoorten zoals de grote karekiet, roerdomp en porseleinhoen.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

De maatregel is in 2022 uitgevoerd. 150 ha aan rietherstel is door Natuurmonumenten gerealiseerd onder het LIFE+ project (Rijkswaterstaat, 2025). Dit vond plaats in de periode 2015 tot en met 2019. De volgende maatregelen zijn hiervoor genomen: baggeren van sloten, uitgraven van poelen, afgraven van verland moeras. Al het vrijgekomen materiaal is verwerkt in de plagrillen. Ter bevordering van het riet zijn vraatrasters geplaatst rond een deel van het gebied om vraat te beperken (Mendl et al., 2023) (zie paragraaf 5.3.1 voor meer detail). De restopgave was 60 ha door Rijkswaterstaat Midden-Nederland. In totaal is dus 210 ha aangelegd (Rijkswaterstaat, 2025). Hieronder zal het LIFE+ project verder worden toegelicht.

LIFE+ project (Rietveld IJsseldelta)

Tussen 2014 en 2019 werden in het Natura 2000-gebied het Zwarte Meer herstelmaatregelen uitgevoerd ter bescherming van zeldzame en kwetsbare moerasvogels. Doordat de rietlanden na het stoppen van het oogsten van riet zijn verland en verdroogd, verloor het gebied aan kwaliteit als habitat voor bedreigde moerasvogels. Om de kwaliteit en uitbreiding van de waterrietlanden te bevorderen werd in 2014 het project 'A Better LIFE for Bittern' opgezet, dat gesubsidieerd werd uit het Europese LIFE+ Nature-programma voor behoud van biodiversiteit.

Uitgevoerd rietherstel

In 2014 heeft de pilot van het project plaatsgevonden waarin één vak is ingericht, wat een succes bleek te zijn. Hierdoor zijn tussen 2015-2019 herstelmaatregelen uitgevoerd door Natuurmonumenten, provincie Overijssel en Rijkswaterstaat. Aan de zuidelijke oevers van het Zwarte Meer heeft Natuurmonumenten de natuur van ongeveer 150 ha rietmoeras verbeterd (afbeelding 5.6). Om meer waterriet te krijgen en voldoende jachtgebied voor de roerdomp, heeft Natuurmonumenten van zo'n 80 hectare een bovenlaag van 10-65 centimeter verwijderd. Er zijn nieuwe poelen en slenken gegraven (3 km) en oevers van dijksloten zijn minder steil gemaakt. Een deel van de sloten is uitgebaggerd (5 km), zodat het water tot ver in het rietland doordringt. Daarnaast is er bijna 4 km anti-vraatraster geplaatst (Broekhuizen et al., 2019).

Om er voor te zorgen dat (tijdelijke) verstoring voor de beschermde soorten zoveel mogelijk beperkt werd, zijn de maatregelen gefaseerd uitgevoerd.

Afbeelding 5.4 Locatie LIFE project Zwarte Meer (Natuurmonumenten, 2023)

Voorafgaande aan de uitvoering van het LIFE-project is in 2015 een nulmeting van broedvogels uitgevoerd. In 2019 zijn opnieuw broedvogels geïnventariseerd om de effecten van het project te beoordelen. Uit deze tellingen kwam naar voren dat de aantallen grote karekiet, porseleinhoen en roerdomp zijn toegenomen (tabel 5.1). De aantallen van de purperreiger en snor zijn (vrijwel) gelijk gebleven en de aantallen van de rietzanger zijn achteruitgegaan (Natuurmonumenten, 2023). De achteruitgang van het aantal rietzangers is gerelateerd aan de afname van het areaal aan droog riet (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025).

Tabel 5.1 Aantallen vogelsoorten in 2015 en 2019 in het LIFE gebied (Natuurmonumenten, 2023)

Vogelsoort	Aantallen 2015	Aantallen 2019
grote karekiet	8	9
porseleinhoen	0	3
purperreiger	1	1
rietzanger	333	268
roerdomp	2	6
snor	93	92

In 2023 heeft een nadere evaluatie van de staat van de waterrietzones en de nieuwe rietopslag in geplagde zones en slenken plaatsgevonden (afbeelding 5.7). Het herstel van de waterrietzones is positief beoordeeld, mede dankzij de effectieve plaatsing van rasters, ook nog na het LIFE project door Natuurmonumenten (zie ook paragraaf 5.4), aan de waterkant om ganzenvraat te voorkomen. De beheerder verplaatst deze rasters periodiek om de waterrietzones te verbreden. Vogelaars van het ringstation Zwarte Meer bevestigden de toename van nesten van de verder in Nederland vrijwel uitgestorven grote karekieten. De uitgestrekte plagstroken in het hart van de rietlanden, die dienen als habitat voor de Roerdomp, zijn ook geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de variatie in plagdiepten heeft geleid tot een diversiteit aan geleidelijk dichtgroeende rietslenken. Vogelaars van het ringstation hebben bevestigd dat het aantal broedgevallen van de roerdomp en de grote karekiet aanzienlijk zijn toegenomen sinds de uitvoering van de maatregelen (Eelerwoude, n.d.).

5.2.2 Aangepast beheer van rietmoeras

Beschrijving en locatie maatregel

In het vigerende beheerplan is de volgende beschrijving opgenomen voor deze maatregel:

‘Natuurmonumenten zal een nieuw op Natura 2000 gericht natuurbeheer gaan invoeren dat bestaat uit cyclisch gefaseerd maaibeheer. Dat betekent dat ieder jaar een gedeelte van het rietareaal wordt gemaaid, waardoor er ieder jaar zowel jong als overjarig riet van verschillende leeftijd aanwezig is. Het exacte, op Natura 2000 gerichte terreinbeheer zal door Natuurmonumenten worden uitgewerkt en vastgelegd in een terreinbeheerplan.’

Doel maatregel

Verbetering van het leefgebied voor riet- en oeverbonden vogelsoorten.

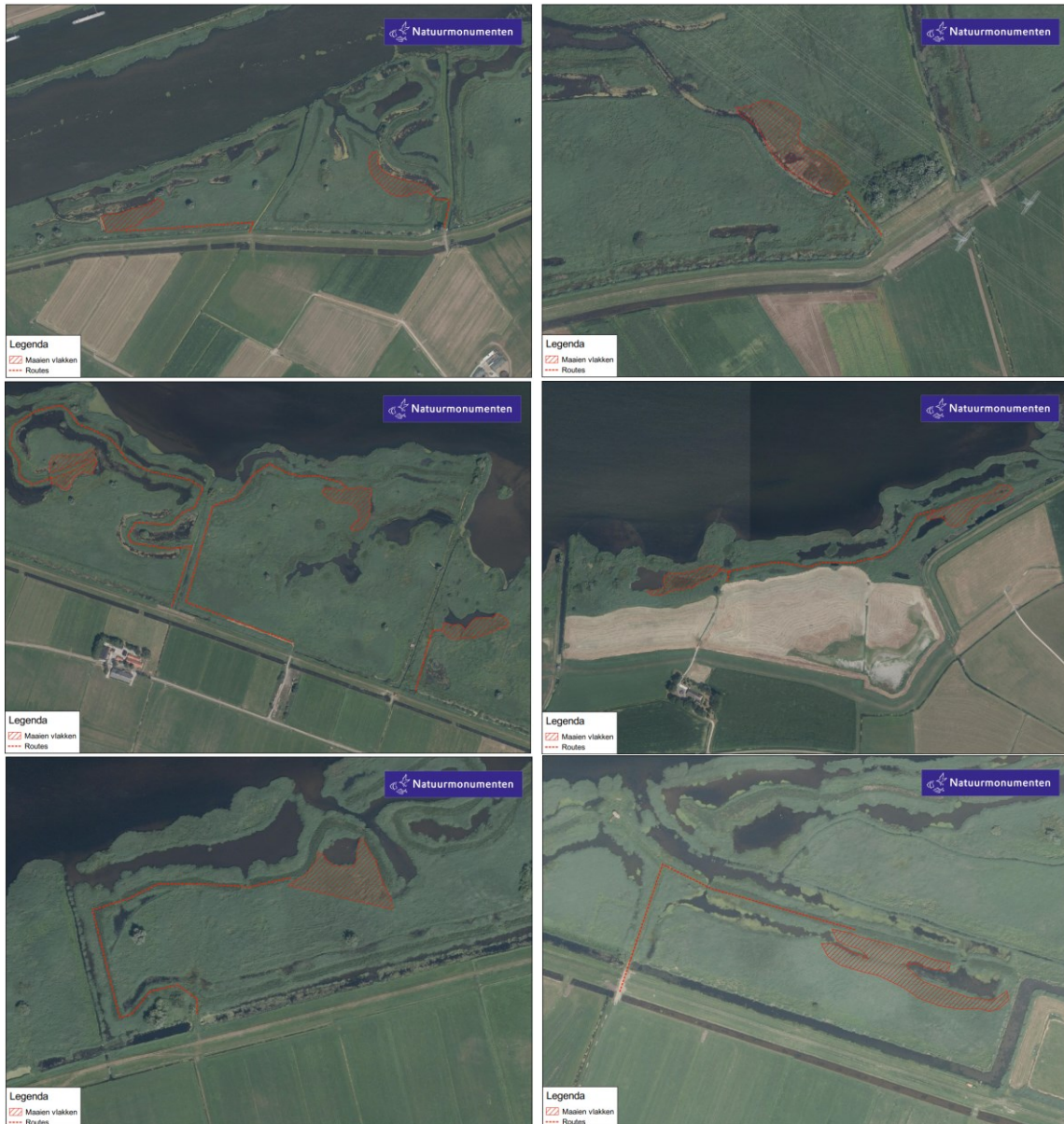
Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

De moerasstroken langs het Kampereiland zijn voor een deel in beheer bij Natuurmonumenten. In het moerasgebied wordt jaarlijks beheer uitgevoerd. Jaarlijks kan het aantal hectare dat gemaaid wordt verschillen. Door Natuurmonumenten wordt hiervoor jaarlijks een maaiplan opgesteld. Sinds 2020 wordt riet (afbeelding 5.6) jaarlijks gemaaid in de zomer ten behoeve van het porseleinhoen. De rest van het moeras wordt niet in de zomer gemaaid en het grootste deel van het riet krijgt dus de kans om zich tot meerjarig riet te ontwikkelen (Natuurmonumenten, 2023). Natuurmonumenten geeft aan dat tot op heden er geen aanleiding is tot het jaarlijks maaien van de rest van het moeras (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025).

Afbeelding 5.6 Zomermaai vlakken in rood gestreept. Bron: Natuurmonumenten

Beheer en onderhoud van circa 60 ha rietland aan de zuidzijde van het Zwarte Meer en de twee eilanden Snörre en Kraggenoog zijn in beheer bij Rijkswaterstaat (ARA Adviesburo, 2022). Voor de zuidzijde van het Zwarte Meer is eind 2022 de rietherstelmaatregel opgeleverd door de aannemer. Onderdeel van deze maatregel is het creëren van 2 ha broedhabitat voor het porseleinhoen in het rietland aan de zuidzijde van het Zwarte Meer. Hiervoor dient jaarlijks het riet in de zomer gemaaid te worden. In een maaiplan wordt opgeschreven hoeveel hectare er jaarlijks gemaaid wordt. In 2021 zijn drie van de zes voorgestelde locaties gemaaid, waarbij ongeveer 1 ha gemaaid is. Voor 2022 zijn er wederom zes locaties voorgesteld, met daarbij extra opties indien locaties niet bereikbaar blijken te zijn. In totaal zal er circa 1,8 ha gemaaid worden voor het porseleinhoen. Ook moet jaarlijks ongeveer 5 ha riet gemaaid worden als onderdeel van het cyclisch maaibeheer (ARA Adviesburo, 2022). Natuurmonumenten geeft echter aan dat er geen cyclisch maaibeheer plaatsvindt (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025). Locaties van de maaivakken in 2022 zijn weergegeven in afbeelding 5.7 (Scirpus Ecologisch Advies, 2024). Deze komen niet geheel overeen met de voorgestelde maaivakken door ARA Adviesburo. In 2022 is in totaal 5,5 ha gemaaid. In 2023 zijn vergelijkbare gebieden gemaaid en in 2024 is er niet gemaaid (Scirpus Ecologisch Advies, 2024). Onderhoud vindt sinds 2022 plaats door het district bij Rijkswaterstaat (pers. comm. RWS, 2025).

Volgens plan zou er over 15 ha speciaal porseleinhoenbeheer moeten plaatsvinden. Dit is deels gerealiseerd (pers. comm. RWS, 2025):

- het geschikte oppervlak voor het porseleinhoen binnen het gebied in beheer bij Natuurmonumenten, waar zomer maai-beheer plaatsvindt, ligt momenteel op circa 3 - 4 ha;
- het geschikte oppervlak voor het porseleinhoen binnen het gebied in beheer bij Rijkswaterstaat, waar vegetatiebeheer plaatsvindt, ligt momenteel op circa 2 ha.

Afbeelding 5.7 Maailocaties riet 2022 (Scirpus Ecologisch Advies, 2024)

5.2.3 Herstel en uitbreiding glanshaver- en grote vossenstaarthooilanden

Beschrijving en locatie maatregel

Om de instandhoudingsdoelstellingen van 'glanshaver- en grote vossenstaarthooilanden' te bereiken zal aanvullend maai- en verschalingsbeheer plaatsvinden om kwaliteit en omvang in stand te houden.

In het vigerende beheerplan is opgenomen dat in de eerste beheerplanperiode in het zuidoosten van de Groote Buitenlanden over 17 ha vernatting wordt toegepast, met daarop aansluitend maai- en verschalingsbeheer. Voor de tweede beheerplanperiode stond ook gepland dat het noordoostelijk deel vernat zal worden (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

Verbetering kwaliteit en uitbreiding van habitatype glanshaver- en grote vossenstaarthooilanden.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Vernatting van het buitendijkse gebied Groote Buitenlanden is tijdens de vigerende beheerplanperiode gerealiseerd (pers. comm. RWS, 2025). Alle vochtige hooilanden zijn verpacht. De bepalingen in de pachtcontracten komen voor alle percelen grotendeels met elkaar overeen. Alleen de maidata verschillen, afhankelijk van de aanwezigheid van kievitsbloemen op dat perceel (Natuurmonumenten, 2023).

Graslanden worden in ieder geval door de pachters twee keer per jaar gemaaid, waarbij steeds 10 % blijft staan. Het maaisel wordt direct afgevoerd. De eerste maaibeurt op percelen met kievitsbloemen vindt plaats na 1 juli. Sinds 2021 worden locaties zonder kievitsbloemen tussen 15 mei en 1 juni gemaaid (pers. comm. Natuurmonumenten, 2025). Voorheen werden deze locaties na 20 juni pas gemaaid (verschralingsbeheer) (Natuurmonumenten, 2023). De tweede maaibeurt is na 1 september. Deze data zijn echter flexibel en per perceel wordt in overleg met de pachter beoordeeld of de maaidatum moet worden aangepast. Een derde keer maaien is vaak toegestaan, omdat een derde snede bijdraagt aan de verschraling van de vochtige hooilanden. De pachters doen dat uiteraard alleen als er voldoende gewas geoogst kan worden (pers. comm. Natuurmonumenten, 2023; Natuurmonumenten, 2023).

De hooilanden in de Grote Buitenlanden worden verpacht aan verschillende pachters. In de percelen van een van hen staan de meeste kievitsbloemen. In dat pachtcontract is daarom vastgelegd dat pas gemaaid mag worden na 1 juli. Er is een jaar geprobeerd om delen van de percelen eerder te laten maaien door de plekken met kievitsbloemen te markeren met stokken. Die plekken zouden dan niet gemaaid worden. Maar dat bleek in de praktijk niet te werken. Die gedragslijn is toen weer losgelaten. Maaien van het gehele hooiland vindt daarom weer plaats na 1 juli. Alle andere pachters mogen maaien na 15 mei (Natuurmonumenten, 2023). Er zijn ook struwelen aangeplant om hommels (bestuivers van kievitsbloemen) jaarrond van voedsel te voorzien. Niet al het struweel is aangeslagen. Daar is nog een verbeteringslag te maken (pers. comm. Natuurmonumenten, 2023).

Er wordt momenteel onderzoek uitgevoerd (ecohydrologisch onderzoek en uitmijnonderzoek) om te beoordelen welke aanvullende maatregelen in dit gebied getroffen kunnen worden (pers. comm. RWS, 2025).

5.2.4 Verbeteren rietkraag noord-oostoever Zwarte Meer

Beschrijving en locatie maatregel

Betreft aanleg waterriet langs noordoost oever Zwarte Meer. Gekoppeld aan getemporeerde realisatie VIJM-vaarweg IJsselmeer - Meppel (Rijkswaterstaat, 2017).

Doel maatregel

Verbetering van het leefgebied voor riet- en oevergebonden vogelsoorten zoals de grote karekiet, roerdomp en porseleinhoen.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie beschikbaar over de status van de maatregel.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

De maatregel is vertraagd of wordt geheel niet meer gerealiseerd. Voor de KRW is deze maatregel vervangen door 3e tranche maatregel Z0001: Natuurvriendelijke inrichting Zwarte Meer. Voor de maatregel Z0001 is de planstudie afgerond en de uitvoering in voorbereiding. De maatregel dient voor eind 2027 gerealiseerd te zijn (pers. comm. RWS, 2025)

5.3 Beheermaatregelen buiten het beheerplan

5.3.1 Beschermingsplan grote karekiet

Beschrijving en locatie maatregel

Sinds 2015 coördineert Vogelbescherming Nederland een beschermingsproject voor de grote karekiet in Nederland. Het doel is de omvang van de landelijke populatie van de grote karekiet, medio 2025, van ongeveer 100 paar rond het jaar 2015, terug te brengen naar een niveau van ongeveer 130 paar. Daarvoor wordt het huidige leefgebied verbeterd en het draagvlak in het beleid voor moerasherstel vergroot (van der Winden & Deuzeman, 2023). Maatregelen onder het beschermingsplan grote karekiet worden vanaf 2019 uitgevoerd in het Zwarte Meer.

Doel maatregel

Uitbreiding leefgebied rietvogel grote karekiet.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

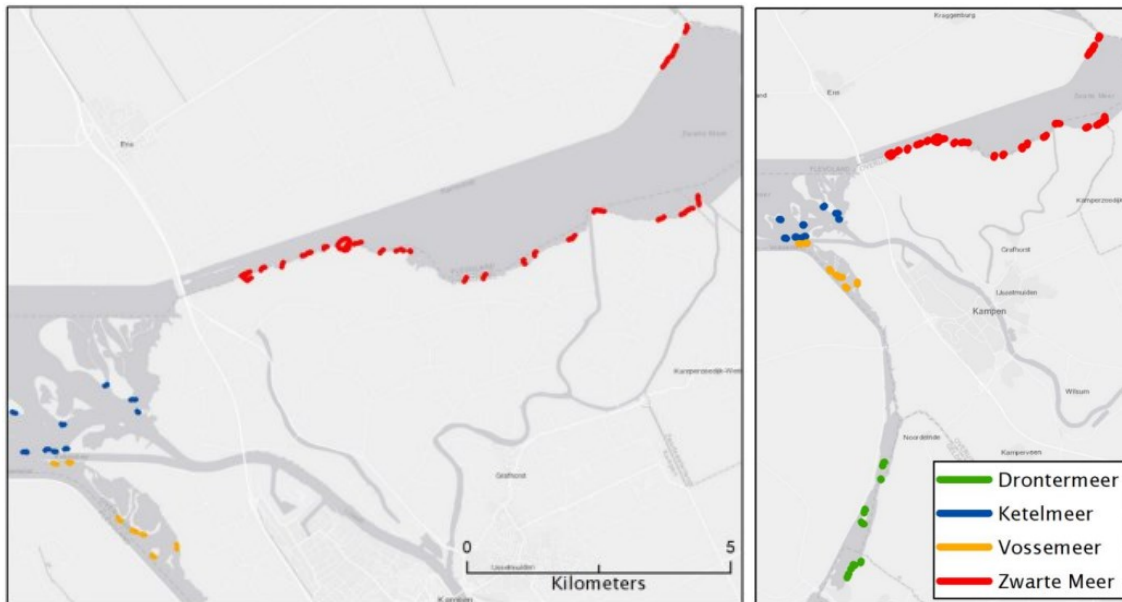
Voldoende.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Het beschermingswerk startte in 2016 in 2 resterende gebieden waar de grote karekieten nog in enige aantallen broedden: de Noordelijke Randmeren en Oostelijke Vechtplassen (van der Winden & Deuzeman, 2023). Maatregelen bestaan voornamelijk uit het verwijderen van opschietende bomen en struiken en het plaatsen van rasters voor bescherming tegen vraat.

In het voorjaar van 2019 en 2020 zijn extra rietkragen beschermd in het Vossemeer, Ketelmeer, Zwarte Meer, en Drontermeer. Hierdoor kwam ook een samenwerking met Staatsbosbeheer en het Waterschap Vallei en Veluwe tot stand omdat die eveneens rietkragen beheren in de randmeren. In het Zwarte Meer staat het meeste raster, met in totaal 4400 m. Natuurmonumenten heeft in het Zwarte Meer aanvullend op meer dan tien locaties rasters geplaatst en bomen en struiken verwijderd uit rietkragen (van der Winden, 2020).

Afbeelding 5.8 Locaties waar in de periode 2018-2020 rasters zijn geplaatst in de Randmeren (van der Winden, 2020)

In februari 2021 zijn vanuit het project van Vogelbescherming Nederland op verschillende locaties extra rasters tegen ganzenvraat geplaatst of verplaatst. Voor het Zwarte Meer ging het om het plaatsen van rasters op 2 nieuwe locaties en het verplaatsen van rasters op 5 locaties (van der Winden, 2021). In het voorjaar van 2022 zijn op initiatief van Vogelbescherming Nederland geen rasters geplaatst op nieuwe plekken. Ook zijn geen andere maatregelen uitgevoerd (van der Winden et al., 2022).

De resultaten over hergroei van riet laten zien dat de rietkragen snel herstellen en op de meeste plekken is binnen twee tot drie jaar het riet tot het raster gegroeid. Naast de Vogelbescherming zijn er ook nog andere instanties die rasters plaatsen (van der Winden & Deuzeman, 2023).

5.4 Regulier beheer

Naast de specifieke beheermaatregelen draagt het reguliere beheer (dagelijkse werkzaamheden van beheerders, zoals maaien, het verwijderen van struweel, onderhoud) bij aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Zwarte Meer. Dergelijk beheer wordt door diverse partijen uitgevoerd. Er is echter geen compleet overzicht van het reguliere beheer dat wordt uitgevoerd. Wel is er informatie voorhanden over het beheer dat wordt uitgevoerd door Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat.

Beheer kruiden- en faunairijk grasland Natuurmonumenten

Beheer van kruiden- en faunairijk grasland vindt plaats aan de oostoever van het Zwarte Meer. Pachters beheren de graslanden en in pachtcontracten is vastgelegd dat er twee keer gemaaid dient te worden, waarna het maaisel moet worden afgevoerd. De eerste maaibeurt vindt plaats na 15 juni en de tweede na 1 september. Een alternatief is één keer maaien en afvoeren (na 15 juni) en daarna nabeweiden met runderen (maximaal 2 grootvee-eenheden per ha). Soms is in de contracten vastgelegd dat pas met maaien mag worden begonnen na overleg met Natuurmonumenten. Dat biedt de verpachter de gelegenheid te beoordelen of de omstandigheden op het vastgelegde moment van maaien geen nadelige effecten met zich meebrengen voor bodem, vegetatie of fauna (Natuurmonumenten, 2023). Beheer van kruiden- en faunairijk grasland kan mogelijk positief bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen van weidevogels.

Plaatsen van rietrasters door Natuurmonumenten

Sinds het LIFE project plaats Natuurmonumenten rasters in het Zwarte Meer. Dit is ook nog na het LIFE project, dat in 2019 is afgerond, voortgezet. Zo is er in de winter van 2022/23 over een groot deel van de zuidoever het anti-vraatraster verplaatst door Natuurmonumenten. Er wordt door Natuurmonumenten veel geïnvesteerd in het behoud en uitbreiding van brede stromingsrietgordels, door het plaatsen van anti-vraatrasters (Deuzeman & Abma, 2023). Zie ook paragraaf 5.2.1 over het plaatsen van de rasters na het LIFE project.

Beheer eilanden De Snörre en Kraggenoog en de Zuidoever Rijkswaterstaat

Het volledig natuurbeheer (zowel voor de harde als zachte infra) ligt bij Rijkswaterstaat Midden Nederland voor de Snörre & Kraggenoog en voor een deel van de Zuidoever. Dit deel van de Zuidoever grenst aan het van Kampereiland wat beheerd wordt door Natuurmonumenten (Bloemberg & Kalle, 2021).

Het terrestrische middengedeelte van beide eilanden is licht begroeid met ruigte vegetatie, zoals harig wilgenroosje. Incidenteel staan er populieren en wilgen, maar deze worden beheerd, vooral op Kraggenoog. Riet speelt een belangrijke rol in het behalen van de doelen voor dit natuurgebied en het behoud ervan. Daarvoor zijn bij aanleg 900 plaggen riet per eiland aangebracht. Bij aanleg was de rietaanplant beschermd tegen vraat door een binnen- en buitenraster van houten palen met gaas en overspanningslinten tegen invliegende vogels. In 2016 zijn zowel het binnenraster als de overspanningslinten verwijderd (Bloemberg & Kalle, 2021) (zie voor meer informatie paragraaf 5.1.1 'Uitbreiding diepe zones').

Genomen onderhoudsmaatregelen tot 2020

Voor de Snörre en Kraggenoog zijn de volgende maatregelen genomen (Bloemberg & Kalle, 2021):

- zes keer per jaar wordt de boomopslag verwijderd, het zwerfvuil opgeruimd en eventuele reparaties aan het hekwerk uitgevoerd. In overleg met RWS mogen een paar struikvormende wilgen blijven staan, dit zijn de soorten: Boswilg, Geoorde wilg of Katwilg, geen Schietwilg of Els die tot grote bomen kunnen uitgroeien. Deze struikvormers trekken insecten aan die als voedsel kunnen dienen voor rietvogels zoals de Grote karekiet. Er zijn nu een paar bomen behouden op de eilanden;
- eind 2018 zijn de binnenrasters van de eilanden verwijderd, de buitenrasters zijn behouden.

Voorgestelde onderhoudsmaatregelen voor na 2020

Voor de Snørre en Kraggenoog zijn de onderhoudsmaatregelen zoals deze benoemd zijn bij aanleg (Grontmij 2012) aangevuld met de geplande beheer- en onderhoudsmaatregelen. Deze zijn weergegeven in afbeelding 5.9 (Bloemberg & Kalle, 2021).

Voor de Zuidoever zijn de voorgeschreven beheer- en onderhoudsmaatregelen overgenomen om de gewenste toestand te behalen. Deze zijn weergegeven in afbeelding 5.10. Het beheer van het rietbestand ter bescherming van het porseleinhoen wordt gedaan vanuit de Natura 2000 aanwijzing in het Zwarte Meer (Bloemberg & Kalle, 2021). Dit wordt in meer detail beschreven onder paragraaf 5.2.2.

Afbeelding 5.9 Onderhoudsmaatregelen op basis voor de eilanden de Snørre en Kraggenoog (Bloemberg & Kalle, 2021)

Element	Bouwdeel	Functie	Eisen	Maatregel
Begroeilings-vrijgebied (111)	Begroeilingsvrij gebied, algemeen (1962)	Habitat nat	Profiel dient in stand te worden gehouden. Enige natuurlijke erosie is acceptabel. Onacceptabel zijn het prominent wegslaan van de koppen of zandverplaatsing naar de vaargeul.	Erosie compenseren door aanvullen zand of grind of extra rietaanplant.
Grasvegetatie (341)	Natuurlijke grasvegetatie (1847)	Habitat droog	Geen verruiging tot struweel (vegetatie < 1,30 m)	Jaarlijks maaien en afvoeren van het maaisel. Indien nodig, het verwijderen van ongewenste wilgen (struikwilgen laten staan)
Moerasvegetatie (304)	Rietvegetatie (1871)	Habitat nat	Breedte 10-15 m. Rietland mag niet vernuilgen. Bedekking houtopslag < 5%, interne bedekking riet > 80%. Geen bomen > 4 m.	Verwijderen bomen. Struweel tussen het riet zijn goede foerageerplekken voor Grote karekiet. Enkel voor het behouden van de openheid hier en daar struikwilgen laten staan (Grauwe wilg, Katwilgen Amandel-wilg). Herstelbeheer rietland voor de grote karekiet. Gefaseerd maaien, verwijderen opslag en indien nodig uitkrabben van de strooiselaag in het riet.
			Er mag geen drijfvuil ophopen.	Jaarlijks drijfvuil ruimen
Oever-bescherming (172)	Gaas (1781) & Paal (1423) & Overspanningslijnt (Nieuw)	Habitat nat	Geen beschadiging aan vraatstrasters	Herstellen vraatstrasters. Iedere 3-4 jaar moeten de vraatstrasters vervangen worden. Iedere twee jaar verplaatsen, afhankelijk van de ontwikkeling van de vegetatie.
			Geen predatie en/of vraat.	Jaarlijkse predatie en/of vraatbescherming
Boomgroep (278)	Struweel (Nieuw)	Habitat droog	Maximaal 5% van het oppervlakte (enkel struikvormers). Geen verruiging tot bomen	Jaarlijks trekken op bereikbare locaties. Verwijderen van ongewenste wilgen (struikwilgen laten staan)
Watervegetatie (329)	Watervegetatie, Algemeen (1942)	Habitat nat	Structuurrijke waterplantbedekking met kranwieren en fonteinkruiden (30-50%, KRW doel)	Systeemmaatregelen gericht op (behoud van) een geschikt lichtklimaat. Geen maai-beheer. Indien er conflicten optreden met scheepvaart dient onderzoek verricht te worden naar het maximaal te maaien areaal.
Water (Nieuw)	Water, Ondiep (Nieuw)	Habitat nat	Voldoen aan de KRW kwaliteitselementen	Het nemen van de maatregelen die benoemd staan in de KRW Factsheets (RWS 2020)
			In stand houden ondiepe zone	Indien nodig verondiepen.
Strekdam (204)	Bekleding (2206) - stortsteen	Voorkomen beschadiging	Geen beschadiging	Verwijderen bosopslag (1x/jaar) Herstellen / bijstorten stortsteen (1x/4 jaar)
Onbekend				Eenmalige inspectie om structuurtypen vast te stellen

Afbeelding 5.10 Onderhoudsmaatregelen voor de Zuidoever (Bloemberg & Kalle, 2021)

Element	Bouwdeel	Functie	Eisen	Maatregel
WATERVEGETATIE (329)	Watervegetatie, algemeen (1942)	Habitat nat	Bedekking met kranswieren en fonteinkruiden (30-50%) (KRW doel)	Systeemmaatregelen gericht op (behoud van) een geschikt lichtklimaat. Geen maai-beheer. Indien er conflicten optreden met recreatievaart dient onderzoek verricht te worden naar het maximaal te maaien areaal.
Water (Nieuw)	Water, Algemeen (Nieuw)	Habitat nat	Voldoen aan de KRW kwaliteitselementen	Het nemen van de maatregelen die benoemd staan in de KRW Factsheets (RWS 2020)
	Kreken (Nieuw)	Habitat nat	Open houden van kreken.	Opentrekken van kreken één keer per 4/5 jaar door te maaien of baggeren.
MOERASVEGETATIE (304)	Rietvegetatie (1871)	Habitat nat	Rietland mag niet verzuigen of verbossen. Bedekking houtopslag < 5%, interne bedekking riet < 80%.	Cyclisch, gefaseerd maai-beheer van (land)riet. Maalfrequentie van 1x/6 jaar. Inclusief jaarlijks afvoeren van maaisel.
			Geschikt voor de porseleinhoen. Geen overjarig riet, maar (water)riet van maximaal 0,5-1 m hoog dat staat in ca. 20 cm water.	Toepassen van jaarlijks zomer maai-beheer (juni). Inclusief het jaarlijks afvoeren van maaisel.
			Geschikt als cultuurriet	Beheer door het gebruik als cultuurriet
			Geen drijfvuil/zwerfvuil	Jaarlijks wegruimen van drijfvuil/zwerfvuil
			Geen predatie en/of vraat	Jaarlijks predatie/vraatbestrijding
			Er mag geen verbossing optreden.	Jaarlijks trekken van wilgen op bereikbare locaties en verwijderen van boomstronken één keer per 10 jaar.
GRASVEGETATIE (341)	Natuurlijke grasvegetatie (1847)	Habitat droog	Geen verzuiging tot struweel (vegetatie < 1,30 m).	Jaarlijks plagrillen (bulten ontstaan uit bladafval, welke begroeid zijn met kruiden) maaien.
			Er mag geen verbossing optreden.	Jaarlijks trekken van wilgen op bereikbare locaties en verwijderen van boomstronken één keer per 10 jaar.
BOOMGROEP (278)	Struweel (nieuw)	Habitat droog	Maximaal 4 m hoog en 5% van het totale oppervlak. Er mag geen verdere verbossing optreden	Jaarlijks verwijderen van schietwilg en andere hoog opgaande bomen. Indien bosopslag groter wordt dan 5% van de 60 ha dient het verwijderd te worden.
OEVER-BESCHERMING (174)	Gaas (1781) & Paal (1423) & Overspanningslijnt (Nieuw)	In stand houden	Geen beschadiging aan vraatrasters.	Iedere 3-4 jaar moeten de vraatrasters vervangen worden. Iedere twee jaar verplaatsen, afhankelijk van de ontwikkeling.
				Iedere 2-3 jaar moet het vraatraster verzet en/of verwijderd worden om de functie voor de waterriekant te blijven vervullen.
Onbekend				Eenmalige inspectie om structuurtypen vast te stellen

5.5 Samenvatting beheer

In tabel 5.2 is de status van de beheermaatregelen, uitgelicht beheer en regulier beheer in het Zwarte Meer samengevat. De meeste beheermaatregelen zijn tijdens de vigerende beheerplanperiode uitgevoerd.

Tabel 5.2 Status van de beheersmaatregelen in het Zwarte Meer, uitgelicht beheer en regulier beheer met aanbevelingen voor de volgende beheerplanperiode.

Beheermaatregelen	Uitgevoerd	Gericht op IHD	Verantwoordelijke partij
vistrekbevorderende maatregelen	ja	visetende vogels	Rijkswaterstaat
inzetten op duurzame visserij	ja	visetende vogels	Gemeenschappelijke partijen (vissers en regulerende overheden)
aanleg natuurvriendelijke oevers buiten het Natura 2000 gebied door Waterschap Groot Salland	nee	vogels en vissen die gebruik maken van ondiepe zones	Rijkswaterstaat en Waterschap Groot Salland (tegenwoordig Waterschap Drents Overijsselse Delta)
uitbereiding ondiepe zones	ja	vogels en vissen die gebruik maken van ondiepe zones	Rijkswaterstaat en Natuurmonumenten
rietherstel Kampereiland	ja	riet- en oevergebonden vogelsoorten	Rijkswaterstaat en Natuurmonumenten
aangepast beheer van rietmoeras	ja	riet- en oevergebonden vogelsoorten	Rijkswaterstaat en Natuurmonumenten
herstel en uitbreiding glanshaver- en grote vossenstaarthooilanden	ja	habitattype H6510B (Glanshaver- en vossenstaarthooilanden)	natuurmonumenten
verbeteren rietkraag noord-oostoever Zwarte Meer	nee	riet- en oevergebonden vogelsoorten	Rijkswaterstaat
rietveld IJsseldelta (LIFE project)	ja	riet- en oevergebonden vogelsoorten	natuurmonumenten
beschermingsplan grote karekiet	ja	riet- en oevergebonden vogelsoorten	vogelbescherming

6

BRONNENLIJST

- 1 ARA Adviesburo (2022). Locatiekeuze maaien rietmoeras Zwarte Meer (2022).
- 2 Arcadis, One Architecture en Smartland (2023). Ruimtelijke verkenning IJsselmeergebied. Eindrapport.
- 3 ATKB (2025). Onderzoek effecten hoekwantsvisserij seizoen 2024 rapportage.
- 4 Baptist, H., S. Tatman, T. van Kessel, G. van Moorsel, Z-B Wang, P. Erftemeijer (2006). Habitattoets: effect bagger- en stortactiviteiten t.b.v. havenonderhoud in Zeeuwse wateren. WL | Delft Hydraulics, Ecologisch Adviesbureau Henk Baptist, Ecosub.
- 6 Beemster, N., de Roder, F. E., Hoekema, F., & van der Hut, R. M. G. (2012). Broedvogels in de moeraszone van de Oostvaardersplassen in 2005-2011 met een overzicht van langjarige ontwikkelingen (A&W-rapport 1702).
- 7 Bloemberg, J.T. & Kalle, V. (2021). Beheer- en Onderhoudsplan natuurareaal IJsselmeergebied.
- 8 Natuurgebieden de Snörre & Kraggenoog en de Zuidoever, Zwarte Meer.
- 9 Bouw en uitvoering (2019). Artikel: Versterken dijk Zwarte Meer op Kampereilanden. [Artikel: Versterken dieZwarte Meer op Kampereilanden - Bouw en Uitvoering - Bouw en Uitvoering.](#)
- 10 Broekhuizen, R., Hoften, R., Lauwaars, S., Scholten, I., Stoker, T. (2019). Layman's report. Europese LIFE+ Nature project A better LIFE for Bittern (LIFE13 NAT/NL/000167). Natuurmonumenten.
- 11 Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos (2008). Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJsselmeergebied. In opdracht van Rijkswaterstaat Waterdienst.
- 12 Coastal Roeivereniging Harder (2023). Jaarverslag 2023.
- 13 de Jonge VOF, A. (2017). Opknappen botenhuis en loopvlonders Vogelringstation Zwarte Meer. [Opknappebotenhuis en loopvlonders Vogelringstation Zwarte Meer – A. de Jonge.](#)
- 14 De Stadscoerier (2019). Vispassage tussen Rijks- en regiowateren bij gemaal Veneriete. [Vispassage tussen Rijks- en regiowater bij gemaal Veneriete - De Stadscoerier | Al het nieuws uit Genemuiden, Hasselt en Zwartsluis.](#)
- 15 Deuzeman, S. & Abma, J. (2023). Broedvogels van het Kadoelermeer, Ganzediep, Groote Buitenlanden en Zwarte Meer in 2023. Sovon-rapport 2023/ 94.
- 16 Dorenbos, M. (2024). Fietspad op Kampereiland gaat niet meer door, tot vreugde van sommigen: 'De vlag ging uit'. [Fietspad op Kampereiland gaat niet meer door, tot vreugde van sommigen: 'De vlag ging uit' | Kampen | destentor.nl](#)
- 17 Drents Overijsselse Delta (n.d.). Maatregelen voor een Delta met toekomst. Ontwerp Waterbeheerprogramma Drents Overijsselse Delta 2022-2027. Deel 2.1 Gebiedsuitwerking Salland
- 18 Dupan (2023). Miljoenen palingen uitzetten nuttig? [Miljoenen palingen uitzetten nuttig? - DUPAN.](#)
- 19 Ecologische Autoriteit (2024). Advies over de Natuurdoelanalyse Zwarte Meer, Rijkswaterstaat. Provincie Flevoland en Overijssel.
- 20 Eelerwoude (n.d). Kwaliteitsverbetering waterrietlanden. Een beter leefklimaat voor broedvogels in het Zwarte Meer. Kwaliteitsverbetering waterrietlanden - Eelerwoude.
- 21 Eerden, V., & Voslamber, B. (1995). MASS FISHING BY CORMORANTS *Phalacrocorax carbo sinensis*.
- 22 Gedeputeerde Staten van Utrecht (2024). Bekendmaking Besluit verlenging en wijziging Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017–2023. Nr. 6332, 12 maart 2024.
- 23 Gemeente Noordoostpolder (2025). Realisatie recreatieve fietspaden. No. 25.0000511-1.
- 24 Genemuiden actueel (2025). Fietspad langs Zwartemeer komt er niet: project loopt stuk op vergunning. [Fietspad langs Zwartemeer komt er niet: project loopt stuk op vergunning - Genemuiden Actueel](#)
- 25 Janssen, R.H.G. (2020). Watersysteemanalyse Zwarte Meer. Toepassing van Ecologische Sleutelfactoren. Korporaal (2024). Beheervisie De Snörre en Kraggenoog.

- 26 Krijgsveld, K. L., Klaassen, B., & van der Winden, J. (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoring gevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel, 1.
- 27 Mendl, S., ter Schegget, R., Schouten, W. & Greijdanus, M (2023). Beoordelingsformulier tbv KRW MIRT 3 voortoets.
- 28 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2022). Factsheet KRW waterlichaam Zwarte Meer waterkwaliteitsportaal, v5, 2022-06-27
- 29 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2023). MIRT Overzicht 2023.
- 30 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2024). Factsheet KRW Zwarte Meer waterkwaliteitsportaal, tussentijdse versie, 10 september 2024.
- 31 Natuurmonumenten (2023). Kwaliteitstoets Zwarte Meer 2022.
- 32 Omroep Flevoland (2021). Onderzoek naar verlengen fietspad langs Zwarte Meer. [Omroep Flevoland - Nieuws - Onderzoek naar verlengen fietspad langs Zwarte Meer](#)
- 33 Planviewer (n.d.) Verleende omgevingsvergunning voor het aanleggen van een betonnen fietspad op de dijk langs het Zwartemeer; Van Kettingweg tot Middenweg te Genemuiden. Verleende omgevingsvergunning voor het aanleggen van een betonnen fietspad op de dijk langs het Zwartemeer; Van Kettingweg tot Middenweg te Genemuiden | Planviewer, het Nationale Locatie Platform.
- 34 Platform IJsselmeergebied (2024). Platform IJsselmeergebied Magazine Nr. 13, juli 2024.
- 35 Provincie Fryslân (2016). Beoordeling vergunningplicht Natuurbeschermingswet 1998, baggeren haven en vaargeul Lemmer (IJsselmeer).
- 36 Rijkswaterstaat (2015). Een betere leefomgeving voor flora en fauna in de Randmeren.
- 37 Rijkswaterstaat (2016). Beheerplan Zwarte Meer. Rijkswaterstaat (2025). MIRT 4 Opleveringsbeslissing NL_92_Zwarte Meer-35150 Y1007 N2000-maatregel: 37.
- 38 Rijkswaterstaat (2017). Natura 2000 beheerplan IJsselmeergebied 2017 - 2023. Zwarte Meer.
- 39 Schotanus, J., Verschuur, X., Tulp, I., & Tangelder, M. (2022). Visserij en ecologische effecten in de Zuidwestelijke Deltawateren: een quickscan naar verschillende vormen van visserij en schelpdierkweek in de Zuidwestelijke delta en de bestaande kennis over ecologische effecten (No. C089/22). Wageningen Marine Research.
- 40 Scirpus Ecologisch Advies (2021). Ondiepe zones Ketelmeer en Zwarte Meer Monitoring 2020 - 2021.
- 41 Scirpus Ecologisch Advies (2024). Rapportage Zuidoever Zwarte Meer 2024.
- 42 Stichting DUPAN (2023). Ruim kwartmiljoen jonge palingen uitgezet in de natuur. [Ruim kwartmiljoen jonge palingen uitgezet in de natuur - DUPAN](#)
- 43 Sweco (2017). Milieueffectrapport Peilbesluit IJsselmeergebied.
- 44 Unie van Waterschappen (2020). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2019.
- 45 Unie van Waterschappen (2021). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2020.
- 46 Unie van Waterschappen (2024). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2023.
- 47 van Aalderen, R.A.A. (2012). Visplan IJssel Plus, versie 2012; Deel 2, IJsseldelta (Vossemeer, Ketelmeer, Zwarte Meer).
- 48 van der Winden J. & S. Deuzeman (2023). Beschermingsproject grote karekiet 2023. Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering en dispersie. Rapport 2023-05, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- 49 van der Winden J., S. Deuzeman & R. Foppen, (2020). Broedsucces grote karekiet en herstel rietkragen in Randmeren en Vechtplassen in 2020. Jaarrapportage monitoring en onderzoek. Rapport 2020-08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- 50 van der Winden J., S. Weeda & S. Deuzeman (2021). Het wel en wee van grote karekieten in 2021. Rietbescherming, aantallen, verspreiding, ringonderzoek en reproductie In Nederland. Rapport 2021-08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- 51 van der Winden J., S. Weeda & S. Deuzeman (2022). Beschermingsproject grote karekiet 2022. Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering en dispersie. Rapport 2022- 08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- 52 van Riel, M., Verdonschot, R., & Verdonschot, P. (2021). Systeemanalyse van het IJsselmeergebied: verkenning van de water- en stoffenstromen in het IJsselmeergebied voor de toepassing in een systeemanalyse. Zoetwaterecosystemen, Wageningen Environmental Research.
- 53 van Rijssel, J., van den Puijenbroek, M., Schilder, K., & Winter, E. (2019). Impact van verschillende visserijvormen op trekvisen (No. C046/19). Wageningen Marine Research.

- 54 van Rijssel, J. C., van Keeken, O. A., & de Leeuw, J. J. (2023). Vismonitoring Rijkswateren tot en met 2022: Deel I: Toestand en trends. (Wageningen Marine Research rapport; No. C079/23), (RWS rapport; No. nr: BM 23.21). Wageningen Marine Research. <https://doi.org/10.18174/643147>.
- 55 Verbeek, R. G., ten Brink, D.J., Turlings, L.G., Prinsen, H.A.M., Anema, L.S.A. (2011). Inventarisatie bestaand gebruik IJsselmeergebied. Geactualiseerd overzicht ten behoeve van het beheerplan Natura 2000 voor het IJsselmeergebied. Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos.
- 56 Verheij, J. (2024). Peurvereniging KIIG ziet dat jaarlijks uitzetten jonge aaltjes helpt bij herstel palingstand. [Peurvereniging KIIG ziet dat jaarlijks uitzetten jonge aaltjes helpt bij herstel palingstand - Oost](#).
- 57 Visserij Nieuws (2024). Meer grote vrouwelijke aal in het IJsselmeer en Markermeer. [Meer grote vrouwelijke aal in het IJsselmeer en Markermeer - Nieuws voor de visserijsector in Nederland en België](#)
- 58 Waterschap Drents Overijsselse Delta (2018). 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Kampereiland - Stikkenpolder en Willem Meyerpolder'. Ruimtelijke onderbouwing.
- 59 Waterschap Drents Overijsselse Delta (2024a). Intrekingsbesluit Omgevingsvergunning wateractiviteit voor het aanleggen van een fietspad op regionale waterkering 104 inclusief beschermingszone en in het beperkingengebied van A-oppervlaktewaterlichaam BV op de locatie Zwartemeerdijk in Genemuiden. Nr. 14857, 15 juli 2024.
- 60 Waterschap Drents Overijsselse Delta (2024b). Factsheet KRW Vechtdelta Groot Salland waterkwaliteitsportaal, tussentijdse versie, 10 september 2024.
- 61 Waterschap Groot Salland (2014). Leggen Waterschap Groot Salland, regionale waterkering 104.
- 62 Watersportverbond, Stichting Het Blauwe Hart, Vogelbescherming Nederland, Hiswa, Sportvisserij Nederland, Vereniging van Beroepschartervaart (2016). Gedragscode recreatie IJsselmeergebied.
- 63 Witteveen+Bos & Bureau Waardenburg (2011a). Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied fase I. Referentie: RW 1664-153/strg/028. In opdracht van Rijkswaterstaat Ministerie van EL&I.
- 64 Witteveen+Bos & Bureau Waardenburg (2011b). Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied fase II. Referentie: RW 1664-237/strg/028. In opdracht van Rijkswaterstaat Ministerie van EL&I.
- 65 WSP Nederland (2022). Monitoring en evaluatie flexibel peilbeheer IJsselmeergebied. Resultaten en grote duiding 2019-2021.

Bijlage(n)

BIJLAGE: INFORMATIEBIJENKOMST 9 NOVEMBER 2022

Tabel I.1 Overzicht van deelnemende partijen aan de informatiebijeenkomst op 9 november 2022

Deelnemende partijen	
Altenburg & Wymenga	RVO
coalitie Blauwe Hart Natuurlijk	RWS
coöperatie Gastvrije Randmeren	RWS - CIV
defensie	RWS - MN
HISWA-RECRON	RWS - VWM
IJsselmeervereniging	Sportvisserij Nederland
It Fryske Gea	Staatsbosbeheer
landschapsbeheer Flevoland	Vogelbescherming
natuurmonumenten	Waterrecreatie Advies
Nederlandse Kitesurf Vereniging	Watersportverbond
Nederlandse Vereniging van Toerzeilers	Wergroep Calutra
omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV)	Witteveen+Bos
omgevingsdienst Fryslân	Zoogdierverseniging
provincie Flevoland	
provincie Fryslân	
provincie Gelderland	
provincie Noord-Holland	
provincie Overijssel	
provincie Utrecht	

BIJLAGE: INFORMATIEBEHOEFTE PER PARTIJ

Tabel II.1 Informatiebehoefte per partij (informatiehouder) Onderstaand omvat het overzicht met alle benaderde partijen voor het gehele IJsselmeergebied.

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
belangenverenigingen recreatieluchtvaart (KnvVL)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
fietsveer Eemlijn	Eemmeer- en Gooimeer Zuidoever	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	IJsselmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
gastvrije Randmeren	Eemmeer- en Gooimeer Zuidoever, Veluwerandmeren	beheer en onderhoud van eilanden, Maaibeheer, Recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
HISWA-RECRON	alle	maaibeheer waterplanten t.b.v. recreatie, Recreatievaart gemotoriseerd & Zeilvaart, Kanoën, Kajakken, Roeien, Windsurfers, Waterskiën	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	IJsselmeer, Markermeer-IJmeer	inspecties, Beheer en onderhoud van dijken, (Voor)Oevers, Havenhoofden, Stijgers en overige kunstwerken, Sluizen, Baggeren, Maatregelen blauwalgbestrijding, Bestaande lozingen, Aanwezigheid gemalen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
It Fryske Gea (IFG)	IJsselmeer	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 8 maart 2023

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
It Fryske Gea (IFG) - Handhaving	alle	handhaving	interview 17 maart 2023
inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes), Dronegebruik (professioneel en recreatief)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
IVN Overijssel	alle	zwerfafval	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
kitesurfvereniging NL	alle	kitesurfen	website
KNRM	alle	activiteiten reddingsbrigade	interview 10 maart 2023
KNRB	alle	roeien	interview 9 maart 2023
LVNL	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
marker Wadden Bezoeken	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	website
ministerie Infrastructuur & Waterstaat (I&W)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	interview 13 maart 2023
ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	alle	beroepsvisserij	interview 23 maart 2023
natuurmonumenten	alle	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 3 maart 2023
Nederland Schoon	alle	zwerfafval	website
Nederlandse Waterski & Wakeboard Bond	alle	waterski en wakeboard	website
NVWA	alle	beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst IJsselland	Zwarte Meer	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
omgevingsdienst Noord-Holland Noord	IJsselmeer, Markermeer-IJmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Noord-Veluwe	Veluwerandmeren	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Noordzeekanaal	Markermeer-IJmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving & Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
PDOK	alle	aanwezigheid Windturbines	website
provincie Flevoland	alle	natuurbeheer, Sluizen, Windturbines, Zwem- en recreatiestranden, Recreatievaart, Vergunningen & Handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Provincie Fryslân	IJsselmeer	natuurbeheer, Sluizen, Windturbines, Zwem- en recreatiestranden, Recreatievaart, Vergunningen & Handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Gelderland	Veluwerandmeren	natuurbeheer, Sluizen, Windturbines, Zwem- en recreatiestranden, Recreatievaart, Vergunningen & Handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Noord-Holland	Ketelmeer-Vossemeer, Zwarte Meer	natuurbeheer, Sluizen, Windturbines, Zwem- en recreatiestranden, Recreatievaart, Vergunningen & Handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Utrecht	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	natuurbeheer, Sluizen, Windturbines, Zwem- en recreatiestranden, Recreatievaart, Vergunningen & Handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
reddingsbrigade	alle	activiteiten reddingsbrigade	interview 10 februari 2023
rederij Volendam Marken Express	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
rederij Navigo: Amsterdam Pampus Muiderslot	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI)	alle	kabels en leidingen	interview 1 maart 2023
Rijksvastgoedbedrijf voor Defensie	alle	militaire activiteiten: Schietterrein, Militair laavlieggebied en -corridor	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
Rijkswaterstaat - Waterkamer	alle	waterbeheer	interview 14 maart 2023
Rijkswaterstaat MN - Ecologie	alle	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 16 maart 2023
Sovon	alle	populatioestand en -trends	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
sportvisserij MidWest Nederland	Veluwerandmeren, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	sportvisserij	interview 18 april 2023
sportvisserij Nederland	alle	sportvisserij	interview 7 maart 2023
Staatsbosbeheer	alle	beheer, abiotiek, biotiek	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
STRAVA	alle	recreatie: watersporten	website
Tennet	alle	hoogspanningsleiding	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
unie van Waterschappen	alle	muskusrattenbestrijding	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
varendoejesamen.nl	alle	recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
veer Enkhuizen Stavoren Urk	IJsselmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
veerboot naar Pampus	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Veluwerandveer	Veluwerandmeren	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
vissersbond	alle	beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
voetveer Enkhuizen Medemblik	IJsselmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
vogelbescherming (Wetlandwachten)	alle	verstoring	interview 15 maart 2023

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
waterrecreatie Advies	alle	recreatie	interview 14 februari 2023
waterrecreatie NL	alle	recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Amstel, Gooi en Vecht	Markermeer-IJmeer, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluzen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Drents Overijsselse Delta	Zwarte Meer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluzen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Vallei & Veluwe	Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossmeere	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluzen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Zuiderzeeland	Markermeer-IJmeer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluzen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Wetterskip Fryslan	IJsselmeer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluzen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Wageningen Marine Research	alle	beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
WSV De Harder	Veluwerandmeren	waterski en wakeboard	interview 15 maart 2023
zoogdierenvereniging	alle	toestand en trends	interview 1 maart 2023

